យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ៣

សេចក្តីផ្តើម

1. រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ១ និងទី ២** ។ សមិទ្ធផលនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍរបស់កម្ពុជា ក្នុងរយៈពេលមួយទសវត្សរ៍កន្លងទៅនេះ គឺជាសក្ខីភាពនៃការឈានឡើងរបស់កម្ពុជាឆ្ពោះទៅរកសន្តិភាពយូរអង្វែង និង ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព ដែលត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈកំណើនសេដ្ឋកិច្ចគួរឱ្យកត់សម្គាល់ និង ការពង្រឹងស្ថាប័នប្រជាធិបតេយ្យ, ការធានាបាននូវអធិបតេយ្យជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី ព្រមទាំងការកែលម្អជីវភាពប្រជាជន ។ វឌ្ឍនភាពនេះ ក៏បង្ហាញឱ្យឃើញផងដែរ អំពីការសម្រេចបាននូវបំណងប្រាថ្នារបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាថា : «**មុនដំណាច់ទសវត្សរ៍ទីមួយនៃសតវត្សទី ២១ នេះ ប្រទេសកម្ពុជាមានបំណងនឹងដណ្តើមកាន់កាប់នូវជោគវាសនារបស់ខ្លួនឡើងវិញឱ្យបានពេញលេញ ហើយក្លាយខ្លួនជាដៃគូពិតប្រាកដក្នុងកិច្ចការតំបន់ និងពិភពលោក ព្រមទាំងក្លាយខ្លួនជាប្រជាជាតិ ដែលមានសេរីភាពពិតប្រាកដ និង រួចចាកផុតពីភាពក្រីក្រ**» ។

2. ជាក់ស្តែង កម្ពុជាបានឆ្លងកាត់ដំណាក់កាលប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏សំខាន់មួយ គឺដំណើរផ្លាស់ប្តូរស៊ីជម្រៅក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃសង្គម ។ កាលពីម្ភៃឆ្នាំមុន កម្ពុជាគឺជាប្រទេស ដែលទទួលយកទាហានមួកខៀវរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដើម្បីមកធ្វើប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាពនៅលើទឹកដីដ៏កំសត់ ដែលពោរពេញដោយជម្លោះ និង ការហែកហួរគ្នា ។ ឥឡូវនេះ កម្ពុជាបានក្លាយជាប្រទេសដែលបញ្ជូនកងកម្លាំងរបស់ខ្លួន ឱ្យពាក់មួកខៀវទៅចូលរួមក្នុងប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួនដែលជាចំណុចក្តៅនៅលើសកលលោក ។ កម្ពុជាពីមុនដែលល្បីថាជាវាល-ពិឃាត, ជាតំបន់អសន្តិសុខ, ជាចម្ការមីន ដែលគេភ័យខ្លាចគ្រប់គ្នា, ឥឡូវនេះ បានក្លាយទៅជា«**កោះសន្តិភាព**» និង ជាតំបន់ទេសចរណ៍ប្រកបដោយប្រជាប្រិយភាព នៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអគ្នេយ៍ ដែលទទួលបានភ្ញៀវទេសចរជាងបីលាននាក់ក្នុងមួយឆ្នាំ ។ កម្ពុជាពីមុន ដែលល្បីក្នុងការប្រើប្រាស់អាវុធ ដើម្បីដណ្តើមអំណាចគ្នា និង ក្នុងការផ្លាស់ប្តូររដ្ឋាភិបាល, ឥឡូវនេះ បានក្លាយទៅជាប្រទេសមួយ ដែលគោរពយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវគោលការណ៍នៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស តាមរយៈការរៀបចំយ៉ាងទៀងទាត់នូវការបោះឆ្នោតដោយសេរី ត្រឹមត្រូវ និង យុត្តិធម៌ ដើម្បីឱ្យប្រជាពលរដ្ឋជ្រើសតាំងតំណាងដឹកនាំប្រទេស, ជានីតិរដ្ឋ ដែលគោរពគោលការណ៍ច្បាប់ដោយឥតងាករេ និង ជារដ្ឋអធិបតេយ្យ ដែលមានបូរណភាព

ទឹកដីពេញលេញ ហើយគោរពលើកតម្កើងយ៉ាងហ្មត់ចត់នូវសិទ្ធិ និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ។ កម្ពុជាពីមុនដែលជាប្រទេសត្រូវទទួលរងការហ៊ុមព័ទ្ធ និង ឯកោ ទាំងខាងនយោបាយ និង សេដ្ឋកិច្ច, ឥឡូវនេះ បានក្លាយជាប្រទេសមួយដែលកំពុងសមាហរណខ្លួនយ៉ាងសកម្ម ទៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធ និង និម្មាបនកម្មតំបន់ និង ពិភពលោក និង ជាប្រទេសដែលកំពុងតែដើរតួនាទីយ៉ាងសកម្ម ដោយស្មើសិទ្ធិ និង ស្មើភាព ក្នុងគ្រប់កិច្ចការតំបន់ និង នៅលើឆាកអន្តរជាតិ ។ កម្ពុជាដែលពីមុនជាប្រទេសអន់ថយខាងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និង គ្របដណ្តប់ទៅដោយភាពក្រីក្រ, មានអសន្តិសុខស្បៀង, ឥឡូវនេះបានក្លាយជាប្រទេសនាំស្បៀងចេញ, ហើយស្ថិតនៅក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ទី ១១[1] ដែលសម្រេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់លើពិភពលោក ក្នុងរយៈពេល ១០ ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ និង ជាប្រទេសស្ថិតក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ទី ៥[2] ក្នុងចំណោមប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដែលអាចសម្រេចបានគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍ ព្រមទាំងជាប្រទេសជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ទី ១[3] នៅតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក ដែលសម្រេចបាននូវវឌ្ឍនភាពដ៏ល្អប្រសើរ ក្នុងការកែលម្អសូចនាករផ្នែកសង្គមកិច្ច ហើយកំពុងតែធ្វើដំណើរយ៉ាងស្វាហាប់ ឆ្លងកាត់ពីចំណាត់ថ្នាក់នៃប្រទេសមានចំណូលទាប ទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាបក្នុងអនាគតដ៏ខ្លីខាងមុខនេះ ។

3. សមិទ្ធផលដ៏ធំធេងនេះ សម្រេចបានមក តាមរយៈការអនុវត្តនយោបាយ «**ឈ្នះ-ឈ្នះ**» ដែលឈរលើមូលដ្ឋាននៃស្មារតីមហាសាមគ្គីជាតិ និង ឯកភាពជាតិ ក្នុងគោលដៅបង្រួបបង្រួមកម្លាំងប្រជាជាតិទាំងមូល ជាធ្លុងមួយ ក្រោមបាវចនា «**ជាតិ, សាសនា, ព្រះមហាក្សត្រ**» សម្រាប់ការស្តារ និង ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកម្ពុជា ។

4. ដោយផ្អែកលើបទពិសោធន៍, លទ្ធផលសម្រេចបានក្នុងនីតិកាលទី ៤ និង «**កម្មវិធីនយោបាយ**» សម្រាប់នីតិកាលទី ៥ របស់ខ្លួន, រាជរដ្ឋាភិបាលយល់ឃើញថា **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ** ជាពិសេសគោលដៅសម្រាប់ **កំណើន, ការងារ, សមធម៌** និង **ប្រសិទ្ធភាព** នៅតែចាំបាច់ និង សមស្រប សម្រាប់កម្ពុជាបន្តអនុវត្ត នៅក្នុងនីតិកាលទី ៥ (២០១៣-២០១៨) ទៀត ដោយរក្សាទុកនូវចតុកោណទាំងបួនឱ្យនៅដដែល ប៉ុន្តែ ពង្រីកវិសាលភាព, សម្រិតសម្រាំង, ធ្វើអាទិភាវូបនីយកម្មមុំ ព្រមទាំងកែលម្អគោលនយោបាយ និង យន្តការមួយចំនួន ឱ្យកាន់តែសុក្រឹតឡើងថែមទៀត ។ «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣**» នឹងប្រកាសអំពីបេសកកម្ម និង ការប្តេជ្ញាចិត្តយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការធានាចីរភាពនៃការអភិវឌ្ឍ និង ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាជន និង បរិការណ៍ថ្មីៗ ទាំងកម្រិតជាតិ ទាំង កម្រិតអន្តរជាតិ ។ ក្នុងន័យនេះ «**កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជ-រដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភា**» និង «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣**» រួមជាមួយគ្នា គឺជាឯកសារក្របខណ្ឌគោលនយោបាយគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ សម្រាប់រៀបចំ «**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ**» ដោយកំណត់

---

[1] *ចំណាត់ថ្នាក់ពិភពលោកស្តីពីអត្រាកំណើនផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប ២០០០-២០១០, សូចនាករការអភិវឌ្ឍពិភពលោក(WDI), ធនាគារពិភពលោក (WB), ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៣*

[2] *របាយការណ៍ស្តីពីសន្ទស្សន៍វឌ្ឍនភាពនៃគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍ថ្មី, ឯកសារការងារលេខ ២២២ របស់មជ្ឈមណ្ឌលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសកល (CGD), ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១០*

[3] *របាយការណ៍ស្តីពីសន្ទស្សន៍នៃការអភិវឌ្ឍមនុស្សឆ្នាំ ២០០០-២០១០, ឯកសាររបស់កម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNDP)*

ស្ថចនាករ និង ពេលវេលាច្បាស់លាស់សម្រាប់អនុវត្ត ដែលមានសង្គតិភាពជាមួយនឹងឯកសារគោលនយោបាយតាមវិស័យដទៃទៀតរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ បន្ថែមលើនេះ នៅក្នុងការរៀបចំ «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី៣**» នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានគិតគូរវែងឆ្ងាយផងដែរ អំពីការវិវត្តប្រែប្រួលនៃរចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកម្ពុជា នៅក្នុងរយៈពេលវែងខាងមុខ ។ ដូច្នេះ «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៣**» នឹងក្លាយទៅជាមគ្គុទេសក៍ ច្បាស់លាស់សម្រាប់តម្រែតម្រង់សកម្មភាពរបស់គ្រប់តួអង្គអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ ក្នុងគោលដៅបន្ត និង ពង្រឹងកិច្ចអភិវឌ្ឍ ប្រកបដោយចីរភាពសម្រាប់រយៈពេលវែង សំដៅ **ជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច, បន្តបង្កើតការងារ, បែងចែកផលនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយសមធម៌** និង ធានាឱ្យបាននូវ **ប្រសិទ្ធភាពនៃស្ថាប័នសាធារណៈ និង ការគ្រប់គ្រងធនធានគ្រប់ប្រភេទ** ។

5. ក្នុងខ្លឹមសារនេះ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៣** គឺជា «**របៀបវារៈគោលនយោបាយសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច**» នៃ «**កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភា**» ។

ផ្នែកទី ១

១.១. សមិទ្ធផលសំខាន់ៗ របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ នៃរដ្ឋសភា

6. កម្ពុជាសម្រេចបានសមិទ្ធផលសំខាន់ជាច្រើន ទាំងខាងនយោបាយ, សន្តិសុខ, សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម ទាំងការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ដែលជាបុរេលក្ខខណ្ឌ សម្រាប់ដំណើរផ្លាស់ប្តូរស៊ីជម្រៅ ក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ទោះបីជាត្រូវប្រឈមនឹងវិបត្តិកលិយុគហិរញ្ញវត្ថុអន្តរជាតិ, ការធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ចសកលលោក, ការគំរាមលើអធិបតេយ្យជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី ព្រមទាំងគ្រោះធម្មជាតិផ្សេងៗក៏ដោយ ។ ការអនុវត្តយ៉ាងប្ដូរផ្ដាច់នូវ «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ២**» កន្លងមក បានបង្កើតបរិស្ថានអនុគ្រោះ និង លក្ខខណ្ឌចាំបាច់ សម្រាប់ឱ្យកម្ពុជាបោះជំហានទៅមុខយ៉ាងស្វាហាប់ និង មានជំនឿទុកចិត្តយ៉ាងមុតមាំ នៅលើមាគ៌ានៃកំណែទម្រង់ និង ការអភិវឌ្ឍ ដោយឈានឡើងពីប្រទេសមានចំណូលទាប ទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប ក្នុងអនាគតដ៏ខ្លីខាងមុខនេះ ហើយបន្តឆ្ពោះទៅសម្រេចឱ្យបានជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់ នៅឆ្នាំ ២០៣០ ។

7. ជាក់ស្ដែង ក្នុងនីតិកាលទី ៤ នៃរដ្ឋសភា កន្លងមកនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានសម្រេចលទ្ធផលធំៗ ដូចតទៅ ÷

ទី១- ការបន្តពង្រឹងសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ, សណ្ដាប់ធ្នាប់សង្គម និង កិច្ចដំណើរការនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស និង ការបន្តពង្រឹងគោលការណ៍នីតិរដ្ឋ ជាពិសេស ការកសាងក្របខណ្ឌច្បាប់ និង ការលើកកម្ពស់ការអនុវត្តច្បាប់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវ និង មានប្រសិទ្ធភាព ព្រមទាំងការធានានូវការគោរពសិទ្ធិ, សេរីភាព និង សេចក្ដី-ថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ។ សមិទ្ធផលនេះ ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញជាពិសេស តាមរយៈ (១). ការលើកកម្ពស់ការគោរពសិទ្ធិសេរីភាពខាងនយោបាយ, សេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ និង ការរៀបចំការបោះឆ្នោត ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ ទាំងនៅថ្នាក់

ក្រោមជាតិ ដែលមានលក្ខណៈសេរី, ត្រឹមត្រូវ និង យុត្តិធម៌, (២)• ការអនុវត្តគោលនយោបាយ «**ភូមិ- ឃុំមានសុវត្ថិភាព**» ដែលបានរួមចំណែកកាត់បន្ថយយ៉ាងច្រើន នូវបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌគ្រប់ប្រភេទ ទាំងនៅទីក្រុង ទាំងនៅជនបទ និង (៣)• ការបន្តអនុវត្តយ៉ាងសកម្ម និង ស៊ីជម្រៅ នូវកំណែទម្រង់រដ្ឋសំខាន់ៗ រួមមាន ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងអំពើពុករលួយ, កំណែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌, កំណែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ, កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ ព្រមទាំងកំណែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក្នុងគោលដៅលើកកម្ពស់អភិបាលកិច្ចល្អ ដើម្បីធានាថា រាល់ប្រតិបត្តិការ និង កិច្ចដំណើរការនៃស្ថាប័នរដ្ឋ ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ ទាំងនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ប្រព្រឹត្តទៅប្រកបដោយតម្លាភាព, គណនេយ្យភាព, ភាពអាចប៉ាន់ប្រមាណបាន, ប្រសិទ្ធភាព និង ភាពស័ក្តិសិទ្ធិ ។

ទី២- ការធានាបាននូវស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច, ការគ្រប់គ្រងបាននូវអតិផរណា, ការធានាស្ថិរភាពនៃអត្រាប្តូរប្រាក់ និង ការពង្រឹងសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែងនៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិ តាមរយៈការបង្កើនផលិតភាពនៃវិស័យកសិកម្ម, ការកសាងមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចជនបទ, ការពន្លឿនពិពិធភាវូបនីយកម្មសេដ្ឋកិច្ច ដោយពង្រឹងបរិយាកាសអំណោយផលសម្រាប់ទាក់ទាញការវិនិយោគឯកជន ទាំងក្នុង និង ក្រៅប្រទេស ដើម្បីពង្រីកវិស័យឧស្សាហកម្ម ទាំងក្នុងវិស័យកាត់ដេរ និង វិស័យដទៃផ្សេងទៀត ឱ្យបន្តជីវភាពរបស់ខ្លួន ព្រមទាំងការពង្រឹង និង ពង្រីកវិស័យសេវា ឱ្យរីកលូតលាស់យ៉ាងឆាប់រហ័ស ដែលប្រការទាំងអស់នេះ បានបង្កើតការងារជូនប្រជាជនកម្ពុជា ពិសេស យុវជនជាច្រើនសែននាក់ ក្នុងមួយឆ្នាំៗ ។

ទី៣- ការសម្រេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចមធ្យម ៦,៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដោយមិនគិតឆ្នាំ ២០០៩ ដែលជាឆ្នាំទទួលរងឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងពីវិបត្តិកលិយុគហិរញ្ញវត្ថុ និង ការធ្លាក់ចុះនៃសេដ្ឋកិច្ចសកលលោក ។ ជាក់ស្តែង នៅឆ្នាំ ២០០៩ សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជារក្សាបាននូវកំណើនវិជ្ជមាន ក្នុងកម្រិត ០,១% ហើយហក់ងើបឡើងវិញភ្លាម ដោយសម្រេចបាននូវអត្រាកំណើន ៦% នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១០, ៧,១% នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១១ និង ៧,៣% នៅក្នុងឆ្នាំ ២០១២ ក្នុងខណៈដែលកលិយុគហិរញ្ញវត្ថុ ជាពិសេសវិបត្តិបំណុលអធិបតេយ្យ នៅបន្តយាយីសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកនៅឡើយ ។ ផលិតផលសរុបក្នុងស្រុក សម្រាប់ប្រជាជនម្នាក់ៗ បានកើនឡើងពី ៧៦០ ដុល្លារ[4] ក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ជិត ១ ០០០ ដុល្លារ ក្នុងឆ្នាំ ២០១២ ។ អតិផរណាក៏ស្ថិតក្នុងកម្រិតមួយដែលអាចគ្រប់គ្រងបាន ពោលគឺប្រមាណ ៤,២% ជាមធ្យមក្នុងមួយឆ្នាំ ។ អត្រាប្តូរប្រាក់មានស្ថិរភាពល្អ ហើយតម្លៃប្រាក់រៀលបានកើនឡើង ប្រៀបធៀបនឹងប្រាក់ដុល្លារ ។ ទុនបម្រុងអន្តរជាតិបានកើនឡើងប្រមាណ ជាង ៦០% ពី ២,១៦ ពាន់លានដុល្លារ ក្នុងឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ ៣,៥ ពាន់លានដុល្លារ ក្នុងឆ្នាំ ២០១២ ដែលធានាបាន ៤,១ ខែ នៃការនាំចូល ។ អត្រានៃភាពក្រីក្រត្រូវបានកាត់បន្ថយយ៉ាងឆាប់រហ័ស និង ជាប្រចាំ ពី ៤៧,៨% ក្នុងឆ្នាំ ២០០៧ មកនៅត្រឹម ១៩,៨% ក្នុងឆ្នាំ ២០១១ ពោលគឺ ភាពក្រីក្រ ត្រូវបានកាត់បន្ថយជាមធ្យម ៧% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលធ្វើឱ្យប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានចំណាត់ថ្នាក់ទី ៥[5] ក្នុងពិភពលោក ខាងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន ។

ទី៤- ការបន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ពិសេសតាមរយៈការអនុវត្ត «**កម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ- ដំណាក់កាលទី ២**» ដែលមានគោលដៅបង្កើនគណនេយ្យភាពហិរញ្ញវត្ថុ ។ ជាលទ្ធផល ការរៀបចំ

---

[4] *នៅក្នុងឯកសារនេះ ពាក្យ «ដុល្លារ» គឺសំដៅដល់ «ដុល្លារសហរដ្ឋអាមេរិក»*

[5] *ចំណាត់ថ្នាក់នៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់បណ្តាប្រទេសក្នុងពិភពលោក,* (PovcalNet), *ធនាគារពិភពលោក* (WB), *ឆ្នាំ ២០១២*

និង ការអនុវត្តថវិកា ត្រូវបានកែលម្អ តាមរយៈការពង្រឹងការប្រមូល និង ការគ្រប់គ្រងចំណូល, ការគ្រប់គ្រងសាច់ប្រាក់ ព្រមទាំងការធ្វើវិចារណកម្មចំណាយ និង ការកែលម្អការអនុវត្តចំណាយ ដែលបានផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាល ដោះ-ស្រាយបាននូវតម្រូវការចំណាយចាំបាច់ និង អាទិភាពនានា ដូចជាការដំឡើងបៀវត្ស, ការបង្កើនការវិនិយោគ ដើម្បីជំរុញកំណើន, ការទប់ទល់នឹងវិបត្តិកលិយុគហិរញ្ញវត្ថុសកលលោក និង ការធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងការដោះស្រាយផល-វិបាកនៃគ្រោះធម្មជាតិ ជាដើម ។ ជាក់ស្តែង រាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើនបៀវត្សមូលដ្ឋាន ២០% រៀងរាល់ឆ្នាំ និង បានវិនិយោគយ៉ាងគំហុក ទៅលើការស្តារ និង កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ។

ទី៥- ការបន្តកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ក្នុងនោះ ផ្លូវជាតិចំនួន ៧៧,៤% នៃប្រវែងសរុប ៥ ៦០០ គីឡូម៉ែត្រ ត្រូវបានកសាង ពង្រីក និង ចាក់កៅស៊ូរួចរាល់ ហើយការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីបានគ្របដណ្តប់ប្រមាណ ៦៨% នៃចំនួនភូមិសរុបនៅក្នុងប្រទេស ។រីឯវិស័យធារាសាស្ត្រ, ថាមពល និង ទូរគមនាគមន៍ ក៏សម្រេចបាននូវការអភិវឌ្ឍគួរឱ្យកត់សម្គាល់ផងដែរ ។

ទី៦- ការអនុវត្តកំណែទម្រង់យ៉ាងស៊ីជម្រៅក្នុងវិស័យព្រៃឈើ និង នេសាទ ព្រមទាំងកំណែទម្រង់ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ និង ជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ក្នុងវិស័យគ្រប់គ្រងដីធ្លី តាមរយៈការផ្តល់កម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់ជូនប្រជាពលរដ្ឋ ដែលជាបុរេលក្ខខណ្ឌដ៏ចម្បងសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជនបទ ។ ក្នុងវិស័យកំណែទម្រង់ដីធ្លី រាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លីចំនួនជាង ៣ លានប័ណ្ណ ជូនដល់ប្រជាជនកម្ពុជា និង បានផ្តល់សម្បទានដីសង្គមកិច្ចជូនដល់ប្រជាជនក្រីក្រ, យោធិន និង អតីតយុទ្ធជន ចំនួន ៣១ ពាន់គ្រួសារ ព្រមទាំងបានធ្វើប្រទានកម្ម ក្នុងក្របខណ្ឌ «**គោលនយោបាយចាស់- សកម្មភាពថ្មីលើវិស័យដីធ្លី**» ជូនប្រជាជនចំនួនប្រមាណ ៥ សែនគ្រួសារ ។

ទី៧- ការសម្រេចបាននូវវឌ្ឍនភាពគួរឱ្យកត់សម្គាល់ នៅក្នុងការអនុវត្ត «**គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍កម្ពុជា**» ដែលក្នុងនេះ «**គោលដៅ**» ចំនួន ៤ ត្រូវបានសម្រេចរួចហើយមុនកាលបរិច្ឆេទកំណត់ គឺ: **គោលដៅទី ៤:** ការកាត់បន្ថយអត្រាមរណភាពកុមារ, **គោលដៅទី ៥:** ការលើកកម្ពស់សុខភាពមាតា, **គោលដៅទី ៦:** ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងមេរោគអេដស៍, ជំងឺអេដស៍, ជំងឺគ្រុនចាញ់ និង ជំងឺឆ្លង និង **គោលដៅទី ៨:** ការបង្កើនភាពជាដៃគូជាសកលសម្រាប់កិច្ចអភិវឌ្ឍ ។ ចំពោះ «**គោលដៅ**» ចំនួន ៤ ទៀត កម្ពុជាអាចនឹងសម្រេចបានតាមកាលបរិច្ឆេទកំណត់ នៅដំណាច់ឆ្នាំ ២០១៥ គឺ: **គោលដៅទី ១:** ការលុបបំបាត់ភាពក្រីក្រ និង ភាពអត់ឃ្លាន, **គោលដៅទី ២:** ការសម្រេចឱ្យបាននូវការអប់រំបឋមសិក្សាជាសកល តាមរយៈការវិនិយោគយ៉ាងច្រើនក្នុងវិស័យអប់រំ, **គោលដៅទី ៣:** ការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និង ការ-ផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់ស្ត្រី, និង **គោលដៅទី ៧:** ការធានាចីរភាពបរិស្ថាន ។ ដោយឡែក **ចំពោះគោលដៅទី ៩** ដែលកម្ពុជាបានដាក់ចេញដោយខ្លួនឯង, ក៏កម្ពុជាសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផលដ៏ធំធេងដែរ ជាអាទិ៍ : ការថយចុះយ៉ាងខ្លាំងនៃចំនួនគ្រោះថ្នាក់ ពីជាង ៣០០ ករណី នៅឆ្នាំ ២០០៨ មកត្រឹម ១៨៦ ករណី នៅឆ្នាំ ២០១២, ផ្ទៃដីដែលត្រូវបានបោសសម្អាតមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម ពីឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ឆ្នាំ ២០១២ មានទំហំជាង ៥៣០ គីឡូម៉ែត្រក្រឡា រួមទាំងការបញ្ជូនកងកម្លាំងដោះមីនរបស់កម្ពុជា ចំនួនជាង ១ ៤០០ នាក់ ទៅចូលរួមក្នុងកងកម្លាំងរក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ

និង ការទទួលធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះរៀបចំ និង ដឹកនាំ កិច្ចប្រជុំលើកទី ១១ នៃរដ្ឋភាគីអនុសញ្ញាអូតាវ៉ា នៅចុងឆ្នាំ ២០១១ ផង ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ការសម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅទី ៩ នេះ ទាមទារឱ្យមានការប្រឹងប្រែងបន្ថែមទៀត ។

ទី៨- ការពង្រឹងភាពជាដៃគូបន្ថែមទៀត ជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ពិសេសជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ផ្លូវការ, វិស័យឯកជន និង សង្គមស៊ីវិល តាមរយៈការដាក់ឱ្យដំណើរការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវយន្តការនៃភាពជាដៃគូនានា ។ ការវិនិយោគដោយថវិការដ្ឋ គួបផ្សំនឹងហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការ និង លំហូរចូលយ៉ាងច្រើននៃការវិនិយោគឯកជន បានជំរុញឱ្យមានការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចកម្រិតខ្ពស់ និង ប្រកបដោយចីរភាព ។

ទី៩- ការសម្រេចបាននូវជោគជ័យក្នុងការធ្វើសមាហរណកម្មព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទៅក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ ទាំងក្នុងក្របខណ្ឌអនុតំបន់, តំបន់ និង ក្របខណ្ឌអន្តរជាតិ, ក៏ដូចជាការធានាបាននូវទំនាក់ទំនងមិត្តភាព និង កិច្ចសហ-ប្រតិបត្តិការល្អជាមួយគ្រប់ប្រទេស ដែលបាននាំមកនូវការឧបត្ថម្ភគាំទ្រយ៉ាងច្រើនសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ ។ ក្នុងឋានៈជាប្រធានអាស៊ាន កម្ពុជាបានធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះនៃកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន (នាខែ មេសា និង ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២) កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ីបូព៌ា, កិច្ចសន្ទនាអាស៊ានជាសកល ជាលើកទី ១ ក្នុងប្រវត្តិអាស៊ាន និង កិច្ចប្រជុំថ្នាក់រដ្ឋមន្ត្រីអាស៊ានពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ព្រមទាំងកិច្ចប្រជុំសំខាន់ៗជាច្រើន ទាំងក្នុងក្របខណ្ឌតំបន់ និង អន្តរជាតិ ប្រកបដោយជោគជ័យ ដែលបានឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីសមត្ថភាពរបស់កម្ពុជា ក្នុងការចូលរួមដោះស្រាយកិច្ចការតំបន់ និង ពិភពលោក និង បានធ្វើឱ្យកិត្យានុភាព និង កិត្តិនាមរបស់កម្ពុជា កាន់តែត្រូវបានលើកកម្ពស់លើឆាកអន្តរជាតិ ។ ជាមួយគ្នានេះ កម្ពុជាបានបំពេញការងារប្រកបដោយផ្លែផ្កា ក្នុងឋានៈជាសមាជិកនៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក និង អង្គការអន្តរជាតិផ្សេងៗទៀត ព្រមទាំងបានចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ក្នុងការបំពេញបេសកកម្មថែរក្សាសន្តិភាពនៅប្រទេសមួយចំនួន ក្នុងក្របខណ្ឌអង្គការសហប្រជាជាតិ ។ កម្ពុជាបានចុះប្រាសាទព្រះវិហារក្នុងបញ្ជីបេតិកភណ្ឌពិភពលោកនៅឆ្នាំ ២០០៨ បន្ទាប់ពីការចុះក្នុងបញ្ជីនេះ នូវរមណីយដ្ឋានអង្គរ និង សម្បត្តិវប្បធម៌អរូបិយនៃមនុស្សជាតិមួយចំនួនទៀត និង បានធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះក្នុងការទទួលរៀបចំ ព្រមទាំងបានដឹកនាំសម័យប្រជុំលើកទី ៣៧ នៃគណៈកម្មាធិការបេតិកភណ្ឌពិភពលោកនៅឆ្នាំ ២០១៣ ដោយជោគជ័យ ក្នុងឋានៈជាប្រធាននៃគណៈកម្មាធិការនេះ ។

១.២. បញ្ហាប្រឈម និង កាលានុវត្តភាពរបស់កម្ពុជា

8. ទន្ទឹមនឹងទទួលបានជោគជ័យក្នុងការអនុវត្ត «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ២**» កម្ពុជានៅបន្តជួបនឹងបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗមួយចំនួនដូចតទៅ ÷

ទី១- ភាពមិនប្រាកដប្រជានៃសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុពិភពលោក នៅបន្តគំរាមដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ដោយសារសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាពឹងផ្អែកលើទីផ្សារខាងក្រៅ ហើយមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចក៏មិនទាន់ត្រូវបានធ្វើពិពិធកម្មទូលំទូលាយនៅឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះបីជាក្នុងរយៈពេលកន្លងមក កម្ពុជាសម្រេចបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ និង បានកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រលឿនក៏ដោយ ក៏អត្រាភាពក្រីក្រនៅតំបន់ជនបទនៅមានកម្រិតខ្ពស់ ហើយសមិទ្ធផលក្នុងការកាត់បន្ថយគម្លាតរវាងអ្នកមាន និង អ្នកក្រ និង រវាងទីក្រុង និង ជនបទ ដែលសម្រេចបានមក ក៏នៅមានភាពផុយស្រួយនៅឡើយដែរ ។

ទី២- ដុល្លារូបនីយកម្មខ្ពស់នៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា បានដាក់កម្រិតមួយចំនួនទៅលើការអនុវត្តគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ។ ម៉្យាងវិញទៀត ទោះបីជាមានវឌ្ឍនភាពគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្នុងការគ្រប់គ្រងវិស័យធនាគារ និង ការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុមិនមែនធនាគារក្តី, ក៏បញ្ហាប្រឈមនៅតែមាន ពិសេសក្នុងការពង្រឹងក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និងយន្តការត្រួតពិនិត្យ ។

ទី៣- ការផ្តល់សេវាសាធារណៈ និង សេវាយុត្តិធម៌ នៅមិនទាន់ទទួលបានជំនឿទុកចិត្តពេញលេញ ពីសំណាក់មហាជន ។ ការងារកសាងក្របខណ្ឌច្បាប់ នៅមិនទាន់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ហើយការយល់ដឹង និង សមត្ថភាពក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ ក៏នៅតែមិនទាន់ដល់កម្រិតដែលរាជរដ្ឋាភិបាលចង់បាននៅឡើយ ។ ទន្ទឹមនេះ ការរៀបចំ និង កំណត់រចនាសម្ព័ន្ធ និង មុខងាររបស់ស្ថាប័នថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក៏នៅមិនទាន់អាចឆ្លើយតបបានទាំងស្រុង ទៅនឹងតម្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិផងដែរ ។

ទី៤- ថ្លៃដឹកជញ្ជូនខ្ពស់ធៀបនឹងប្រទេសជិតខាង និង ការតភ្ជាប់ប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូនគ្រប់ប្រភេទ ឱ្យក្លាយជាប្រព័ន្ធឡូជីស្ទិកមួយដ៏រស់រវើក នៅក្នុងក្របខណ្ឌទូទាំងប្រទេស ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃសេដ្ឋកិច្ច និង ភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា នៅតែជាបញ្ហាប្រឈមនៅឡើយ ។ ទន្ទឹមនេះ ការជួសជុល និង ការថែទាំប្រព័ន្ធផ្លូវគមនាគមន៍ ឱ្យបានទាន់ពេលវេលា, បញ្ហាការដឹកជញ្ជូនលើសទម្ងន់កំណត់, បញ្ហាសុវត្ថិភាព និង ការកកស្ទះចរាចរណ៍ ក៏ទាមទារឱ្យមានការគ្រប់គ្រងកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពថែមទៀត ។

ទី៥- ថ្វីត្បិតតែវិស័យថាមពលអគ្គិសនីមានវឌ្ឍនភាពច្រើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្តី ថ្លៃថាមពលអគ្គិសនីនៅតែមានកម្រិតខ្ពស់ធៀបនឹងប្រទេសជិតខាង ហើយការធានាភាពទុកចិត្តពេញលេញក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ថាមពលអគ្គិសនី នៅតែជាឧបសគ្គ សម្រាប់ពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែង និង ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក៏ដូចជាសម្រាប់ការទាក់ទាញការវិនិយោគ និងការលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាជន ។ ទន្ទឹមនេះ សេចក្តីត្រូវការក្នុងការផ្តល់សេវាអគ្គិសនីទូទាំងប្រទេស, ការពង្រីកវិសាល-ភាពនៃការផ្គត់ផ្គង់ថាមពលអគ្គិសនី នៅតំបន់ដែលមានដង់ស៊ីតេអ្នកប្រើប្រាស់តិច ពិសេស នៅទីជនបទ ក៏អាចជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានដល់ការខិតខំប្រឹងប្រែង ក្នុងការបញ្ចុះថ្លៃថាមពលអគ្គិសនីផងដែរ ។

ទី៦- ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធធារាសាស្រ្តនៅមិនទាន់ឆ្លើយតបពេញលេញនៅឡើយ ទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការ ពិសេសការបង្កើនរដូវដាំដុះ ដែលចាំបាច់ទាមទារនូវការវិនិយោគបន្ថែមទៀត ហើយការថែទាំ និង ប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធធារាសាស្រ្ត ដែលមានស្រាប់ ក៏នៅតែជាបញ្ហាប្រឈម ។ ចំពោះបញ្ហាទឹកស្អាត ក៏ទាមទារឱ្យមានការអភិវឌ្ឍ និង ពង្រីកវិសាលភាពបន្ថែមទៀត ដើម្បីផ្តល់សេវានេះ ក្នុងថ្លៃសមរម្យ ជូនដល់ប្រជាជន ជាពិសេសនៅតំបន់ជនបទ ក្រៅរាជធានីភ្នំពេញ និង ក្រៅទីប្រជុំជនធំៗ ។

ទី៧- ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សប្រកបដោយគុណភាព និង សមត្ថភាព ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដែលជាកត្តាគន្លឹះ សម្រាប់ទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង ភាពប្រកួតប្រជែងរបស់ប្រទេសទាំងក្នុងពេលចំពោះមុខ និង សម្រាប់អនាគតរយៈពេលវែង នៅតែជាបញ្ហាប្រឈមដ៏ចម្បងមួយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។ ជាក់ស្តែង ក្នុងវិស័យអប់រំ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវបន្តផ្តោតអាទិភាពលើការពង្រឹងគុណភាព, ភាពអាចឆ្លើយតបបានទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃទីផ្សារពលកម្ម និង ការអភិវឌ្ឍជំនាញបច្ចេកទេសសម្រាប់យុវជន ដើម្បីបង្កើនឱកាសការងារ និង

ប្រើប្រាស់ឱ្យអស់នូវសក្តានុពលនៃផលលាភប្រជាសាស្រ្តរបស់កម្ពុជា ក៏ដូចជាដើម្បីធានាការបន្តវេនក្នុងការដឹកនាំ និង អភិវឌ្ឍប្រទេស ។ ចំពោះវិស័យសុខាភិបាល ការពង្រីកវិសាលភាពបន្ថែមទៀត, ការបន្តពង្រឹងគុណភាព និង ការធានាថ្លៃសមរម្យនៃសេវាសុខាភិបាល នៅបន្តជាកង្វល់ចម្បងមួយ ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ដោះស្រាយ រួមជាមួយនឹងការពង្រឹង និង ពង្រីកប្រព័ន្ធសុវត្ថិភាពសង្គម, ការលើកកម្ពស់អនាម័យ ព្រមទាំងការបន្តកែលម្អស្ថានភាពអាហារូបត្ថម្ភ និង ការលើកស្ទួយសមភាពយេនឌ័រ ។

ទី៨- ថ្វីត្បិតតែការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន និង ធនធានធម្មជាតិត្រូវបានកែលម្អ តាមរយៈការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងធនធានរ៉ែ និង ការអនុវត្តកំណែទម្រង់ស៊ីជម្រៅក្នុងវិស័យព្រៃឈើ, វិស័យជលផល រួមទាំងការអភិរក្សមច្ឆជាតិ, វិស័យដីធ្លី, ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក រួមបញ្ចូលទាំងការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីនៃបឹងទន្លេសាប និង ទន្លេមេគង្គផង, បញ្ហា-ប្រឈមនៅតែមានច្រើននៅឡើយ ហើយប្រការនេះ ទាមទារឱ្យមានការខិតខំប្រឹងប្រែង និង ការផ្តួចផ្តើមគំនិតថ្មីបន្ថែមទៀត ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព ។ ទន្ទឹមនេះ ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ បាន និង កំពុងជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានលើប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និង លើការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។

ទី៩- ការធ្វើសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់ និង សកលលោក ជាអាទិ៍ សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ានឆ្នាំ ២០១៥ និង សមាជិកភាពនៅក្នុងអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក តម្រូវឱ្យមានកិច្ចសម្របសម្រួល និង ការបង្កើនសមត្ថភាពធនធានមនុស្ស និង ស្ថាប័ន ព្រមទាំងការធ្វើកំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធផ្ទៃក្នុងនានា ឱ្យបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ទាន់ពេលវេលា ដើម្បីធានាឱ្យកម្ពុជាអាចទទួលបានប្រយោជន៍ពីសមាហរណកម្មនេះ ។

9. ជាមួយនេះ បរិការណ៍សកល និង ក្នុងប្រទេស នាពេលបច្ចុប្បន្ន បានផ្តល់ឱ្យកម្ពុជានូវកាលានុវត្តភាពសំខាន់ៗ ដូចតទៅ ÷

ទី១- ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ- នយោបាយ និង ភូមិសាស្ត្រ- សេដ្ឋកិច្ចក្នុងពិភពលោក បានបង្ហាញឱ្យឃើញអំពីតួនាទីកាន់តែសំខាន់ឡើងរបស់ទ្វីបអាស៊ី ជាពិសេស អាស៊ីបូព៌ា ក្នុងការអូសទាញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ទន្ទឹមនឹងនិន្នាការនៃការងាកពីការប្រើប្រាស់ប្រភពក្រៅស្រុក មកប្រើប្រាស់ប្រភពក្នុងស្រុក ដើម្បីទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច ។ ប្រការនេះបានធ្វើឱ្យតំបន់អាស៊ីក្លាយទៅជាគោលដៅវិនិយោគផង និង ជាទីផ្សារទំនិញប្រើប្រាស់ផង ដែលនឹងផ្តល់«**ឱកាសមាស**» សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ និង ទំនើបកម្មនៃវិស័យឧស្សាហកម្ម, ផលិតកម្ម និង សេវា នៅក្នុងតំបន់ ។ កម្ពុជាស្ថិតនៅចំកណ្តាលនៃតំបន់ ដែលកំពុងមានកំណើនប្រកបដោយជវភាពនេះ និង មានសក្តានុពលដើម្បីក្លាយទៅជាផ្នែកមួយនៃខ្សែចង្វាក់ផលិតកម្មក្នុងតំបន់អាស៊ីបូព៌ា ។

ទី២- ការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៃការប្រកួតប្រជែងរវាងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មពីរនៅអាស៊ី- ប៉ាស៊ីហ្វិក គឺភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងតំបន់ និង ភាពជាដៃគូអន្តរប៉ាស៊ីហ្វិក នឹងបង្កើតឡើងនូវចលនការសេរីភាវូបនីយកម្មពាណិជ្ជកម្មទំនិញ, សេវា និងការវិនិយោគ ដ៏ធំសម្បើមមួយនៅក្នុងតំបន់ ។ ចលនការនេះ កើតឡើងចំពេលដែលអាស៊ានកំពុងធ្វើសមាហរណកម្មយ៉ាងស៊ីជម្រៅ ពោលគឺការបង្កើតសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាននៅឆ្នាំ ២០១៥ និង ក្នុងខណៈដែលអាស៊ានកំពុងបន្តខិតខំដើរតួនាទីស្នូលនៅក្នុងនិម្មាបនកម្មតំបន់ ។ ក្នុងបរិការណ៍នេះ អាស៊ាននឹងក្លាយជាតំបន់មួយ ដែល

កាន់តែមានភាពទាក់ទាញចំពោះការវិនិយោគ ។ ប្រការនេះ នឹងផ្តល់ឱកាសដល់កម្ពុជាក្នុងការស្រូបយកការវិនិយោគ និង ការពង្រីកទីផ្សារនាំចេញរបស់ខ្លួន ឱ្យកាន់តែធំទូលាយ ដោយផ្សារភ្ជាប់ឧស្សាហកម្ម និង ពាណិជ្ជកម្ម ក៏ដូចជាការតភ្ជាប់ជារូបវន្ត និង ស្ថាប័ន ជាមួយនឹងខ្សែចង្វាក់ផលិតកម្ម និង បណ្តាញផ្គត់ផ្គង់នៅក្នុងតំបន់ និង អន្តរតំបន់ ។

ទី៣- ផលលាភប្រជាសាស្ត្រ និង អត្រាទាបនៃអ្នករស់នៅក្នុងបន្ទុក គួបផ្សំនឹងការកើនឡើងនៃចំនួនប្រជាជនដែលមានចំណូលមធ្យម និង វណ្ណៈកណ្តាល នឹងបង្កើតកាលានុវត្តភាពសម្រាប់កម្ពុជាសម្រេចបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្រិតខ្ពស់ ក្នុងរយៈពេលប្រមាណបីទសវត្សរ៍ខាងមុខ ។ ដូច្នេះ កម្ពុជាអាចប្រើប្រាស់កាលានុវត្តភាពនេះ ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ប្រកបដោយចីរភាពក្នុងរយៈពេលវែង ។

ទី៤- ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា បានចាប់ផ្តើមឡើងពីមូលដ្ឋានមួយទាប ។ អាស្រ័យហេតុនេះ កម្ពុជានៅមានសក្តានុពលយ៉ាងច្រើន, នៅក្នុងគ្រប់ផ្នែក គ្រប់វិស័យ, សម្រាប់ប្រើប្រាស់ដើម្បីបន្តការឈានឡើងរបស់ខ្លួន, ទាំងក្នុងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចរូបវន្ត រួមមាន វិស័យកសិកម្ម, ឧស្សាហកម្ម និង សេវា, ទាំងក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ រួមមាន ការបន្តបង្កើនភាពស៊ីជម្រៅនៃអន្តរការីយកម្មហិរញ្ញវត្ថុ, ការទើបងើបឡើងនៃវិស័យធានារ៉ាប់រង និង ការបង្កើតឡើងនូវទីផ្សារមូលបត្រ ជាដើម, ដែលនឹងចូលរួមជំរុញ និង ធានាចិរភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ សម្រាប់រយៈពេលមធ្យម និង រយៈពេលវែងខាងមុខ ។

១.៣. ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ

10. ចក្ខុវិស័យរយៈពេលវែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺកសាងសង្គមកម្ពុជាមួយ ដែលមានសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ, សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម, កំណើនសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលវែង, ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព និង សមធម៌, ការកែលម្អជីវភាព និង ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន, ការការពារបរិស្ថាន, ការលើកស្ទួយវប្បធម៌ និង អត្តសញ្ញាណជាតិ ជាមួយនឹងការគោរពយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវគោលការណ៍ប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស ព្រមទាំងការគោរពសិទ្ធិ និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និង មានកោសិកាផ្សារភ្ជាប់គ្នា, មានប្រជាជនប្រកបដោយចំណេះដឹងខ្ពស់ និង វប្បធម៌ជ្រៅជ្រះ, មានជីវភាពសមរម្យ និង មានការរស់នៅប្រកបដោយសុខដុមរមនា ទាំងក្នុងសង្គមជាតិ ទាំងក្នុងក្រុមគ្រួសារ ព្រមទាំងមានកិត្យានុភាពខ្ពស់លើឆាកអន្តរជាតិ ក្នុងឋានៈជាសមាជិកពេញសិទ្ធិ និង ស្មើសិទ្ធិ នៅក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ ។ ស្របតាមចក្ខុវិស័យនេះ យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណបានដាក់ចេញនូវទិសដៅចម្បងបួន ដែលស្តែងឡើងតាមរយៈបាវចនា: **កំណើន**, **ការងារ**, **សមធម៌** និង **ប្រសិទ្ធភាព** ។

11. ទន្ទឹមនឹងនេះ កម្ពុជាមានមហិច្ឆតាប្រែក្លាយខ្លួន ទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់ក្នុងឆ្នាំ ២០៣០ ហើយឈានឡើងទៅជាប្រទេសមានចំណូលខ្ពស់ក្នុងឆ្នាំ ២០៥០ ។ ដើម្បីសម្រេចបាននូវមហិច្ឆតានេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងរៀបចំ «**ចក្ខុវិស័យកម្ពុជាឆ្នាំ ២០៣០**» ព្រមទាំង «**គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្ម**» និង ឯកសារគោល- នយោបាយគួបផ្សំផ្សេងទៀត ដែលជាកញ្ចប់គោលនយោបាយ និង ជាយុទ្ធសាស្ត្រនៃដំណើរផ្លាស់ប្តូររបស់កម្ពុជា ទាំងបរិមាណ ទាំងគុណភាព ។ ដូច្នេះ «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ៣**» គឺជាឧបករណ៍គោលនយោបាយ

ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពមួយ ក្នុងការឈានទៅសម្រេចនូវចក្ខុវិស័យខាងលើ ។ ក្នុងគោលបំណងធានាសម្រេចបាននូវចក្ខុវិស័យនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងបន្តពង្រឹង និង ពង្រីកសមិទ្ធផលនានា ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានក្នុងនីតិកាលទី ៤ កន្លងមក តាមរយៈការបន្តពង្រឹងសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម, ការលើកកម្ពស់កម្រិតជីវភាព និង សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជន ដោយអនុវត្តវិធានការជាក់ស្តែងនានា សំដៅលើកស្ទួយនីតិរដ្ឋ, ការគោរពសិទ្ធិសេរីភាព និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ព្រមទាំងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស សម្រាប់ពង្រឹងបរិស្ថាននយោបាយ និង សន្តិសុខ ដែលអនុគ្រោះដល់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពក្នុងរយៈពេលវែង ។ លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់ «**គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រ ៤**» និង «**វិស័យអាទិភាព ៤**» ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីការប្តេជ្ញាចិត្តក្នុងការបន្តអនុវត្ត «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ**» ។

12. «**គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រ ៤**» រួមមាន ÷

ទី១- ធានាឱ្យបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងអត្រាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំប្រមាណ ៧% ប្រកបដោយចីរភាព, បរិយាប័ន្ន, សមធម៌ និង ធន់នឹងវិបត្តិ តាមរយៈការធ្វើពិពិធកម្មនៃមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចឱ្យបានទូលាយ និង មានសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែងជាងមុន ក្នុងបរិការណ៍អតិផរណាមានកម្រិតទាបអាចគ្រប់គ្រងបាន, អត្រាប្តូរប្រាក់មានស្ថិរភាព និង ទុនបម្រុងមានកំណើនជាប្រចាំ ។

ទី២- បង្កើតការងារឱ្យបានកាន់តែច្រើនឡើង ជូនដល់ប្រជាជន ពិសេសសម្រាប់ស្រទាប់យុវជន តាមរយៈការបន្តខិតខំកែលម្អ និង បង្កើនភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា ក្នុងការទាក់ទាញ និង ការជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់សកម្មភាពវិនិយោគ ទាំងវិនិយោគក្នុងប្រទេស ទាំងវិនិយោគមកពីក្រៅប្រទេស ។

ទី៣- សម្រេចឱ្យបាននូវគោលដៅនៃការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រក្នុងអត្រាជាង ១% ក្នុងមួយឆ្នាំ ក៏ដូចជាគោលដៅផ្សេងៗទៀត ដែលត្រូវបានកំណត់ក្នុង «**គោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍កម្ពុជា**» ទន្ទឹមនឹងការផ្តោតអាទិភាពកាន់តែខ្លាំងឡើងលើការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស, ការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន និង ការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយចីរភាព ។

ទី៤- បន្តពង្រឹងសមត្ថភាព និង អភិបាលកិច្ចនៃស្ថាប័នរដ្ឋ ទាំងថ្នាក់ជាតិ ទាំងថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវប្រសិទ្ធភាព និង ភាពស័ក្តិសិទ្ធិនៃសេវាសាធារណៈ សំដៅបម្រើប្រជាជនឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង ។

13. ក្នុងនីតិកាលកន្លងមក នៅក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍជាតិ រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់អាទិភាពចម្បងចំនួន ៤ គឺ **ផ្លូវ**, **ទឹក**, **ភ្លើង** និង **មនុស្ស** ។ ការពិត អាទិភាពទាំង ៤ នេះ ធ្លាប់ត្រូវបានកំណត់តាំងពីទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៨០ មកម្ល៉េះ ។ តទៅមុខ កម្ពុជានៅត្រូវផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើអាទិភាពទាំង ៤ នេះ យូរថែមទៀត ដោយគ្រាន់តែផ្លាស់ប្តូរការសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើវិស័យណាមួយ ទៅតាមកាលៈទេសៈ និង សភាពការណ៍ជាក់ស្តែងរបស់កម្ពុជាប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងនីតិកាលទី ៣ និងទី ៤ កន្លងទៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំង លើការវិនិយោគក្នុងវិស័យផ្លូវ, ទឹក និង ភ្លើង ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងយុគសម័យសេដ្ឋកិច្ចពុទ្ធិ និង បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ឧត្តមភាពប្រកួតប្រជែងរបស់ប្រជាជាតិមួយ អាស្រ័យជាសំខាន់លើកត្តាធនធានមនុស្ស ដែលមានចំណេះដឹងខ្ពស់, ទូលំទូលាយ, មានភាពច្នៃប្រឌិត និងមានជំនាញច្បាស់លាស់ ។

ប្រការនេះ តម្រូវឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលផ្តល់ការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែខ្លាំងឡើងៗ ទៅលើការអភិវឌ្ឍ «**មូលធនមនុស្ស**» ចាប់ពីពេលនេះទៅមុខ ទន្ទឹមនឹងការបន្តបង្កើនការវិនិយោគទៅលើវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ផ្លូវ, ទឹក និង ភ្លើង ។

14. ក្នុងស្មារតីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើ «**វិស័យអាទិភាព ៤**» ដូចខាងក្រោម÷

ទី១- ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ដែលនឹងធានាបាននូវការប្រកួតប្រជែងក្នុងទីផ្សារពលកម្មក្នុងតំបន់ ដែលកាន់តែបើកចំហ តាមរយៈ(១)• ការបណ្តុះបណ្តាលពលករឱ្យមានជំនាញ និង ផលិតភាពខ្ពស់ តាមសេចក្តីត្រូវការនៃទីផ្សារ និង អាចបង្កើតតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់, (២)• ការរៀបចំក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និង កសាងស្ថាប័នអប់រំ និង បណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងចំណុចទី ១ ខាងលើ, (៣)• ការលើកទឹកចិត្តវិស័យឯកជនឱ្យចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចការនេះ និង (៤)• ការពង្រឹងគុណភាពនៃការអប់រំ និង ការលើកកម្ពស់ការស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រ, បច្ចេកវិទ្យា និង នវានុវត្តន៍ ។

ទី២- ការបន្តវិនិយោគលើវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ និង ការកែលម្អថែមទៀតនូវកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ដើម្បីកសាងប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីកដ៏រស់រវើក តាមរយៈការសាងសង់បណ្តាញដឹកជញ្ជូនពហុសណ្ឋាន ក្នុងគោលដៅធានាឱ្យបាននូវការតភ្ជាប់ផ្ទៃក្នុងប្រទេស និង ការតភ្ជាប់ជាមួយប្រទេសក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក ព្រមទាំងឆ្លើយតបបានទៅនឹងការរីកចម្រើនផ្នែកនគរូបនីយកម្ម ដែលនឹងនាំមកនូវៈ(១)• ការកាត់បន្ថយថ្លៃដឹកជញ្ជូន, (២)• ការបង្កើនភាពអាចទុកចិត្តបាន និង ភាពស័ក្តិសិទ្ធិ, (៣)• ការពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែង និង (៤)• ការបង្កើនការវិនិយោគ និង ពាណិជ្ជកម្ម ។ ម៉្យាងវិញទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តផ្តល់អាទិភាពក្នុងការពង្រីកសមត្ថភាពផលិត និង ផ្គត់ផ្គង់ថាមពល ពីប្រភពកាន់តែថោក និង ពង្រីកបណ្តាញចែកចាយ សំដៅធានាសន្តិសុខថាមពល, ភាពអាចទុកចិត្តបានក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ថាមពល ព្រមទាំងថ្លៃសមរម្យ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍ ។

ទី៣- ការបន្តអភិវឌ្ឍ និង បង្កើនតម្លៃបន្ថែមនៃវិស័យកសិកម្ម តាមរយៈ(១)• ការបង្កើនតម្លៃបន្ថែមនៃការផលិត និង ការនាំចេញអង្ករ ជាពិសេសការផ្តោតលើអង្ករក្រអូប, អង្ករសរីរាង្គ និង កសិផលមានតម្លៃខ្ពស់ឯទៀត ដូចជា កៅស៊ូ, ស្វាយចន្ទី, ពោត, សណ្តែកបាយ, សណ្តែកសៀង, ល្ង, ម្រេច, សូត្រ, ផ្លែឈើ, កាហ្វេ, បន្លែបង្ការ និង ផ្កា ជាដើម, (២)• ការជំរុញការចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្ម ដែលទីផ្សារត្រូវការ ដូចជា សាច់, ត្រី, ផលិតផលទឹកដោះគោ ជាដើម, (៣)• ការជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគក្នុងវិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្ម និង(៤)• ការបង្កើនផលិតភាព, ទំនើបកម្មកសិកម្ម និង ការលើកកម្ពស់ពាណិជ្ជូបនីយកម្ម ។

ទី៤- ការពង្រឹងអភិបាលកិច្ច និង សមត្ថភាពនៃស្ថាប័នរដ្ឋ សំដៅបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃសេវាសាធារណៈ និង កែលម្អបរិយាកាសវិនិយោគ តាមរយៈ (១)• ការបន្តអនុវត្តកំណែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ ដើម្បីធានាយុត្តិធម៌សង្គម ព្រមទាំងលើកស្ទួយសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ, សុចរិតភាព, តម្លាភាព និង គណនេយ្យភាព, (២)• ការបន្តអនុវត្តកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ, កំណែទម្រង់វិមជ្ឈការ និង វិសហមជ្ឈការ ព្រមទាំងពង្រឹងស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យ ដើម្បីបង្កិតសេវាសាធារណៈឱ្យជិតប្រជាជន, លើកកម្ពស់កិច្ចដំណើរការប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និង ធានាបាននូវតុល្យភាពក្នុងការអនុវត្តអំណាច, (៣)• ការបន្តអនុវត្តកម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ដើម្បីធានា

ប្រសិទ្ធភាពក្នុងការវិភាជ និង ការប្រើប្រាស់ថវិកា និង (៤). ការបង្កើនភាពទាក់ទាញចំពោះការវិនិយោគ ក្នុងនោះមានការកាត់បន្ថយថ្លៃដើម និង របាំងធុរកិច្ច, ការពិនិត្យឡើងវិញនូវរបបលើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគ, ការពង្រឹងភាពជឿទុកចិត្ត និង ភាពអាចប៉ាន់ប្រមាណបានក្នុងការធ្វើធុរកិច្ច ព្រមទាំងការផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើកិច្ចដំណើរការនៃតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស ។

15. ជារួម រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ ពិនិត្យឃើញនូវកត្តាជាក់ស្ដែងមួយចំនួនដែលកំណត់អំពីភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តអនុវត្ត «**យុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណ**» រួមមាន ÷

ទី១- ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តពង្រីក និង ពង្រឹងសមិទ្ធផលនានា ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបាន តាមរយៈការអនុវត្ត «**យុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ២**» ក្នុងនីតិកាលទី ៤ កន្លងមក ។

ទី២- ដូចបានគូសរំលេចខាងលើ ការអនុវត្ត **យុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ២** នៅក្នុងនីតិកាលទី ៤ កន្លងទៅ បានបង្ហាញឱ្យឃើញនូវបញ្ហាប្រឈម និង កាលានុវត្តភាពសំខាន់ៗមួយចំនួន ដែលទាមទារឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលបន្តសម្រិតសម្រាំង, កែលម្អ និង ពង្រឹងអាទិភាពគោលនយោបាយរបស់ខ្លួន ហើយជំរុញអនុវត្តរបៀបវារៈគោលនយោបាយនេះក្នុងដំណាក់កាលបន្ទាប់ទៀត ។

ទី៣- ការបន្តអនុវត្ត «**យុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ៣**» គឺជាការបោះជំហានទៅមុខដ៏សំខាន់របស់កម្ពុជា ដើម្បីឈានឡើងទៅកាន់ដំណាក់កាលថ្មីនៃការអភិវឌ្ឍ ពោលគឺការឆ្លងកាត់ពីឋានៈនៃប្រទេសមានចំណូលទាបទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប ហើយបន្ថែមលើនេះ បន្តរៀបចំកសាងមូលដ្ឋានគ្រឹះ សម្រាប់ការសម្រេចបាននូវចក្ខុវិស័យរយៈពេលវែងរបស់ខ្លួន ពិសេសគឺមហិច្ឆិតាក្នុងការប្រែក្លាយខ្លួនទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ ២០៣០ និង ជាប្រទេសមានចំណូលខ្ពស់នៅឆ្នាំ ២០៥០ ។

ទី៤- ឆន្ទៈ និង បំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ដែលជាម្ចាស់ឆ្នោត គួបផ្សំនឹងការប្រែប្រួលសភាពការណ៍ពិភពលោក និង សភាពការណ៍ក្នុងប្រទេស គឺជាកត្តាកំណត់សំខាន់មួយទៀត ដែលទាមទារឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលកែលម្អ និងសម្រិតសម្រាំងបន្ថែមនូវ «**យុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ២**» ហើយជំរុញអនុវត្ត ក្នុងដំណាក់កាលទី ៣ ទៀត ។

ផ្នែកទី ២

២.១. រចនាសម្ព័ន្ធនៃយុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ៣

16. ជោគជ័យក្នុងការអនុវត្ត «**យុទ្ធសាស្រ្តចតុកោណ - ដំណាក់កាលទី ១** និង **ទី ២** កន្លងមក គឺជាសក្ខីភាពឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញពីសមត្ថភាពដ៏រឹងមាំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការដឹកនាំប្រទេស ។ ក្នុងបរិការណ៍បច្ចុប្បន្ននេះ ផ្អែកលើភាពចាំបាច់ ដូចបានបញ្ជាក់ពីខាងដើម កម្ពុជាបានត្រៀមលក្ខណៈសម្បត្តិយ៉ាងហ្មត់ចត់ និង គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដើម្បីដោះស្រាយ

បញ្ហាប្រឈមនានា និង ប្រើប្រាស់ឱ្យអស់នូវកាលានុវត្តភាព និង សក្តានុពលរបស់ខ្លួន ក្នុងដំណាក់កាលបន្ទាប់នៃការអភិវឌ្ឍជាតិ ។

17. **«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៣»** នៅរក្សាជារួមនូវរចនាសម្ព័ន្ធដើមរបស់ខ្លួន ។ ទន្ទឹមនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានកែសម្រួលលំដាប់អាទិភាពតាមការដ្ឋាន និង មុំមួយចំនួននៃយុទ្ធសាស្ត្រនេះ ព្រមទាំងបញ្ចូលអាទិភាពថ្មីមួយចំនួន ហើយបានសម្រិតសម្រាំង និង សម្រួចសកម្មភាពមួយចំនួនថែមទៀត ដើម្បីឱ្យស្របតាមសេចក្តីត្រូវការជាក់ស្តែង និង បរិការណ៍ថ្មីៗរបស់កម្ពុជា ដូចបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ និង ដែលត្រូវបានរំលេចក្នុង **«កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភា»** ។ ការកែសម្រួលលំដាប់អាទិភាពដែលមានស្រាប់ និង ការបន្ថែមអាទិភាពថ្មី ក៏មានគោលដៅលើកកម្ពស់កិច្ចអភិវឌ្ឍ តាមរយៈការពង្រឹងទំនាក់ទំនង ឬ អន្តរសកម្មរវាងបណ្តាទិសដៅទាំង ៤ នៃយុទ្ធសាស្ត្រ គឺ **កំណើន, ការងារ, សមធម៌** និង **ប្រសិទ្ធភាព** ដែលជាកញ្ចប់នៃសមីការតែមួយ ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញច្បាស់អំពីការប្តេជ្ញារបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការលើកស្ទួយសុខុមាលភាពរួមរបស់ប្រជាជន ។

18. លើមូលដ្ឋាននេះ **«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាកកាលទី ៣»** មានរចនាសម្ព័ន្ធដូចតទៅៈ (ក). បរិស្ថានគ្រប ដណ្តប់សម្រាប់ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រទាំងមូល, (ខ). ស្នូលនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ គឺអភិបាលកិច្ចល្អ, (គ). ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រទាំងបួន និង (ឃ). មុំយុទ្ធសាស្ត្រនៃចតុកោណនីមួយៗ ។

២.២. បរិស្ថានគ្របដណ្តប់ និង ស្នូល នៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៣

២.២.១. បរិស្ថានគ្របដណ្តប់សម្រាប់ការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រទាំងមូល

19. បរិស្ថានគ្របដណ្តប់ល្អប្រសើរ គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់អនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនូវអាទិភាពគោលនយោ-បាយតាមផ្នែកនៃ **«ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រ»** ទាំងបួន ដើម្បីសម្រេចឱ្យបាននូវចក្ខុវិស័យរយៈពេលវែងក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គមកម្ពុជា ។ ក្នុងន័យនេះ ការបន្តពង្រឹងសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ, សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ, ការបន្តធានាបរិស្ថានម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចដែលមានលក្ខណៈអនុគ្រោះ និង ចីរភាពនៃបរិស្ថាន, ការបន្តពង្រឹងភាពជាដៃគូ ក្នុងការអភិវឌ្ឍ និង ការបន្តធ្វើសមាហរណកម្មប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ទៅក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក គឺជាបុរេលក្ខខណ្ឌចាំបាច់សម្រាប់អនុវត្តដោយជោគជ័យនូវ **«យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៣»** នេះ ។

ទី១. សន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ, សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ

20. រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានជោគជ័យតាមគោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលត្រូវបានដាក់ចេញមកក្នុងនីតិកាលកន្លងទៅតាមរយៈ ការការពារអធិបតេយ្យជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី, ការពង្រឹងស្ថិរភាពនយោបាយ, នីតិរដ្ឋ, លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស, សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ រួមជាមួយនឹងវឌ្ឍនភាពល្អ ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាព្រំដែនជាមួយប្រទេសជិតខាង ដើម្បីកសាងព្រំដែនមួយច្បាស់លាស់, សន្តិភាព, មិត្តភាព, សហប្រតិបត្តិការ និង ការអភិវឌ្ឍ ។ វឌ្ឍនភាពនេះបានក្លាយទៅជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការអភិវឌ្ឍ និង កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រសម្រាប់រយៈពេលវែង ។ លើមូលដ្ឋាននេះ កម្ពុជា

បានបង្កើនជំនឿទុកចិត្តពីសំណាក់វិនិយោគិន និង ទេសចរ ដែលត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងឡើង តាមរយៈការកើនឡើងនៃលំហូរទុនវិនិយោគ និង ចំនួនភ្ញៀវទេសចរមកកម្ពុជា ។

21. ផ្អែកលើសមិទ្ធផលខាងលើ នៅក្នុងនីតិកាលទី ៥ នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលដាក់ចេញគោលដៅបន្តពង្រឹងថែមទៀតនូវកិច្ចការពារអធិបតេយ្យភាពជាតិ, បូរណភាពទឹកដី, ឯកភាពជាតិ និង ឯកភាពទឹកដី, សន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ, សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ, ការគោរពសិទ្ធិ និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស និង ភាពសុខដុមក្នុងសង្គម ។

22. ក្នុងន័យនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ : (១)• ការបន្តពង្រឹងនីតិរដ្ឋ, លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ, វប្បធម៌សន្តិភាព, សីលធម៌សង្គម និង ការគោរពសិទ្ធិ និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ព្រមទាំងការបន្តប្រឆាំងដាច់ខាតរាល់សកម្មភាព ឬ ការញុះញង់ណាមួយ ដែលបង្កអស្ថិរភាពនយោបាយ ឬ ចលាចលក្នុងសង្គម, (២)• ការបន្តដោះស្រាយបញ្ហាព្រំដែនគោក និង សមុទ្រជាមួយប្រទេសជិតខាង ដោយឈរលើគោលការណ៍ទាំងឡាយដែលបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ រួមជាមួយនឹងការបន្តរៀបចំ និង ជំរុញអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍តំបន់ព្រំដែន ទន្ទឹមនឹងការបន្តមិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រើ-ប្រាស់ទឹកដីកម្ពុជា ដើម្បីប្រឆាំងនឹងប្រទេសជិតខាង, (៣)• ការទប់ស្កាត់ និង ការបង្ក្រាបបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌគ្រប់ប្រភេទ រួមទាំងការប្រឆាំងភេរវកម្ម និង ហិរញ្ញប្បទានភេរវកម្ម, ការប្រឆាំងការសម្អាតប្រាក់, ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងសកម្មភាពខុសច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងគ្រឿងញៀន និង ការជួញដូរមនុស្ស, ក៏ដូចជាការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែនគ្រប់ប្រភេទផ្សេងទៀត ព្រមទាំងការបន្តជំរុញអនុវត្តគោលនយោបាយ «**ភូមិ- ឃុំមានសុវត្ថិភាព**», និង (៤)• ការបន្តពង្រឹងសុវត្ថិភាពចរាចរណ៍ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ រួមទាំងការលុបបំបាត់បុស្តិ៍ត្រួតពិនិត្យមិនស្របច្បាប់ ។

ទី២• បរិស្ថានម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ ដែលមានលក្ខណៈអនុគ្រោះ និង ចីរភាពបរិស្ថាន

23. ក្នុងនីតិកាលកន្លងទៅនេះ ទោះបីកម្ពុជាបានទទួលឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានយ៉ាងខ្លាំងពីវិបត្តិកលិយុគហិរញ្ញវត្ថុ និង ការ-ធ្លាក់ចុះនៃសេដ្ឋកិច្ចសកលលោក ដែលរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ នៅមិនទាន់ចប់នៅឡើយក៏ដោយ, ក៏រាជរដ្ឋាភិបាលទទួលបានជោគជ័យក្នុងការថែរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ហើយសម្រេចបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងអត្រាខ្ពស់ជាង ៧% ឡើងវិញ ក្នុងរយៈពេលពីរឆ្នាំចុងក្រោយនេះ បន្ទាប់ពីការធ្លាក់ចុះនៅឆ្នាំ ២០០៩ ។ ការបន្តអនុវត្តកម្មវិធីកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ- ដំណាក់កាលទី ២ បានពង្រឹងភាពជឿទុកចិត្តនៃថវិកា ហើយគណនេយ្យភាពហិរញ្ញវត្ថុក៏ត្រូវបានកែលម្អកាន់តែប្រសើរឡើង ។

24. ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ភាពមិនច្បាស់លាស់នៃសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកដែលនៅមានបន្ត និង ការប្រកួតប្រជែងយ៉ាងស្វិតស្វាញក្នុងតំបន់ និង ក្នុងសកលលោក អាចនឹងបង្កើតបញ្ហាប្រឈមសម្រាប់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា នាពេលអនាគត ។

25. ក្នុងបរិការណ៍នេះ ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រខាងម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ដូចបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការធានាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង ភាពធន់នៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិ តាមរយៈការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយ

ថវិកាដែលមានលក្ខណៈទន់ភ្លន់ សម្របសម្រួល និង ប្រទាក់ក្រឡាគ្នា ជាមួយនឹងគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ, ការពង្រីកមូលដ្ឋាននាំចេញនៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាឱ្យរីកចម្រើន ស្របជាមួយនឹងសេចក្តីត្រូវការក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក, ការពង្រីក **«លំហថវិកា»** រួមទាំងការរក្សាបំណុលសាធារណៈឱ្យនៅកម្រិតដែលអាចគ្រប់គ្រងបាន និង ការពង្រឹងការសម្របសម្រួលរវាងស្ថាប័ន ក្នុងក្របខណ្ឌយន្តការបង្ការ និង ដោះស្រាយវិបត្តិ ។

ទី២- ការអនុវត្តគោលនយោបាយម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចបុរេសកម្ម (pro-active) សម្រាប់ទ្រទ្រង់កំណើន តាមរយៈការលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន, ការជំរុញអភិវឌ្ឍទីផ្សារការងារ, ការជំរុញការវិនិយោគក្នុងវិស័យគន្លឹះនានាសំដៅធ្វើពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ច និង ធានាបាននូវសន្ទុះកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ ប្រកបដោយសមធម៌, ការបន្តអនុវត្តកំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធចាំបាច់នានា រួមទាំងការបន្តជំរុញអនុវត្ត **«យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍វិស័យហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ ២០១១- ២០២០»** ដើម្បីធានាប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងភាពប្រកួតប្រជែង ទាំងក្នុងការទាក់ទាញការវិនិយោគ ទាំងក្នុងការជំរុញការនាំចេញ ។

ទី៣- ការអនុវត្តគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុប្រកបដោយភាពទន់ភ្លន់ និង ប្រុងប្រយ័ត្ន រួមទាំងការពង្រឹងអប្បមាទក្នុងការគ្រប់គ្រងលំហូរមូលធន ដើម្បីរួមចំណែកដល់ការរក្សាស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និង បង្កើតបរិស្ថានអំណោយផលដល់ការអភិវឌ្ឍ, ការធានាបង្កើនទុនបម្រុងអន្តរជាតិ, ការបន្តអនុវត្តរបបអត្រាប្តូរប្រាក់អណ្តែតមានការគ្រប់គ្រង ដើម្បីរក្សាស្ថិរភាពប្រាក់រៀល និង ពង្រឹងជំនឿទុកចិត្តរបស់សាធារណជន និងវិនិយោគិនមកលើប្រាក់រៀល ព្រមទាំងការជំរុញការប្រើប្រាស់ប្រាក់រៀលសំដៅកាត់បន្ថយដុល្លាររូបនីយកម្ម, ការពង្រឹង និង រក្សាស្ថិរភាពនៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ ពិសេសការ-ពង្រឹងប្រព័ន្ធធនាគារឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព, សមាហរណកម្ម និង មានភាពប្រកួតប្រជែង តាមរយៈការពង្រឹងការត្រួតពិនិត្យ និង ការគ្រប់គ្រងហានិភ័យសន្ទនីយភាព, ហានិភ័យឥណទាន និង ហានិភ័យទីផ្សារ ដោយអនុលោមតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ ។

ទី៤- ការបន្តជំរុញអនុវត្តកម្មវិធីកំណែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ ក្នុងគោលដៅលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាព និង ភាពស័ក្តិសិទ្ធិនៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈកម្ពុជា ឱ្យស្របតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ តាមរយៈ (១). ការបន្តបង្កើនភាពជឿទុកចិត្តនៃថវិកា ដោយបន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រង និង ការប្រមូលចំណូល ពិសេសការអនុម័ត និង ការដាក់ឱ្យអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រកៀរគរចំណូលរយៈពេលមធ្យម ព្រមទាំងការកែលម្អការអនុវត្តថវិកា និង ការគ្រប់គ្រងសាច់ប្រាក់, (២). ការបង្កើនគណនេយ្យភាពហិរញ្ញវត្ថុ ដោយរៀបចំ និង ដាក់ឱ្យអនុវត្តមាតិកាថវិកាថ្មី, ប្លង់គណនេយ្យថ្មី និង អង្គភាពថវិកា ព្រមទាំងការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈតាមបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន, (៣). ការបង្កើនការផ្សារភ្ជាប់ថវិកាទៅនឹងគោលនយោបាយ និង គណនេយ្យភាពសមិទ្ធកម្ម ដោយបន្តពង្រឹង និង ពង្រីកការអនុវត្តថវិកាកម្មវិធី ព្រមទាំងការកែលម្អការអនុវត្តផែនការយុទ្ធសាស្ត្រថវិកា ដោយដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវឯកសារទស្សនទានស្តីពីទិសដៅយុទ្ធ-សាស្ត្រកំណែទម្រង់ប្រព័ន្ធថវិកា និង (៤). ការបន្តបង្កើនសមត្ថភាព និង ការចូលរួមប្រកបដោយភាពជាម្ចាស់ និង បុរេសកម្មរបស់ក្រសួងស្ថាប័ន ដើម្បីធានាជោគជ័យនៃការអនុវត្តកម្មវិធីកំណែទម្រង់ ។

26. ការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន និង ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ បានក្លាយជាបញ្ហាប្រឈមមួយទៀត សម្រាប់ចីរភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង ការអភិវឌ្ឍសង្គមកម្ពុជា ដោយសារសម្ពាធពីកំណើនប្រជាជន, ចរន្តនគរូបនីយកម្ម, វិបុលកម្ម និង ប្រពលកម្មកសិកម្ម ក៏ដូចជាការអភិវឌ្ឍវិស័យដឹកជញ្ជូន, ថាមពល និង វិស័យដទៃទៀត ។ បញ្ហាប្រឈមផ្នែកបរិស្ថានភាគច្រើនមានលក្ខណៈអន្តរវិស័យ ដែលទាមទារឱ្យមានការសម្របសម្រួលរវាងស្ថាប័នរដ្ឋ, ទាំងថ្នាក់ជាតិ ទាំងថ្នាក់ក្រោមជាតិ, ព្រមទាំងកិច្ចសហការជាមួយនឹងគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ។

27. ក្នុងន័យនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តប្រកាន់យកនូវអភិក្រមគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាននៅកម្ពុជា តាមរយៈ÷

ទី១- ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយចីរភាព ។

ទី២- ការខិតខំកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ តាមរយៈការពង្រឹងសមត្ថភាពបន្សាំ និង ភាពធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ជាពិសេសការអនុវត្ត **«គោលនយោបាយជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍបៃតង»** និង «**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍបៃតងឆ្នាំ ២០១៣-២០៣០** » ។

ទី៣- ការបន្តពង្រឹងសមត្ថភាពបច្ចេកទេស និង ស្ថាប័ន ដើម្បីជំរុញការបញ្ជ្រាបប្រធានបទស្តីពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុទៅក្នុងគោលនយោបាយ, ច្បាប់ និង ផែនការ ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

ទី៤- ការបន្តដាក់ចេញនូវវិធានការនានា ដើម្បីគ្រប់គ្រងការបំពុលបរិស្ថាន និង ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ។

ទី៣. ភាពជាដៃគូក្នុងការអភិវឌ្ឍ

28. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងនីតិកាលទី ៤ គឺពង្រឹងភាពជាដៃគូក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍ តាមរយៈការ-ដាក់ឱ្យអនុវត្ត និង កែលម្អជាបន្តបន្ទាប់នូវក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ, យន្តការខាងស្ថាប័ន និង លិខិតបទដ្ឋានចាំបាច់ជាច្រើន សម្រាប់គាំទ្រ និង បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃដំណើរការពង្រឹងភាពជាដៃគូ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនៃកិច្ចអភិវឌ្ឍជាតិ ។

29. ក្នុងការពង្រឹងភាពជាដៃគូជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ រាជរដ្ឋាភិបាលទទួលបានជោគជ័យគួរកត់សម្គាល់ ក្នុងការដឹកនាំ «**វេទិកានៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដើម្បីអភិវឌ្ឍកម្ពុជា**» ចាប់ពីឆ្នាំ ២០០៧ ជំនួសឱ្យយន្តការ «**កិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់**» ។ ជាក់ស្តែង ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍បានបើកផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការ ប្រមាណ ១ ០០០ លានដុល្លារ ក្នុងមួយឆ្នាំ ពោលគឺខ្ពស់ជាងការសន្យា ក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំកន្លងមក ។ លើសពីនេះ កម្ពុជាត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា ជាប្រទេសដៃគូគំរូ និង ឈានមុខក្នុងការអនុវត្ត «**សេចក្តីប្រកាសទីក្រុងប៉ារីស**» និង «**ផែនការសកម្មភាពទីក្រុងអាក្រា**» ស្តីពីការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការនៅតំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក ។ ក្នុងការពង្រឹងភាពជាដៃគូ ជាមួយវិស័យឯកជន រាជរដ្ឋាភិបាលបានកែលម្អជាបន្តបន្ទាប់នូវបរិស្ថាន សម្រាប់ជំរុញ និង ទាក់ទាញវិនិយោគ ។ ជាក់ស្តែង ក្នុងនីតិកាលទី ៤ នេះ ទំហំទុនវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេសសម្រេចបានក្នុងមួយឆ្នាំប្រមាណ ៧០០ លានដុល្លារ ។ លើសពីនេះ ការប្រជុំដោយទៀងទាត់នៃ «**វេទិការាជរដ្ឋាភិបាល-ផ្នែកឯកជន**» បានដោះស្រាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវបញ្ហាប្រឈមនានាដែលវិស័យ ឯកជនជួបប្រទះ ។

30. ក្នុងកិច្ចការនេះ អាទិភាពរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងនីតិកាលទី ៥ គឺ ÷

ទី១- បន្តពង្រឹងភាពជាដៃគូក្នុងកិច្ចអភិវឌ្ឍជាមួយតួអង្គអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ ដើម្បីប្រមូលធនធានហិរញ្ញប្បទានពីគ្រប់ប្រភពសម្រាប់អភិវឌ្ឍប្រទេស ដោយឈរលើគោលការណ៍នៃភាពជាម្ចាស់ និង ភាពជាអ្នកដឹកនាំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ទី២- រៀបចំ និង អនុវត្ត «**យុទ្ធសាស្រ្តស្តីពីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍន៍ និង ភាពជាដៃគូឆ្នាំ ២០១៤-២០១៨**» ។ គោលដៅចម្បងនៃយុទ្ធសាស្រ្តនេះ គឺការពង្រឹង «**ភាពជាដៃគូទូលំទូលាយជាមួយតួអង្គអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់**» ក្នុងបរិការណ៍ថ្មីដែលកម្ពុជានឹងត្រូវដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមធំៗ ២ គឺៈ (១). ភាពចាំបាច់ក្នុងការកំណត់ឡើងវិញ នូវតួនាទីនៃហិរញ្ញប្បទានសហប្រតិបត្តិការ ដោយសារនិន្នាការថយចុះនៃហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងលើសកលលោក និង ការវិវត្តនៃភាពជាដៃគូជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍នីមួយៗ (២). ការធ្លាក់ចុះនៃប្រភពហិរញ្ញប្បទានសម្បទាន នៅពេលដែលកម្ពុជាសម្រេចបាននូវឋានៈជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប នាអនាគតដ៏ខ្លីខាងមុខ ។ បន្ថែមលើនេះ យុទ្ធសាស្រ្តនេះ ក៏នឹងរំលេចអំពីការប្តេជ្ញារបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក្នុងការអនុវត្តឱ្យបានពេញលេញនូវគោលការណ៍សកលចម្បងៗ ដែលត្រូវបានឯកភាពក្នុងវេទិកាកំពូលនានា ។

ទី៣- បន្តលើកកម្ពស់ និង បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃយន្តការ «**វេទិការាជរដ្ឋាភិបាល-ផ្នែកឯកជន**» សំដៅពង្រឹងតួនាទីនៃយន្តការនេះ ក្នុងការផ្តល់ជម្រើស និង អនុសាសន៍គោលនយោបាយនានា ដើម្បីបង្កើនតួនាទីរបស់វិស័យឯកជនក្នុងកិច្ចការអភិវឌ្ឍន៍ ទន្ទឹមនឹងការបន្តពង្រឹងតួនាទីនៃការដោះស្រាយឧបសគ្គ និង កង្វល់នានារបស់វិស័យឯកជនពាក់ព័ន្ធនឹងធុរកិច្ចរបស់ខ្លួននៅកម្ពុជា ។

ទី៤- រៀបចំជាទៀងទាត់នូវកិច្ចពិគ្រោះយោបល់ប្រចាំឆ្នាំរវាងរាជរដ្ឋាភិបាល និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ទន្ទឹមនឹងការបន្តជំរុញបង្កើតច្បាប់ស្តីពីសមាគម និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយនឹងបណ្តាភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ដើម្បីធានាប្រសិទ្ធភាព, តម្លាភាព និង គណនេយ្យភាពនៃកិច្ចប្រតិបត្តិការ ។

ទី៥- បន្តពង្រឹងយន្តការ «**វេទិកាកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដើម្បីអភិវឌ្ឍកម្ពុជា**», «**វេទិការាជរដ្ឋាភិបាល-ផ្នែកឯកជន**», «**កិច្ចពិគ្រោះយោបល់រវាងរាជរដ្ឋាភិបាល និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល**» និង «**កិច្ចពិគ្រោះយោបល់ទ្វេភាគី**» ក្នុងទិសដៅជំរុញឱ្យយន្តការទាំងនេះ ឈានក្លាយទៅជា «**វេទិកាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា**» ដែលជាយន្តការសម្រាប់រាជរដ្ឋាភិបាល និង តួអង្គអភិវឌ្ឍន៍ទាំងអស់ មានជាអាទិ៍ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍, វិស័យឯកជន និង អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជា បណ្តាភាគីពាក់ព័ន្ធ ចូលរួមពិភាក្សាលើបញ្ហានានា ក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេស ។

ទី៤. សមាហរណកម្មកម្ពុជា កាន់តែស៊ីជម្រៅទៅក្នុងតំបន់ និង ពិភពលោក

31. ក្នុងនីតិកាលទី ៤ កន្លងមក គោលដៅជាយុទ្ធសាស្រ្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺការបន្តធ្វើសមាហរណកម្មកម្ពុជាទៅក្នុងតំបន់ និង សហគមន៍អន្តរជាតិ ជាពិសេស តាមរយៈការចូលរួមក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការក្នុងកម្រិតអនុតំបន់នានា, ការ

កសាងសហគមន៍អាស៊ាន និង ការបំពេញតួនាទីជាសមាជិកក្នុងអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក និង អង្គការអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ។

32. ក្នុងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ក្នុងការតភ្ជាប់ខាងផ្នែករូបវន្តជាមួយនឹងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់ និង បានធ្វើឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅនូវសេរីភាវូបនីយកម្មសេដ្ឋកិច្ច និង ពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈការកែទម្រង់យ៉ាងទូលំទូលាយលើក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ដែលបានធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរនូវបរិយាកាសវិនិយោគ និង កិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម ព្រមទាំងបានលើកតម្កើងរបបពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា ឱ្យមានសង្គតិភាពជាមួយនឹងវិធាន និង បទដ្ឋានអន្តរជាតិ ។ លើសពីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានចូលរួមយ៉ាងសកម្ម តាមរយៈការអនុវត្តតួនាទីស្មើភាព និង ស្មើសិទ្ធិរបស់ខ្លួននៅលើឆាកអន្តរជាតិ និង ក្នុងកិច្ចការសមាហរណកម្មតំបន់ ពិសេស ការចូលរួមលើកកម្ពស់តួនាទីមជ្ឈភាពរបស់អាស៊ានក្នុងការរៀបចំនិម្មាបនកម្មតំបន់ ។

33. ទន្ទឹមនេះ កម្ពុជានៅមានបញ្ហាប្រឈមជាច្រើន ដែលត្រូវដោះស្រាយ ក្នុងការបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួន ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក្នុងសហគមន៍អន្តរជាតិ និង តំបន់ ពិសេស ក្នុងក្របខណ្ឌនៃការបង្កើតសហគមន៍អាស៊ាន នៅឆ្នាំ ២០១៥ មានជាអាទិ៍ ការបន្តបង្កើនការតភ្ជាប់ផ្នែករូបវន្ត, កំណែទម្រង់ក្របខណ្ឌច្បាប់ និង ស្ថាប័ន ព្រមទាំងការកសាងសមត្ថភាពធនធានមនុស្ស ដើម្បីកម្ពុជាអាចចូលរួមអនុវត្ត និង ទាញយកប្រយោជន៍ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ពីកិច្ចការសមាហរណកម្មនេះ ។

34. ដូច្នេះ ក្នុងនីតិកាលទី ៥ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តបង្កើនការទាក់ទាញវិនិយោគ ទាំងក្នុង និង ក្រៅប្រទេស, ធ្វើពិពិធកម្មមូលដ្ឋានផលិតកម្ម, ពង្រីកទីផ្សារពាណិជ្ជកម្ម, ជំរុញការតភ្ជាប់បណ្តាញគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូន និង ការកែលម្អប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីក, កែលម្អក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ពង្រឹងយន្តការស្ថាប័ន រួមទាំងយន្តការដោះស្រាយវិវាទ ព្រមទាំងបន្តលើកកម្ពស់កិច្ចការកសាងសមត្ថភាព ដើម្បីធានានូវបរិស្ថានអនុគ្រោះ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកម្ពុជា ។

35. ក្នុងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១. ការបន្តចូលរួមបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួនប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ក្នុងរាល់កិច្ចការតំបន់ និង កិច្ចការអន្តរជាតិ ។

ទី២. ការដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយចាំបាច់នានា ពិសេស «**គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្ម**» ដើម្បីឈានឡើងមួយកម្រិតទៀត ក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃនៃសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ និង ពិភពលោក ពិសេស ក្នុងទីផ្សារអាស៊ី ដែលកំពុងមានកំណើនខ្ពស់ គួបផ្សំនឹងការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់បណ្តុះបណ្តាលជំនាញវិជ្ជាជីវៈ សម្រាប់ពលករកម្ពុជាគ្រប់ស្រទាប់ ។

ទី៣. ការបន្តកែលម្អក្របខណ្ឌគតិយុត្ត សំដៅធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងថែមទៀត នូវបរិស្ថានធុរកិច្ច, ពាណិជ្ជកម្ម និង ការវិនិយោគ ។

ទី៤. ការចាត់វិធានការពង្រឹង និង ពង្រីកទីផ្សារនាំចេញរបស់កម្ពុជា ពិសេស តាមរយៈការចរចាបើកទីផ្សារជាមួយប្រទេសក្នុងតំបន់ និង ក្រៅតំបន់, ការបន្តជំរុញកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ និង ប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីក រួមទាំងប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ ដើម្បីសម្រួលលំហូរទំនិញ និង សេវា រាប់ទាំងសេវាហិរញ្ញវត្ថុផង ព្រមទាំងការកាត់បន្ថយរបាំងមិនមែនពន្ធនានា មានជាអាទិ៍ ការកែលម្អស្តង់ដារ, បទដ្ឋានអនាម័យ និង ភូតគាមអនាម័យ ។

ទី៥. ការចាត់វិធានការគោលនយោបាយចាំបាច់នានា ដើម្បីចូលរួមក្នុងសហគមន៍អាស៊ានឆ្នាំ ២០១៥ ពិសេស តាមរយៈការអនុវត្តដោយប្រសិទ្ធភាពនូវកិច្ចព្រមព្រៀង ដែលមានការពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយរបស់អាស៊ាន ។

ទី៦. ការរៀបចំបង្កើតក្របខណ្ឌចាំបាច់នានា ដើម្បីគ្រប់គ្រងការប្រែប្រួលដែលកើតចេញមកពីសហគមន៍អាស៊ាន ឆ្នាំ ២០១៥ ក្នុងគោលដៅធានាផលប្រយោជន៍របស់កម្ពុជា ជាពិសេស ការគ្រប់គ្រងទីផ្សារពលកម្ម និង លំហូរពលករ ។

២.២.២. ស្នូលនៃយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ គឺអភិបាលកិច្ចល្អ

36. អភិបាលកិច្ចល្អ នៅតែជាស្នូលនៃយុត្តិធម៌សង្គម និង ការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព និង សមធម៌ ។ ដើម្បីបន្តពង្រឹងអភិបាលកិច្ចល្អ រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តអនុវត្តកំណែទម្រង់ដោយឥតរាថយ ក្នុងវិស័យសំខាន់ៗ រួមមាន :(១). ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ, (២). កំណែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌, (៣). កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ និង (៤). កំណែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ។ ទិសដៅសំខាន់បំផុតនៃកំណែទម្រង់ទាំងនេះ, រួមជាមួយនឹងកំណែទម្រង់ដទៃទៀត ដូចជា កំណែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, កំណែទម្រង់ដីធ្លី, កំណែ-ទម្រង់ព្រៃឈើ និង កំណែទម្រង់ជលផល, គឺការលើកកម្ពស់សមត្ថភាព និង ប្រសិទ្ធភាពការងារ និង ពង្រឹងគុណភាពនៃសេវាសាធារណៈ ឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង ដើម្បីបង្កើនជំនឿទុកចិត្ត និង ឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការ និង បំណងប្រាថ្នារបស់ប្រជាជន ព្រមទាំងសហគមន៍ធុរកិច្ច ។

ទី១. ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយ

37. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការអនុវត្តវិធានការប្រទាក់ក្រឡាគ្នា តាមរយៈការអប់រំ, បង្ការទប់ស្កាត់ជាមុន, ការពង្រឹងគណនេយ្យភាព និង ពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន, ការគាំទ្រ និង ការចូលរួមពីសាធារណជន, ការចូលរួមពីវិស័យឯកជន និង ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ ។

38. រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានលទ្ធផលជាក់ស្តែងជាច្រើន ដូចជាការអនុម័តច្បាប់ប្រឆាំងអំពើពុករលួយ នៅក្នុងខែមេសា ឆ្នាំ ២០១០, ការបង្កើតស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ដែលរួមមានក្រុមប្រឹក្សាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង អង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ និង ការដាក់ឱ្យអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវយន្តការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ទាំងស្ថាប័ន និង បទប្បញ្ញត្តិនានា ដូចជា :(១). ការផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងទូលំទូលាយនូវច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ឱ្យជ្រួតជ្រាបនៅគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ពិសេស នៅតាមក្រសួង និង ស្ថាប័នរដ្ឋ, (២). ការរៀបចំក្រុមជនបង្គោលសម្រាប់សម្របសម្រួលការងារជាមួយអង្គភាពប្រឆាំងអំពើពុករលួយ, (៣). ការរៀបចំប្រកាសទ្រព្យសម្បត្តិចំនួនពីរដង ដែលជាវិធានការបង្ការ និង បញ្ជាក់ពីសុចរិតភាពនៃមន្ត្រីសាធារណៈ, (៤). ការកំណត់តារាងតម្លៃសេវាសាធារណៈ និង រយៈពេលសម្រាប់ការផ្តល់សេវា ដែលក្រសួង និង ស្ថាប័នរដ្ឋត្រូវអនុវត្ត និង ផ្តល់ជូនសាធារណជន ដើម្បីលុបបំបាត់ការបង់ប្រាក់ក្រៅផ្លូវការ និង ធានាឱ្យមានតម្លាភាព, គណនេយ្យភាព និង ការលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សេវាសាធារណៈ ឱ្យកាន់តែប្រសើរ

ឡើង និង (៥). ការចាប់បញ្ជូនជនល្មើសដែលប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ ទៅកាន់តុលាការជាបន្តបន្ទាប់ ជាមួយនឹងភស្តុតាងរឹងមាំ ។

39. ដើម្បីបន្តការងារប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអំពើពុករលួយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក្នុងនីតិកាលទី ៥ នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តពង្រឹង និង បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការស្នូលទាំង ៣ គឺ÷

ទី១- ការពង្រឹងការអប់រំមិនឱ្យប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយៈ រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តជំរុញការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយតាមគ្រប់រូបភាព ទាំងក្នុងវិស័យសាធារណៈ និង វិស័យឯកជន ឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយថែមទៀត ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងពីផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយ សំដៅធ្វើឱ្យម្នាក់ៗមិនចង់ប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយ ។ ការផ្សព្វផ្សាយនេះ នឹងត្រូវធ្វើឡើងតាមគ្រប់មធ្យោបាយ រួមមាន : ការចុះទៅពន្យល់ដល់ទីកន្លែងផ្ទាល់, ការអប់រំតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយគ្រប់ប្រភេទ, ការបន្តប្រារព្ធទិវាជាតិប្រឆាំងអំពើពុករលួយជារៀងរាល់ឆ្នាំ និង ការបញ្ជ្រាបការយល់ដឹងអំពីផលវិបាកនៃអំពើពុករលួយ ព្រមទាំងអំពីច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ក្នុងកម្មវិធីសិក្សាគ្រប់កម្រិត ក្នុងគោលបំណងឱ្យយុវជនដែលជាទំពាំងស្នងឫស្សី ប្រកាន់ខ្ជាប់នូវសីលធម៌ស្អាតស្អំ និង ស្អប់ខ្ពើមអំពើពុករលួយ ។

ទី២- ការបង្ការទប់ស្កាត់ការប្រព្រឹត្តអំពើពុករលួយៈ រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តជំរុញការលើកទឹកចិត្តមន្ត្រីរាជការគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ឱ្យប្រកាន់ខ្ជាប់នូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ សីលធម៌ស្អាតស្អំ មនសិការវិជ្ជាជីវៈ និង អនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពនូវគោល-ការណ៍បញ្ចៀសវិសមិតភាពមុខងារ និង ទំនាស់ផលប្រយោជន៍ ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានពាក់ព័ន្ធតាមរយៈការបង្កើនការរៀបចំ និង អនុវត្តវិធានផ្ទៃក្នុងបន្ថែមលើច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន ដូចជាការកសាងផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ, ផែនការសកម្មភាព, បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុង, ក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ និង បទប្បញ្ញត្តិផ្សេងៗទៀត ដើម្បីកសាងអង្គភាពស្អាតស្អំ និង ជាគំរូក្នុងការគ្រប់គ្រងការងារឱ្យបានជោគជ័យ និង ប្រសិទ្ធភាព ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងចាត់វិធានការជាក់ស្តែងថែមទៀត ដើម្បីពង្រឹងស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យ និង កែលម្អឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងនូវការគ្រប់គ្រងចំណូល និង ចំណាយសាធារណៈ ក៏ដូចជាការពង្រីកវិសាលភាពនៃការប្រើប្រាស់តារាងតម្លៃសេវាសាធារណៈ ។

ទី៣- ការបង្ក្រាបបទល្មើសបញ្ជូនទៅតុលាការៈ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តចាត់វិធានការម៉ឺងម៉ាត់, តឹងរ៉ឹង និង គ្មានការលើកលែងចំពោះជនល្មើសនៃអំពើពុករលួយ ។ ដើម្បីប្រសិទ្ធភាពនៃកិច្ចការនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តពង្រឹងសមត្ថ-ភាពរបស់ស្ថាប័នប្រឆាំងអំពើពុករលួយ ពិសេសការងារដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការស៊ើបអង្កេត និង ការអនុវត្តច្បាប់ ។

ទី២. កំណែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌

40. ចក្ខុវិស័យរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ ក្នុងការកែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ គឺការសម្រេចឱ្យបាននូវប្រព័ន្ធច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌មួយ ដែលអាចជឿទុកចិត្តបាន និង មានស្ថិរភាព សម្រាប់ការលើកស្ទួយការគោរពសិទ្ធិ និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស, ការពង្រឹងគោលការណ៍នីតិរដ្ឋនៅក្នុងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរី, ការធានាយុត្តិធម៌សង្គម ព្រមទាំងការបង្កើតបរិយាកាសជឿទុកចិត្តសម្រាប់ទាក់ទាញការវិនិយោគ ។

41. ឆ្លើយតបទៅនឹងចក្ខុវិស័យនេះ ក្នុងនីតិកាលកន្លងទៅ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលធំៗជាច្រើន រួមមាន : (១). ការធ្វើទំនើបកម្មក្របខណ្ឌច្បាប់ ពិសេស ការអនុម័ត និង ការប្រកាសឱ្យប្រើនូវក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បន្ថែមលើក្រមសំខាន់ៗ ចំនួន ៣ ផ្សេងទៀត គឺក្រមរដ្ឋប្បវេណី, ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និង ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ, (២). ការបង្កើនការយល់ដឹង និង លើកកម្ពស់ការអនុវត្តច្បាប់ តាមរយៈការអប់រំ, ផ្សព្វផ្សាយ និង បណ្តុះបណ្តាលច្បាប់ដល់មន្ត្រីផ្តល់សេវាយុត្តិធម៌ និង មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត, (៣). ការកែលម្អប្រព័ន្ធតុលាការ តាមរយៈការពង្រឹងសមត្ថភាព និង ការទទួលខុសត្រូវវិជ្ជាជីវៈរបស់ចៅក្រម និង ព្រះរាជអាជ្ញា, (៤). ការផ្តល់មធ្យោបាយបន្ថែមទៀតដល់ស្ថាប័នតុលាការ តាមរយៈការបង្កើនថវិកាជាបណ្តើរៗសម្រាប់វិស័យនេះ និង (៥). ការពង្រីក និង លើកកម្ពស់យន្តការនៃការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ តាមរយៈការដាក់ឱ្យដំណើរការមណ្ឌលសេវាកម្មយុត្តិធម៌ និង ការបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលជាតិនៃមជ្ឈត្តការពាណិជ្ជកម្ម ។

42. ក្នុងនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភានេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តអនុវត្តឱ្យកាន់តែសកម្ម និង កាន់តែស៊ីជម្រៅថែមទៀត នូវបណ្តាសកម្មភាពសំខាន់ៗ ស្របតាមកម្មវិធីសកម្មភាពសម្រាប់អនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់ច្បាប់ និង តុលាការ ដោយផ្តោតអាទិភាពពិសេសទៅលើ : (១). ការបន្តជំរុញអនុម័តច្បាប់គោលសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងស្ថាប័នតុលាការ ជាអាទិ៍ ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រម និង ព្រះរាជអាជ្ញា, ច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃអង្គការតុលាការ និង អង្គការអយ្យការ, ច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម, ព្រមទាំងការកសាងច្បាប់ថ្មីៗតាមការចាំបាច់នៃការគ្រប់គ្រងរដ្ឋ និង ស្របតាមដំណើរការនៃការបង្កើតសហគមន៍អាស៊ានឆ្នាំ ២០១៥ និង កាតព្វកិច្ចរបស់កម្ពុជាក្នុងអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក, (២). ការបន្តពង្រឹងសមត្ថភាព និង ការទទួលខុសត្រូវវិជ្ជាជីវៈរបស់ចៅក្រម និង ព្រះរាជអាជ្ញា, (៣). ការជំរុញបង្កើតឱ្យមានរដ្ឋបាលតុលាការតាមសាលាជម្រះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់, (៤). ការបន្តផ្តល់មធ្យោបាយសមស្របដល់សាលាជម្រះក្តីសម្រាប់ប្រតិបត្តិការអនុវត្តច្បាប់, (៥). ការបន្តអនុវត្តកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយ និង បណ្តុះបណ្តាលច្បាប់ឱ្យបានទូលំទូលាយថែមទៀត, (៦). ការបន្តសហការ និង ជួយដល់គណៈមេធាវីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងការផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ដល់ជនក្រីក្រ ដើម្បីការពារសិទ្ធិ និង ផលប្រយោជន៍ តាមផ្លូវតុលាការ និង (៧). ការបន្តជំរុញលើកកម្ពស់យន្តការដោះស្រាយវិវាទក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ។

ទី៣. កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ

43. ចក្ខុវិស័យរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺការកសាងរដ្ឋបាលសាធារណៈកាន់តែមានភាពឆ្លើយតបប្រសិទ្ធភាព, ប្រសិទ្ធផល និង ជំនឿទុកចិត្ត ហើយលើកកម្ពស់វប្បធម៌សេវាសាធារណៈ, ឆន្ទៈម្ចាស់ការ, ភក្តីភាព និង មនសិការវិជ្ជាជីវៈរបស់មន្ត្រីរាជការ ដើម្បីប្រែក្លាយរដ្ឋបាលសាធារណៈ ឱ្យទៅជាអ្នកផ្តល់សេវាសាធារណៈដ៏មានប្រសិទ្ធភាព ដែលបម្រើប្រជាជនកាន់តែល្អប្រសើរឡើង ។ ចំណែកឯកម្មវិធីកំណែទម្រង់វិមជ្ឈការ និង វិសហមជ្ឈការ មានគោលដៅបង្កើតប្រព័ន្ធ និង រចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងនៅរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ នៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ និង ធានាការផ្តល់សេវាសាធារណៈប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព, តម្លាភាព និង គណនេយ្យភាព សំដៅឆ្លើយតបនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជននៅមូលដ្ឋាន ។

44. ក្នុងនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផលសំខាន់ៗជាច្រើនរួមមាន :(១). ការគ្រប់គ្រងទំហំមន្ត្រីរាជការស៊ីវិលឱ្យបានសមស្រប និង ការបង្កើនបៀវត្សមធ្យមប្រចាំខែរបស់មន្ត្រីរាជការជិតទ្វេដង, (២). ការដាក់ឱ្យដំណើរការនូវទីភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិការពិសេស, ការដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវកម្រងព័ត៌មានស្តីពីសេវាសាធារណៈ និង ការពង្រីកវិសាលភាពនូវយន្តការ **«ច្រកចេញ- ចូលតែមួយ»** នៅថ្នាក់ក្រុង- ស្រុក- ខណ្ឌ ចំនួន ២៨, (៣). ការរៀបចំឡើងវិញនូវរចនាសម្ព័ន្ធ និង ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ អនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ, (៤). ការរៀបចំ និង ដាក់ឱ្យដំណើរការនូវប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុនៃរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ អនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីរបបហិរញ្ញវត្ថុ និង ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ព្រមទាំង(៥). ការរៀបចំលិខិតបទដ្ឋានចាំបាច់នានាជាច្រើន ដើម្បីគាំទ្រដល់កិច្ចដំណើរការកែទម្រង់នេះ ។

45. ក្នុងនីតិកាលទី ៥ នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តផ្តោតលើការអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រទាំងបី នៃកម្មវិធីជាតិកំណែទម្រង់រដ្ឋបាល គឺ÷

ទី១. ការពង្រឹងគុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៃការផ្តល់សេវាសាធារណៈ តាមរយៈការបង្កើត និង ដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវស្តង់ដារសេវាសាធារណៈ ដោយផ្តោតលើសូចនាករគោលសំខាន់ៗចំនួន ៥ គឺ :(១). គុណភាពព័ត៌មាន, (២). ភាពងាយស្រួលក្នុងការទទួលយកសេវា, (៣). ភាពយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការទទួលអ្នកប្រើប្រាស់សេវា, (៤). សេវាផ្តល់តាមគោលការណ៍កំណត់ និង មានអភិបាលកិច្ចល្អ និង(៥). យន្តការទទួលព័ត៌មានត្រឡប់ និង បណ្តឹងតវ៉ារបស់អ្នកប្រើប្រាស់សេវា ។

ទី២. ការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាព, ការកែលម្អការគ្រប់គ្រង និង ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស តាមរយៈការជំរុញអនុវត្តគោលនយោបាយធនធានមនុស្សក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈ ពិសេស ការបន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រង និង ចាត់ចែងការងារ, ការកែលម្អការគ្រប់គ្រងជំនាញ និង ចំនួនមន្ត្រី, ការអនុវត្តប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងគុណផល និង ការទទួលខុសត្រូវរបស់មន្ត្រី, ការពង្រឹងសមត្ថភាពការងារ, សីលធម៌ និង វិន័យរបស់មន្ត្រី ព្រមទាំងការរៀបចំផែនការធនធានមនុស្ស និង ការបន្តវេន ។

ទី៣. ការកែទម្រង់ប្រព័ន្ធបៀវត្ស និង ប្រាក់បន្ថែមផ្សេងៗ ដោយឈរលើគោលការណ៍សំខាន់ៗ រួមមាន : ការដំឡើងបៀវត្ស ស្របតាមស្ថានភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង លទ្ធភាពទ្រទ្រង់បាននៃថវិកាជាតិ, ការធានាបាននូវសមធម៌, ការបង្កើនផលិតភាព និង ប្រសិទ្ធភាពការងារ, និង ការធានាសង្គតិភាព រវាងក្របខណ្ឌមន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និង ក្របខណ្ឌកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ។

46. ទន្ទឹមនឹងនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តជំរុញអនុវត្តកំណែទម្រង់វិមជ្ឈការ និង វិសហមជ្ឈការ តាមរយៈ«**កម្មវិធីជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ២០១០-២០១៩**» ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់លើ÷

ទី១- ការបន្តពង្រីកវិសាលភាពនៃការអនុវត្តការិយាល័យ«ច្រកចេញ- ចូលតែមួយ» ឱ្យមាននៅគ្រប់ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ទូទាំងប្រទេស និង ការបន្តជំរុញធ្វើប្រតិភូកម្មមុខងារ ឱ្យបានកាន់តែទូលំទូលាយថែមទៀត ។

ទី២- ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីរបបហិរញ្ញវត្ថុ និង ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ពិសេស គឺការផ្ទេរជាជំហានៗនូវមុខងារ និង ធនធាន ក្នុងវិស័យអាទិភាពនានា ពីថ្នាក់ជាតិទៅឱ្យរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

ទី៣- ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស និង ស្ថាប័នរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ព្រមទាំងការពង្រឹងតួនាទី និង ការទទួលខុសត្រូវរបស់ក្រុមប្រឹក្សាថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការពង្រឹង និង ការកែលម្អប្រព័ន្ធកសាងផែនការរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ តាមរយៈការកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវយន្តការតាមដានត្រួតពិនិត្យលទ្ធផល និង វាយតម្លៃ និង ការត្រួតពិនិត្យទីត្យានុកូលភាព ។

ទី៤- ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃរដ្ឋបាលឯកភាពរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក្នុងការសម្របសម្រួលនូវរាល់សកម្មភាពរដ្ឋបាលសាធារណៈ នៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន តាមរយៈការបន្តផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ក្នុងការគ្រប់គ្រងមន្ត្រីរាជការស៊ីវិលរបស់ក្រសួង- ស្ថាប័ននានា ដែលបំពេញការងារនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

ទី៤. កំណែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ

47. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងនីតិកាលទី ៤ គឺជំរុញអនុវត្តកម្មវិធីកំណែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដើម្បីធានាបាននូវកិច្ចការពារប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់នូវអធិបតេយ្យជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី សន្តិសុខ និង សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គមនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

48. ឆ្លើយតបនឹងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានវឌ្ឍនភាពគួរឱ្យកត់សម្គាល់ជាច្រើន ក្នុងកំណែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ រួមមាន ÷

ទី១- ការពារបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវអធិបតេយ្យជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី ក្នុងខណៈដែលមានការឈ្លានពានពីខាងក្រៅ ។

ទី២- បានបង្កើត «**ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាការពារជាតិ**» និង បានកែសម្រួលការរៀបចំកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ, ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ, ទាំងនៅថ្នាក់យោធភូមិភាគ, ថ្នាក់កងពល, ថ្នាក់ខេត្ត ស្រុកនីមួយៗ, ព្រមទាំងបានកែសម្រួលបណ្តាប្រភេទកងទ័ពទាំងបីប្រភេទ, ជើងគោក, ជើងទឹក, ជើងអាកាស និង អង្គភាពជំនាញ ពិសេសពង្រឹង និង ពង្រីកកងវិស្វកម្ម ដើម្បីចូលរួមកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តជូនប្រជាជន ។

ទី៣- បានចូលរួមកសាង និង ការពារសន្តិភាពពិភពលោក ក្នុងក្របខណ្ឌប្រតិបត្តិការថែរក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ។

ទី៤- បានអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវ «**យុទ្ធសាស្ត្រ ៣, សកម្មភាពប្រតិបត្តិការ និង ការអភិវឌ្ឍ ១០**» ។

ទី៥- បានជំរុញអនុវត្ត «**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនគរបាលជាតិកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៨-២០១៣**» ។

ទី៦- បានធានាប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវការថែរក្សាសន្តិសុខ, សុវត្ថិភាព និង សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ នៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ជាតិ និង អន្តរជាតិធំៗ និង សំខាន់ៗជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ដែលបានកើតមានក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា រួមមាន : ការបោះឆ្នោត, ការកាន់មរណទុក្ខ ក៏ដូចជាព្រះរាជពិធីដង្ហែ និង ថ្វាយព្រះភ្លើងព្រះបរមសពនៃព្រះបរមរតនកោដ្ឋ, កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ាន និង កិច្ចប្រជុំពាក់ព័ន្ធនានា ព្រមទាំងកិច្ចប្រជុំអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ។

ទី៧- បានអនុវត្តកិច្ចការបង្ក្រាបបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌគ្រប់ប្រភេទ និង សម្រេចបានលទ្ធផលល្អ ក្នុងការថែរក្សាសន្តិសុខ, សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និង សុវត្ថិភាពជូនប្រជាជន ពិសេស តាមរយៈការអនុវត្តគោលនយោបាយ«**ភូមិ-ឃុំមានសុវត្ថិភាព**» ។

ទី៨- បានចូលរួមចំណែកក្នុងកិច្ចការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និង ការងារសង្គមកិច្ច តាមសមត្ថភាពរៀងៗខ្លួន ពិសេស ក្នុងកិច្ចការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និង ក្នុងបេសកកម្មសង្គ្រោះប្រជាជនក្នុងពេលជួបគ្រោះធម្មជាតិ ។

49. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងបន្តការកែទម្រង់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ សំដៅធ្វើទំនើបកម្ម និង បង្កើនសមត្ថភាពវិជ្ជាជីវៈនៃកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធគ្រប់ប្រភេទ ដើម្បីបន្តធានាកិច្ចការពារប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព នូវអធិបតេយ្យជាតិ, បូរណភាពទឹកដី, សន្តិសុខ, សុវត្ថិភាព និង សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ។

50. ដើម្បីគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ÷

ទី១- ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពវិជ្ជាជីវៈរបស់កងយោធពលខេមរភូមិន្ទ និង កងកម្លាំងនគរបាលជាតិ តាមរយៈការបន្តអនុវត្ត«**យុទ្ធសាស្ត្រ ៣, សកម្មភាពប្រតិបត្តិការ និង ការអភិវឌ្ឍ ១០**» ព្រមទាំងធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្ម និង ជំរុញអនុវត្តផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនគរបាលជាតិកម្ពុជា ក្នុងទិសដៅលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃការបំពេញតួនាទីរបស់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ពិសេស តាមរយៈការបង្កើត និង ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តចាំបាច់នានា ។

ទី២- ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស និង ការបង្កើនសមត្ថភាពកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ តាមរយៈការធ្វើទំនើបកម្ម និង បំពាក់បច្ចេកវិទ្យាសមស្រប, ការបង្កើនគុណភាពហ្វឹកហ្វឺន ពិសេស ការបណ្តុះបណ្តាលយោធិនអាជីព, ការកសាងជួរកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធវ័យក្មេង ដើម្បីគោលដៅបន្តវេន និង ការពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយបណ្តាប្រទេសជាមិត្ត ។

ទី៣- ការពង្រឹងខ្សែរយៈចាត់តាំងក្នុងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ពិសេស ក្នុងជួរកងទ័ព នៅគ្រប់ថ្នាក់ ដើម្បីធានាប្រសិទ្ធភាពនៃការគ្រប់គ្រងកងកម្លាំង ។

ទី៤- ការផ្តល់សម្ភារៈបច្ចេកទេសគ្រប់ប្រភេទ និង ការលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពរបស់កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ, ពិសេសការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ និង ការគ្រប់គ្រងភស្តុភារ និង ហិរញ្ញវត្ថុ ពិសេសសម្រាប់បណ្តាកងឯកភាពឈរជើងនាខ្សែត្រៀមជួរមុខ និង កងការពារដែនកោះ ។

ទី៥- ការបន្តផ្តល់ការយកចិត្តដល់អតីតយុទ្ធជន, យោធិនពិការ, គ្រួសារយោធិនពលី មរណៈ និង គ្រួសារនៃកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ស្របតាមគោលនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ពិសេស តាមរយៈការបន្តផ្តល់ និង ការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងសម្បទានដីសង្គមកិច្ច និង គម្រោងអភិវឌ្ឍសម្រាប់សហគមន៍នៃគ្រួសារកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធនៅតាមព្រំដែន ។

ទី៦- ការលើកកម្ពស់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធគ្រប់ប្រភេទ និង រវាងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធជាមួយនឹងក្រសួង និង ស្ថាប័ន ព្រមទាំងបន្តពង្រឹងប្រពៃណីនៃទំនាក់ទំនងស្និតរមួតរវាងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និង ប្រជាជន ពិសេស តាមរយៈការធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងពេលមានគ្រោះធម្មជាតិ, ការបំពេញប្រតិបត្តិការមនុស្សធម៌ និង ការជួយ

បង្កបង្កើនផលកសិកម្ម ព្រមទាំងការរួមចំណែកកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និង កិច្ចការពារបរិស្ថាន និង ធនធានធម្មជាតិ ។

ទី៧- ការពង្រឹង និង ពង្រីកទំនាក់ទំនង និង កិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ លើគ្រប់ផ្នែក រួមទាំងការបន្តចូលរួមក្នុងបេសកកម្មរក្សាសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិផងដែរ ។

២.៣. ចតុកោណយុទ្ធសាស្ត្រទាំងបួន

ចតុកោណទី ១. ការលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម

51. វិស័យកសិកម្មនៅតែមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច, ធានាសមធម៌, ធានាសន្តិសុខស្បៀង និង ជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជនបទ ។ ចក្ខុវិស័យរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺការធ្វើទំនើបកម្មវិស័យកសិកម្មកម្ពុជាតាមអភិក្រម និង ក្នុងវិសាលភាព និង ល្បឿនថ្មី ដើម្បីប្រែក្លាយវិស័យនេះ ពីដំណាក់កាលនៃការអភិវឌ្ឍតាមបែបវិបុលកម្ម (បើកទូលាយ) ពោលគឺពឹងផ្អែកជាសំខាន់លើធនធានមានស្រាប់ (ធនធានដី និង ធនធានធម្មជាតិផ្សេងទៀត) និង ពឹងផ្អែកលើការប្រើប្រាស់ធាតុចូលកសិកម្មតាមបែបប្រពៃណី ឈានទៅរកដំណាក់កាលថ្មី ដែលផ្តោតលើផលិតកម្មតាមបែបប្រពលកម្ម (ស៊ីជម្រៅ) ពោលគឺពឹងផ្អែកជាសំខាន់លើការប្រើប្រាស់បច្ចេកទេស, បច្ចេកវិទ្យាថ្មី, ការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍ, យន្តូបនីយកម្ម ព្រមទាំងការបង្កើនសមត្ថភាពស្រោចស្រព ដើម្បីលើកកម្ពស់ផលិតភាព, ពិពិធភាវូបនីយកម្មមុខដំណាំ និង ផលិតផលកសិកម្មផ្សេងទៀត រួមទាំងការចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្មផង ដោយគិតគូរផងដែរ អំពីភាព-ចាំបាច់ ក្នុងការគ្រប់គ្រងដីធ្លីប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ការធានាចីរភាពបរិស្ថាន និង ធនធានធម្មជាតិ ។ ទន្ទឹមនេះ ការបន្តជំរុញការធ្វើពាណិជ្ជូបនីយកម្ម និង ការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិ-ឧស្សាហកម្ម នឹងជួយបង្កើនតម្លៃបន្ថែមនៃផលិតផលកសិកម្ម ក៏ដូចជាជួយបង្កើនចំណូលជូនប្រជាកសិករ ។

មុំទី ១. ការលើកកម្ពស់ផលិតភាព, ពិពិធភាវូបនីយកម្ម និង ពាណិជ្ជូបនីយកម្ម

52. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងនីតិកាលទី ៤ គឺការលើកកម្ពស់ផលិតភាព និង ការធ្វើពិពិធ-ភាវូបនីយកម្មកសិកម្ម តាមរយៈការពង្រីកសមត្ថភាពផលិតលើផ្ទៃដីដែលមានស្រាប់ ដោយផ្តោតលើអន្តរាគមន៍ប្រទាក់ក្រឡាក្នុងវិស័យពាក់ព័ន្ធ ដូចជា ការប្រើប្រាស់ធាតុចូលកសិកម្មតាមបច្ចេកទេស, ការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍ, ប្រព័ន្ធសេវាបច្ចេកទេសកសិកម្ម, ការសាងសង់ និង ថែទាំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជនបទ, ការផ្តល់ឥណទានជនបទ និង មីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ, ការពង្រីកទីផ្សារកសិកម្ម, ការរៀបចំសហគមន៍កសិកម្ម និង ការគ្រប់គ្រងដីធ្លីកសិកម្ម ។

53. ក្នុងការអនុវត្តគោលដៅខាងលើនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានវឌ្ឍនភាពគួរឱ្យកត់សម្គាល់ រួមមាន : (ទី១). កំណើនក្នុងវិស័យដំណាំជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំសម្រេចបានប្រមាណ ៥% សម្រាប់រយៈពេលឆ្នាំ ២០០៨-២០១២ ដែលក្នុងនោះ ទិន្នផលស្រូវជាមធ្យមបានកើនឡើងពី ២,៧៤ តោន នៅឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ ៣,១៣ តោន ក្នុងមួយហិកតា នៅឆ្នាំ ២០១២ ជាមួយនឹងបរិមាណផលិតកម្មសរុបកើនឡើងពី ៧,១៧ លានតោន នៅឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ ៩,៣១ លានតោន នៅឆ្នាំ ២០១២,

(ទី២)• ពិពិធកម្មមុខដំណាំក្រៅពីស្រូវ ដូចជា ពោត, ដំឡូងមី, អំពៅ, ស្វាយចន្ទី, ម្រេច និង ដំណាំផ្សេងទៀត ដោយអនុវត្តបានលើផ្ទៃដីសរុបកើនពី ២៧០ ពាន់ហិកតា នៅឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ ៧៧០ ពាន់ហិកតា នៅឆ្នាំ ២០១២, ដោយឡែក ការដាំដុះដំណាំកៅស៊ូ សម្រេចបានលើផ្ទៃដីសរុបប្រមាណ ជាង ២១០ ពាន់ហិកតា គឺកើនឡើងជិតពីរដង ធៀបនឹងឆ្នាំ ២០០៨ និង (ទី៣)• ទន្ទឹមនឹងការធានាបាននូវសន្តិសុខស្បៀង, ការនាំចេញអង្ករជាផ្លូវការសម្រេចបានប្រមាណ ២០០ ពាន់តោនក្នុងឆ្នាំ ២០១២ ធៀបនឹងឆ្នាំ ២០០៨ ដែលមានការនាំចេញតែបន្តិចបន្តួច, រីឯការនាំចេញកៅស៊ូមានប្រមាណ ៥០ ពាន់តោនក្នុងឆ្នាំ ២០១២ គឺកើន ៣,៥ ដង ធៀបនឹងឆ្នាំ ២០០៨ ហើយការនាំចេញកសិផលផ្សេងទៀត កើនដល់ជិត ៥០ ពាន់តោននៅឆ្នាំ ២០១២ ធៀបនឹងជាង ៣ ពាន់តោន នៅឆ្នាំ ២០០៨ ។ ការដាក់ចេញ និង ជំរុញអនុវត្ត ***«គោលនយោបាយស្តីពីការជំរុញផលិតកម្មស្រូវ និង ការនាំចេញអង្ករ»*** និង ***«យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកៅស៊ូធម្មជាតិនៅកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១១-២០២០»*** បានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផលទាំងអស់នេះ ។

54. ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនទៀត ពិសេស ភាពងាយរងគ្រោះនៃប្រព័ន្ធដាំដុះ, ផលិតភាព និង តម្លៃបន្ថែមនៅទាប ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងពីសេចក្តីត្រូវការក្នុងការកែលម្អថែមទៀត នូវប្រព័ន្ធដាំដុះ រួមមានប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ, បច្ចេកទេសដាំដុះ, ការប្រើប្រាស់ធាតុចូលតាមបច្ចេកទេស, ប្រព័ន្ធប្រមូល និង ទុកដាក់កសិផល, សមត្ថភាពកែច្នៃ, ប្រព័ន្ធឡូជីស្ទិក និង ស្តង់ដារគុណភាព, អនាម័យ និង ភូតគាមអនាម័យ ព្រមទាំងហិរញ្ញប្បទាន ជាដើម ។

55. ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាខាងលើ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងខិតខំរក្សាកំណើនក្នុងវិស័យកសិកម្មនេះ ឱ្យបានក្នុងរង្វង់ ៥% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដោយបន្តលើកកម្ពស់ផលិតភាព, ធ្វើពិពិធភាវូបនីយកម្ម និង ធ្វើពាណិជ្ជូបនីយកម្ម ។

56. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តបង្កើនផលិតភាពស្រូវ និងដំណាំផ្សេងទៀត តាមរយៈ ការពង្រឹង, ការពង្រីក និង ការធានាចីរភាពនៃប្រព័ន្ធសេវាបច្ចេកទេស និង ព័ត៌មានទីផ្សារកសិកម្ម ដោយជំរុញសេវាទាំងនេះ ឱ្យមានរចនាសម្ព័ន្ធទៅដល់មូលដ្ឋាន ហើយផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងបណ្តាញអ្នកស្ម័គ្រចិត្ត និង ដៃគូ ដែលមានការពាក់ព័ន្ធ, ការលើកកម្ពស់ការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍដើម្បីបង្កើនផលិតភាព និង បន្សាំទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ, ការផលិត និង ការប្រើប្រាស់ពូជ ដែលមានគុណភាព និង ឆ្លើយតបនឹងសេចក្តីត្រូវការទីផ្សារ, ការបន្តវិនិយោគ និង ការធ្វើវិចារណកម្មការប្រើប្រាស់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធស្រោចស្រព, ការបន្តកែលម្អប្រព័ន្ធប្រមូល និង ទុកដាក់កសិផល, ការរៀបចំ និង កែសម្រួលក្របខណ្ឌគតិយុត្តសម្រាប់គ្រប់គ្រងការផលិតពូជ, ការនាំចូលធាតុចូលកសិកម្ម, ប្រព័ន្ធកសិកម្មតាមកិច្ចសន្យា, ដីកសិកម្ម, សហគមន៍កសិកម្ម និង សហគមន៍ប្រើប្រាស់ទឹក ព្រមទាំងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស សម្រាប់វិស័យកសិកម្ម ។

ទី២- ការបន្តជំរុញពិពិធកម្ម តាមរយៈការលើកកម្ពស់ការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍ, ការផ្សព្វផ្សាយមុខដំណាំថ្មីៗ ដែលមានសក្តានុពលសម្រាប់ការដាំដុះ និង ការនាំចេញ, ការពង្រឹងបរិស្ថានអនុគ្រោះ សម្រាប់ទាក់ទាញការវិនិយោគឯកជន ពិសេស ក្នុងការស្រាវជ្រាវ, ការផលិត, ការចែកចាយពូជ និង ការកែច្នៃកសិកម្ម, ការបង្កើនកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ

ជាមួយគ្រប់ដៃគូពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ក្នុងការផ្ទេរចំណេះដឹង ចំណេះធ្វើ និង បច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗដល់កសិករ និង ការជំរុញការប្រើប្រាស់គ្រឿងយន្តកសិកម្ម ។

ទី៣- ការបន្តលើកកម្ពស់ពាណិជ្ជូបនីយកម្ម តាមរយៈ ការជំរុញការអនុវត្តច្បាប់ និង គោលនយោបាយ ព្រមទាំងការពង្រឹងយន្តការស្ថាប័ន ដើម្បីជំរុញការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម និង ការនាំចេញកសិផល រួមមានការអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវច្បាប់ស្តីពីសហគមន៍កសិកម្ម, ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាពកែច្នៃ, ការកែលម្អថែមទៀតនូវកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម រួមបញ្ចូលនូវយន្តការ **«ច្រកចេញ- ចូលតែមួយ»** ផង, ការពង្រឹងប្រព័ន្ធឡូជិស្ទីក, ការលើកស្ទួយគុណភាពកសិផលឱ្យស្របតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ, ការបង្កើនសមត្ថភាពក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានតាមថ្លៃសមរម្យ, ការលើកស្ទួយភាពជាដៃគូរវាងកសិករ និង ពាណិជ្ជករ ក៏ដូចជារវាងកសិ- ឧស្សាហកម្មខ្នាតធំ និង កសិកម្មលក្ខណៈគ្រួសារ ។

ទន្ទឹមនឹងអាទិភាពខាងលើនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តជំរុញអនុវត្ត«**គោលនយោបាយស្តីពីការជំរុញផលិតកម្មស្រូវ និង ការនាំចេញអង្ករ**» និង «**យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍកៅស៊ូធម្មជាតិនៅកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១១-២០២០**» ឱ្យបានសម្រេចជោគជ័យតាមការគ្រោងទុក ។

មុំទី២. ការលើកកម្ពស់ការចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្ម

57. រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ បានផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើកំណែទម្រង់ជលផល ក្នុងគោលដៅបំពេញតម្រូវការអាហារូបត្ថម្ភ និង ថែរក្សាធនធានមច្ឆជាតិឱ្យបានគង់វង្ស តាមរយៈការរៀបចំសហគមន៍នេសាទ, ការកែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងឡូតិ៍នេសាទ, ការអភិរក្សព្រៃលិចទឹក, ការប្រយុទ្ធនឹងការនេសាទខុសច្បាប់ និង ការបំផុសវារីវប្បកម្ម ។

58. រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តកំណែទម្រង់ស៊ីជម្រៅក្នុងវិស័យជលផល ដោយលុបចោលឡូតិ៍នេសាទទាំងស្រុង ហើយផ្តល់ជូនប្រជាជនធ្វើការនេសាទជាលក្ខណៈគ្រួសារ ទន្ទឹមនឹងការពង្រឹង និង ពង្រីកការរៀបចំសហគមន៍នេសាទ និង តំបន់អភិរក្សជលផល ព្រមទាំងបានអនុវត្តយ៉ាងសកម្មនូវវិធានការការពារព្រៃលិចទឹក ជាពិសេសនៅជុំវិញបឹងទន្លេសាប ដែលជាជម្រកដ៏សំខាន់ សម្រាប់ការរស់នៅ និង ជាកន្លែងបន្តពូជរបស់មច្ឆជាតិជាច្រើនប្រភេទ ។

59. យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួននៅក្នុងវិស័យនេះ ពិសេស ក្នុងការបង្កើនផលិតផល និង ក្នុងការធានាចីរភាពនៃធនធានជលផល ទាំងក្នុងដែនទឹកសាប និង សមុទ្រ ។ បន្ថែមលើនេះ កម្ពុជាក៏នៅមានសក្តានុពលច្រើនថែមទៀត ក្នុងការបំពេញសេចក្តីត្រូវការផ្នែកអាហារូបត្ថម្ភ, ការបង្កើនចំណូលរបស់ប្រជាជន និង ការបម្រើសេចក្តីត្រូវការទីផ្សារ ទាំងក្នុងស្រុក និង ក្រៅស្រុក ពិសេសតាមរយៈការលើកកម្ពស់ការចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្ម ។

60. ក្នុងន័យនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ មានគោលដៅជំរុញលើកកម្ពស់ចលនាចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្ម ឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយថែមទៀត តាមរយៈការបង្កើតក្របខណ្ឌគោលនយោបាយដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ខ្សែចង្វាក់តម្លៃ ដើម្បីដោះស្រាយជាកញ្ចប់នូវបញ្ហាជាឧបសគ្គដល់ការអភិវឌ្ឍវិស័យទាំងនេះ ដោយគិតគូរផងដែរដល់បញ្ហាសុវត្ថិភាពចំណីអាហារ និង កិច្ចដំណើរការទីផ្សារ ពិសេសអនាម័យ និង ភូតគាមអនាម័យ ទន្ទឹមនឹងការបន្តអនុវត្តវិធានការមុតស្រួចនានា សំដៅធានារក្សាចីរភាពនៃធនធានជលផល ទាំងក្នុងដែនទឹកសាប និង សមុទ្រ ។

61. ឆ្លើយតបនឹងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តជំរុញអនុវត្តក្របខណ្ឌផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យជលផល ២០១០-២០១៩ សំដៅបង្កើនផលិតផលត្រី ដើម្បីធានាសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជន និង ទីផ្សារនាំចេញ ដោយផ្តោតជាសំខាន់លើសសរស្តម្ភបី គឺៈ (១). ជលផលទឹកសាប និង សមុទ្រ, (២). វារីវប្បកម្មទឹកសាប និង សមុទ្រ និង (៣). ការកែច្នៃ និង ពាណិជ្ជកម្ម ។

ទី២- ការជំរុញរៀបចំ និង ដាក់ឱ្យអនុវត្តនូវគោលនយោបាយ និង យុទ្ធសាស្ត្រស្តីពីការលើកកម្ពស់ការចិញ្ចឹមសត្វ ។

ទី៣- ការជំរុញការលើកកម្ពស់ការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍលើការបង្កាត់ពូជ, ការគ្រប់គ្រងសុខភាពសត្វ, ការផលិតចំណីសត្វ និង ប្រព័ន្ធកសិដ្ឋាន ទាំងក្នុងវិស័យបសុសត្វ និង វារីវប្បកម្ម ។

ទី៤- ការជំរុញអនុម័តច្បាប់ស្តីពីសុខភាពសត្វ និង ផលិតកម្មសត្វ ដើម្បីជាមូលដ្ឋានសម្រាប់រៀបចំស្ថាប័ន និង គ្រប់គ្រងវិស័យនេះ ក្នុងគោលដៅពង្រឹងការអនុវត្តស្តង់ដារអនាម័យលើផលិតផលពីសត្វ, ការពង្រឹង និង ជំរុញអនុវត្តវិធានការអនាម័យសត្វ, ភូតគាមអនាម័យ ដើម្បីបង្ការ ទប់ស្កាត់ និង លុបបំបាត់ការឆ្លងរាលដាលជំងឺសត្វ ក៏ដូចជា ដើម្បីការពារសុខភាពសាធារណៈ ។

ទី៥- ការជំរុញលើកទឹកចិត្តការវិនិយោគលើការផលិតចំណីសត្វ ក្នុងទ្រង់ទ្រាយមធ្យម និង ធំ ដើម្បីគាំទ្រដល់ចលនាចិញ្ចឹមសត្វ រួមជាមួយនឹងការលើកកម្ពស់ប្រព័ន្ធផ្តល់សេវាបច្ចេកទេស, ពូជ, ឥណទាន និងការរកទីផ្សារជូនកសិករ, ការ-លើកទឹកចិត្តការវិនិយោគឯកជនក្នុងការកែច្នៃផលិតផលបសុសត្វ និង ផលិតផលជលផល, ការបង្កើតសត្តឃាតដ្ឋានទំនើប ព្រមទាំងការសម្រួលពាណិជ្ជកម្មលើបសុសត្វ និង ផលិតផលមានដើមកំណើតពីសត្វ និង ផលិតផលជលផល ។

មុំទី ៣. កំណែទម្រង់ដីធ្លី, ការបោសសម្អាតមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម

62. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការបន្តធ្វើកំណែទម្រង់ដីធ្លី ដើម្បីពង្រឹងប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រង, បែងចែក និង ប្រើប្រាស់ដីធ្លី, ធានាសុវត្ថិភាពនៃកម្មសិទ្ធិដី, លុបបំបាត់ភាពអនាធិបតេយ្យ ក្នុងការកាន់កាប់ដីដោយខុសច្បាប់ និង ទប់ស្កាត់ការប្រមូលដីទុកដោយមិនបានប្រើប្រាស់ និង មិនផលិត ព្រមទាំងបន្តបោសសម្អាតមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម ដែលត្រូវបានកំណត់ជាគោលដៅទី ៩ នៃ **គោលដៅអភិវឌ្ឍសហស្សវត្សរ៍កម្ពុជា** ។

63. ក្នុងនីតិកាលកន្លងទៅ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលធំៗជាច្រើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់ មានជាអាទិ៍ ការអនុម័តច្បាប់ស្តីពីអស្សាមិករណ៍ និង លិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យនគរូបនីយកម្ម សំណង់ និង វិស័យដីធ្លី, ការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីធ្លី ចំនួនជាង ៣ លានប័ណ្ណ តាមរយៈការចុះបញ្ជីក្នុងក្របខណ្ឌផែនការទូទៅ និង ការអនុវត្ត **«គោលនយោបាយចាស់-សកម្មភាពថ្មីលើវិស័យដីធ្លី»**, ការបែងចែកដី ក្រោមរូបភាពសម្បទានដីសង្គមកិច្ច និង ការធ្វើប្រទានកម្ម ដែលមានចំនួនសរុបជាង ៥៣ ពាន់គ្រួសារ, ការចុះបញ្ជីដីរដ្ឋទំហំធំៗ, ការចុះបញ្ជីសិទ្ធិសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច, ការចុះបញ្ជីសិទ្ធិជួលរយៈពេលវែង និង ការចុះបញ្ជីដីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលបានយកចិត្តទុកដាក់ដោះស្រាយវិវាទដីធ្លីក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ និង កាត់បន្ថយវិវាទដីធ្លី តាមរយៈយន្តការដែលមានស្រាប់ និង ក្នុងក្របខណ្ឌ **«គោលនយោបាយចាស់-សកម្មភាពថ្មីលើវិស័យដីធ្លី»** ។ ដោយឡែក លទ្ធផលក្នុងការបោសសម្អាតមីន និង

សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម ដើម្បីគោលដៅនៃការបង្កើនផ្ទៃដីសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍ ត្រូវបានរំលេច តាមរយៈការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់នៃទំហំផ្ទៃដី ដែលត្រូវបានបោសសម្អាតរួចពីមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម ។ បន្ថែមលើនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានធ្វើការវិនិយោគយ៉ាងច្រើនទៅលើការបោសសម្អាតមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម សម្រាប់គម្រោងវិនិយោគសាធារណៈលើវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និង គម្រោងវិនិយោគពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។

64. ទន្ទឹមនឹងការសម្រេចបានសមិទ្ធផលដូចខាងលើ កម្ពុជានៅមានភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាអាទិ៍ ភាពមិនទាន់ស៊ីសង្វាក់គ្នាលើការធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្មប្រព័ន្ធព័ត៌មានដីធ្លី, ការសម្របសម្រួលខាងស្ថាប័ន, ការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី, សេចក្តីត្រូវការក្នុងការបង្កើនមធ្យោបាយ និង ធនធានមនុស្សសម្រាប់ការវាស់វែងដីធ្លី ព្រមទាំងសេចក្តីត្រូវការក្នុងការបន្តបោសសម្អាតមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម ។

65. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងបន្តអនុវត្តកាន់តែសកម្ម និង ស៊ីជម្រៅថែមទៀត នូវកំណែទម្រង់ដីធ្លី ដោយផ្តោតលើការពង្រឹងការគ្រប់គ្រង, ការរៀបចំ, ការប្រើប្រាស់ និង ការបែងចែកដីធ្លី ដើម្បីរួមចំណែកធ្វើឱ្យសម្រេចគោលដៅជាតិ ក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ, ការធានាសន្តិសុខស្បៀង, ការការពារបរិស្ថាន និង ធនធានធម្មជាតិ និង ការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ក្នុងបរិការណ៍នៃសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ ។

66. ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តល់អាទិភាពទៅលើ÷

ទី១- ការបន្តជំរុញរៀបចំគោលនយោបាយដីធ្លីទូលំទូលាយ «**សៀវភៅសដីធ្លី**»។

ទី២- ការជំរុញរៀបចំច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំដែនដី និង នគរូបនីយកម្ម និង ច្បាប់ស្តីពីដីកសិកម្ម ។

ទី៣- ការបន្តជំរុញល្បឿននៃការចុះបញ្ជី និង ការផ្តល់បណ្ណ័កម្មសិទ្ធិដីធ្លី ទាំងដីរដ្ឋ ដីឯកជន និង ដីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច តាមរយៈការចុះបញ្ជីក្នុងក្របខណ្ឌផែនការទូទៅ និង ការបន្តអនុវត្ត«**គោលនយោបាយចាស់- សកម្មភាពថ្មីលើវិស័យដីធ្លី**» ដោយផ្តល់អាទិភាពលើតំបន់ដែលគ្មានវិវាទ ដើម្បីធានាសុវត្ថិភាព និង ទំនុកចិត្តក្នុងការកាន់កាប់ដីធ្លី ។

ទី៤- ការបន្តជំរុញកសាងទិន្នន័យអំពីការគ្រប់គ្រង និង ប្រើប្រាស់ដីធ្លី ដើម្បីជាមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ ក្នុងការរៀបចំផែនការប្រើប្រាស់ និង បែងចែកដីធ្លីឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ជាអាទិ៍ ដីសម្រាប់កសិកម្ម, ឧស្សាហកម្ម, ទេសចរណ៍, ជនបទ, ទីក្រុង, លំនៅដ្ឋាន និង តំបន់អភិរក្ស សំដៅធ្វើវិចារណកម្មនៃការប្រើប្រាស់ដី, ចៀសវាងការប្រើប្រាស់ដី និង ការបំប្លែងការប្រើប្រាស់ដីមិនចំសក្តានុពល ។ ការយកចិត្តទុកដាក់នឹងត្រូវផ្តោតទៅលើការបន្តជំរុញកិច្ចការស្រាវជ្រាវ និង ការរៀបចំចំណាត់ថ្នាក់ដីទៅតាមប្រភេទមានសក្តានុពលអំណោយផលដល់ផលិតកម្មកសិកម្ម តាមតំបន់ភូមិសាស្ត្រនីមួយៗ ។

ទី៥- ការបន្តធានាការគ្រប់គ្រង, ការការពារ និង ការប្រើប្រាស់ដីធ្លី និង ធនធានធម្មជាតិ ប្រកបដោយតម្លាភាព និង ប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីរក្សាចីរភាពបរិស្ថាន និង ការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងការទប់ស្កាត់រាល់ការកាប់ទន្រ្ទានដីព្រៃ និង ការចាត់វិធានការតឹងរ៉ឹងចំពោះបុគ្គល ដែលរំលោភកាន់កាប់ដីគ្រប់ប្រភេទដោយខុសច្បាប់ និង ប្រមូលដីទុកមិនផលិត រួមទាំងការបន្តដកហូតមកវិញនូវសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ដែលក្រុមហ៊ុនមិនគោរពតាមកិច្ចសន្យា និង បទដ្ឋានគតិយុត្តជាធរមាន ទន្ទឹមនឹងការឈប់ផ្តល់ថែមទៀតនូវសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ។

ទី៦- ការបន្តបែងចែក និង ប្រើប្រាស់ដីរដ្ឋ ជាពិសេសដីសម្បទានសេដ្ឋកិច្ច ដែលត្រូវបានដកហូតមកវិញ និង ផ្ទៃដីដែលត្រូវបានបោសសម្អាតរួចពីមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម ដើម្បីបម្រើប្រយោជន៍នៃការអភិវឌ្ឍ ប្រកបដោយ

តម្លាភាព និង សមធម៌, ឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជនក្រីក្រ, យោធិនពិការ, គ្រួសារយោធាពលី និង មរណៈ និង អតីតកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដែលគ្មាន ឬ ខ្វះដីពិតប្រាកដ តាមរយៈការអនុវត្តកម្មវិធីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច និង ការធ្វើប្រទានកម្ម ។

ទី៧- ការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយមិនយកពន្ធលើដីកសិកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ និង ការបន្តជួយប្រជាកសិករ ក្នុងការលើកកម្ពស់ផលិតភាពនៃការប្រើប្រាស់ដី តាមរយៈការសាងសង់ប្រព័ន្ធគមនាគមន៍ផ្លូវថ្នល់, ធារាសាស្ត្រ និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធចាំបាច់ផ្សេងទៀត ។

ទី៨- ការបន្តដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព, តម្លាភាព និង យុត្តិធម៌ ស្របតាមច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិជាធរមាន តាមរយៈយន្តការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី ទាំងក្នុង និង ក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ។

ទី៩- ការបន្តជំរុញអនុវត្ត «**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជាតិសកម្មភាពមីន ២០១០-២០១៩**» ជាពិសេស ការបន្តបោសសម្អាតមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម ដើម្បីបង្កើនផ្ទៃដីដាំដុះ, ធានាសុវត្ថិភាពក្នុងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ព្រម-ទាំងកាត់បន្ថយបន្ថែមទៀតនូវអត្រាគ្រោះថ្នាក់ដោយសារមីន និង សំណល់ជាតិផ្ទុះពីសង្គ្រាម ។

មុំទី ៤. ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិប្រកបដោយចីរភាព

67. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ បានផ្តោតលើការគ្រប់គ្រង និង អភិរក្សធនធានព្រៃឈើ និង ជលផល ដើម្បីធានាចីរភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និង លើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន នៅតំបន់ជនបទ តាមរយៈការជំរុញអនុវត្តកម្មវិធីព្រៃសហគមន៍, ការត្រួតពិនិត្យតាមដានការធ្វើអាជីវកម្មព្រៃឈើ, ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ព្រៃឈើ និង ការអនុវត្តវិធានការម៉ឺងម៉ាត់ចំពោះបទល្មើសព្រៃឈើ, ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រងព្រៃបម្រុង, ការអនុវត្តស៊ីជម្រៅនូវកំណែទម្រង់ឡូតិ៍នេសាទ និង ជលផល ។

68. ឆ្លើយតបទៅនឹងគោលដៅនេះ ក្នុងនីតិកាលកន្លងទៅ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់រួមមាន : (១). ក្នុងវិស័យព្រៃឈើ បានរក្សាគម្របព្រៃឈើ សរុបប្រមាណ ១០ លាន ហិកតា ឬ ប្រមាណជិត ៦០% នៃផ្ទៃប្រទេស ព្រមទាំងបានបោះបង្គោលព្រំដែនព្រៃបម្រុងទុកអចិន្ត្រៃយ៍ប្រវែង ២ ០២០ គីឡូម៉ែត្រ និង បានបង្កើតសហគមន៍ព្រៃឈើចំនួន ៤៥៣ នៅក្នុងខេត្តចំនួន ១៩ លើផ្ទៃដីចំនួន ៣៩៩ ៨៨០ ហិកតា និង (២). ក្នុងវិស័យជលផល ទន្ទឹមនឹងបានលុបឡូតិ៍នេសាទប្រគល់ជូនប្រជាជន រាជរដ្ឋាភិបាលបានរៀបចំសហគមន៍នេសាទចំនួន ៥១៦ និង បានបង្កើតតំបន់អភិរក្សចំនួន ៣៥៤ កន្លែង ក្នុងដែននេសាទសហគមន៍, តំបន់អភិរក្សថ្មីចំនួន ៥០ កន្លែង និង តំបន់អភិរក្សជលផលបឹងទន្លេសាបចំនួន ៨ កន្លែង មានទំហំ ២២ ៥០០ ហិកតា ពិសេសបានការពារព្រៃលិចទឹកនៅជុំវិញបឹងទន្លេសាបដែលមានទំហំប្រមាណ ៦៤៧ ពាន់ហិកតា ។

69. ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនទៀត ក្នុងការធានាចីរភាពនៃធនធានធម្មជាតិ ពិសេសអភិបាលកិច្ច និង ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិនៅមិនទាន់រឹងមាំ, ភាពមិនទាន់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយនៃក្របខណ្ឌគតិយុត្ត,

ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តពង្រឹងការសម្របសម្រួលរវាងស្ថាប័ន និង ដៃគូពាក់ព័ន្ធ, ក៏ដូចជាប្រសិទ្ធភាពក្នុងការអនុវត្តវិធានការកែទម្រង់ចាំបាច់នានា, ព្រមទាំងការគ្រប់គ្រងផលប៉ះពាល់បណ្តាលមកពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និង ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ។

70. ដូច្នេះ ក្នុងនីតិកាលទី ៥ នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តពង្រឹង និង ពង្រីកថែមទៀតនូវការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ សំដៅរក្សា «**តុល្យភាពរវាងការអភិវឌ្ឍ និង ការអភិរក្ស**» ពិសេសលើកកម្ពស់វិភាគទាននៃធនធានធម្មជាតិ ចំពោះការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្ម តាមរយៈ (១). ការធានាគម្របបៃតង, ការអភិរក្សព្រៃឈើ និង សត្វព្រៃ, (២). ការធានាចីរភាពនៃធនធានជលផល, និង (៣). ការរក្សាចីរភាពប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ដើម្បីធានាគុណភាពដី និង ចីរភាពនៃប្រភពទឹក ដោយផ្តោតលើការការពារជីវៈចម្រុះ, តំបន់ដីសើម និង តំបន់ឆ្នេរ ។

71. ក្នុងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងប្រកាន់យកអភិក្រម ដែលមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និង ប្រទាក់ក្រឡាគ្នា សំដៅលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាព និង សមធម៌ ក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានធម្មជាតិ តាមរយៈ (១). ការកំណត់ច្បាស់លាស់នូវកម្មសិទ្ធិលើធនធានធម្មជាតិ, (២). ការពង្រឹងប្រព័ន្ធលើកទឹកចិត្តត្រឹមត្រូវ ក្នុងការងារអភិរក្សធនធានធម្មជាតិ និង ការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់អាជ្ញាធរថ្នាក់ក្រោមជាតិ, សហគមន៍ និង ប្រជាជនម្នាក់ៗ ក្នុងការចូលរួមអភិរក្សធនធានធម្មជាតិ ដោយផ្តោតលើការបណ្តុះបណ្តាល, ការផ្តល់ព័ត៌មាន ព្រមទាំងការពង្រឹងមូលធនសង្គម, គណនេយ្យភាព និង តម្លាភាពនៃស្ថាប័ន និង (៣). ការលើកកម្ពស់កិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយតួអង្គអភិវឌ្ឍន៍ពាក់ព័ន្ធ ក្នុងក្របខណ្ឌកំណើនបៃតង និង ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

72. ផ្អែកលើអភិក្រមនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ៖

ទី១- ការបន្តគ្រប់គ្រងធនធានព្រៃឈើ និង សត្វព្រៃ ប្រកបដោយចីរភាព និង សមធម៌ ស្របតាម«**កម្មវិធី ព្រៃឈើជាតិ ២០១០-២០២៩**» ពិសេសតាមរយៈការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និង អភិបាលកិច្ច, ការកំណត់ព្រំប្រទល់, ចំណាត់ថ្នាក់ និង ការចុះបញ្ជីដែនព្រៃឈើ, ការគ្រប់គ្រង និង ប្រើប្រាស់ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពនូវព្រៃឈើរដ្ឋ និង ឯកជន, ការអនុវត្តវិធានការលើកកម្ពស់ជីវភាព និង ការចូលរួមរបស់សហគមន៍ដែលរស់នៅអាស្រ័យព្រៃឈើ, ការលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រង និង ការអភិរក្ស, ការកាត់បន្ថយនូវការបាត់បង់ និង រិចរិលព្រៃឈើ, ការបង្កើនការដាំ និង ស្តារព្រៃឈើឡើងវិញ, ការពង្រឹងកិច្ចអភិរក្សសត្វព្រៃ និង ជម្រកសត្វព្រៃ, ការកសាងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស, ការជំរុញការងារស្រាវជ្រាវ និង ផ្សព្វផ្សាយ ។

ទី២- ការបន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រង និង អភិរក្សធនធានជលផលប្រកបដោយចីរភាព ស្របតាម«**ក្របខណ្ឌផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យជលផល ២០១០-២០១៩**» និង «**សេចក្តីថ្លែងការណ៍ស្តីពីគោលនយោបាយវិស័យជលផលជាតិ**» ពិសេសតាមរយៈការប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងបទល្មើសនេសាទគ្រប់ប្រភេទ ជាអាទិ៍ ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងឧបករណ៍ និង រដូវនេសាទ, ការលុបបំបាត់ការនេសាទហួសកម្រិត, ការពង្រឹងសមត្ថភាពសហគមន៍នេសាទ ក្នុងការគ្រប់គ្រង, ប្រើប្រាស់ និង អភិរក្សធនធានជលផល, ការការពារជីវចម្រុះ និង ទីជម្រកវារីសត្វ, ការគ្រប់គ្រងគុណភាពទឹកសាប និង សមុទ្រ ដោយកាត់បន្ថយសារធាតុពុលជាអតិបរមា, ការថែរក្សា និង ជំរុញការដាំព្រៃលិចទឹក និង ព្រៃកោងកាង, ការកំណត់ព្រំប្រទល់

ព្រៃលិចទឹក និង តំបន់អភិរក្សជលផល ព្រមទាំងការកសាងសមត្ថភាពស្ថាប័ន, ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស, ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និង ការផ្សព្វផ្សាយ ។

ទី៣- ការបន្តជំរុញអនុវត្តវិធានការនានា ដើម្បីរក្សាចីរភាពនៃប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី សំដៅធានាគុណភាពដី និង ទឹកធម្មជាតិ រួមទាំងទឹកក្រោមដីផង សម្រាប់បម្រើឱ្យវិស័យកសិកម្ម និង ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជន តាមរយៈការជំរុញការរៀបចំ និង អនុវត្តគោលនយោបាយ និង បទដ្ឋានគតិយុត្ត ព្រមទាំងផែនការសកម្មភាព និង កម្មវិធីនានា ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ ដូចជា ឧទ្យានជាតិ, ជម្រកសត្វព្រៃ, តំបន់ការពារទេសភាព, តំបន់ប្រើប្រាស់ច្រើនយ៉ាង, «តំបន់រ៉ាមសារ», តំបន់អភិរក្សជីវសាស្ត្រ, តំបន់អភិរក្សមរតកធម្មជាតិ, តំបន់ឧទ្យានសមុទ្រ, ពិសេសពង្រឹងការអនុវត្ត «**ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារបរិស្ថាន និង ការគ្រប់គ្រងធនធានធម្មជាតិ**», «**ច្បាប់ស្តីពីតំបន់ការពារ ធម្មជាតិ**» និង «**សារាចរណែនាំស្តីពីការអភិវឌ្ឍតំបន់ឆ្នេរសមុទ្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**» ។

ទី៤- ការបន្តជំរុញអនុវត្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយតួអង្គអភិវឌ្ឍន៍ពាក់ព័ន្ធ ក្នុងក្របខណ្ឌ **«គោលនយោបាយជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍបៃតង»** និង **«ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍបៃតងឆ្នាំ ២០១៣-២០៣០»** តាមរយៈ ការ-អភិវឌ្ឍក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និង យន្តការសម្រាប់ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មកាបូន, ការពង្រឹងសមត្ថភាព, ការរៀបចំ និង អនុវត្តវិធានការសម្រាប់ការបន្ស៊ាំទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ, ការសិក្សាពីលទ្ធភាពក្នុងការប្រើប្រាស់យន្តការហិរញ្ញប្បទានផ្នែកបរិស្ថាន ដូចជា ការទូទាត់កម្រៃបរិស្ថាន និង មូលនិធិបរិស្ថាន, ការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងតំបន់ការពារធម្មជាតិ រួមទាំងជីវៈចម្រុះ, តំបន់ឆ្នេរងទឹកភ្លៀង និង តំបន់ដីសើម ព្រមទាំងការពង្រឹងយន្តការតាមដាន និង ត្រួតពិនិត្យបរិស្ថាន និងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ទាំងនៅថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ក្រោមជាតិ ។

ចតុកោណទី ២. ការអភិវឌ្ឍវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត

73. ការអភិវឌ្ឍ និង ទំនើបកម្មវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ គឺជាកត្តាដ៏សំខាន់ សម្រាប់ទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច, បង្កើនប្រសិទ្ធភាពសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែង និង ជំរុញពិពិធកម្មសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ពិសេស សម្រាប់កាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន ។ ក្នុងន័យនេះ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងដំណាក់កាលថ្មីនៃការអភិវឌ្ឍ សម្រាប់រយៈពេលវែងខាងមុខ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងរៀបចំនូវផែនការមេនៃការតភ្ជាប់មួយ ដែលមានលក្ខណៈគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ទាំងផ្នែករឹង ទាំងផ្នែកទន់ ដែលគ្របដណ្តប់លើវិស័យគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូន, វិស័យថាមពលអគ្គិសនី ព្រមទាំងវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ ទន្ទឹមនឹងការបន្តជំរុញអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ និងវិស័យទឹកស្អាត ។ ជាមួយនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់លើការរៀបចំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីក្រុង ។ កិច្ចការទាំងអស់នេះ នឹងត្រូវបានធ្វើ ដោយធានាសង្គតិភាពជាមួយនឹងក្របខណ្ឌនៃការរៀបចំដែនដី និង នគរូបនីយកម្ម ។

ម៉ុទី ១. ការអភិវឌ្ឍវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីក្រុង

74. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការបន្តស្តារ និង កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ ជាអាទិ៍ ការបន្តសាងសង់ផ្លូវ, ការថែទាំផ្លូវ, ការពង្រឹងសមត្ថភាពកំពង់ផែ, ការស្តារ និង ការអភិវឌ្ឍវិស័យផ្លូវដែក, ការពង្រីកសេវាអាកាសយានដ្ឋាន និង ការពង្រឹងសុវត្ថិភាពហោះហើរ និង សុវត្ថិភាពចរាចរ ។ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានវឌ្ឍនភាពល្អប្រសើរក្នុងការស្តារ និង កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ ដើម្បីសមាហរណកម្មផ្ទៃក្នុងប្រទេស និង ការតភ្ជាប់ទៅនឹងតំបន់ ។ ជាក់ស្តែង គិតត្រឹមឆ្នាំ ២០១២ ផ្លូវជាតិប្រវែងប្រមាណ ៤ ៣៥០ គីឡូម៉ែត្រ នៃបណ្តាញផ្លូវជាតិសរុបប្រមាណ ៥ ៦១៦ គីឡូម៉ែត្រ ត្រូវបានស្តារ និង កែលម្អ ហើយផ្លូវខេត្តប្រវែងប្រមាណជាង ១ ១០០ គីឡូម៉ែត្រ នៃផ្លូវខេត្តសរុបប្រវែងប្រមាណ ៦ ៦៤០ គីឡូម៉ែត្រ ត្រូវបានស្តារ និង កែលម្អ ដោយចាក់កៅស៊ូ ។ ទន្ទឹមនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់លើការជួសជុល និង សាងសង់ផ្លូវជនបទ ព្រមទាំងផ្លូវក្រវាត់ព្រំដែន ដើម្បីបម្រើសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជន, ជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និង បម្រើកិច្ចការពារបូរណភាពទឹកដី ។ បន្ថែមលើនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និង បានលើកកម្ពស់សេវានៃអាកាសយានដ្ឋាន និង កំពង់ផែផងដែរ ។

75. ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី កម្ពុជានៅបន្តជួបនឹងបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ដូចជា ថ្លៃដឹកជញ្ជូនខ្ពស់ធៀបនឹងប្រទេសជិតខាង, ការតភ្ជាប់ប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូនគ្រប់ប្រភេទផ្ទៃក្នុងប្រទេស, ការជុសជួល និងថែទាំផ្លូវ, ការដឹកជញ្ជូនលើសទម្ងន់កំណត់, សុវត្ថិភាពចរាចរ និង ការកកស្ទះចរាចរណ៍ ព្រមទាំងការសម្របសម្រួលរវាងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ ។

76. ក្នុងបរិការណ៍នេះ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍក្នុងដំណាក់កាលថ្មី រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ ដាក់ចេញនូវគោលដៅបន្តអភិវឌ្ឍបណ្តាញហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូនគ្រប់ប្រភេទ រួមជាមួយនឹងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីក្រុង ឱ្យក្លាយទៅជាប្រព័ន្ធឡូជិស្ទិកមួយដ៏រស់រវើក, មានសុវត្ថិភាព និងមានប្រសិទ្ធភាព សំដៅរួមចំណែកលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែងនៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ព្រមទាំងជួយលើកស្ទួយសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជន ។

77. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តល់អាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការបន្តជំរុញកសាងបណ្តាញផ្លូវជាតិ, ផ្លូវខេត្ត និង ផ្លូវជនបទ ពិសេសការខិតខំក្រាលកៅស៊ូ និង ចាក់បេតុងផ្លូវជនបទ ឱ្យបានពី ៣០០ ទៅ ៤០០ គីឡូម៉ែត្រ ក្នុងមួយឆ្នាំ ។

ទី២- ការបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់លើការជួសជុល និង ការថែទាំប្រព័ន្ធគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូន ពិសេសផ្លូវថ្នល់តាមរយៈការពង្រឹងយន្តការ និង ការកែលម្អប្រព័ន្ធជួសជុល និង ថែទាំផ្លូវ រួមទាំងការចាត់វិធានការតឹងរ៉ឹងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ភាពម៉ឺងម៉ាត់ ចំពោះការដឹកជញ្ជូនលើសទម្ងន់កំណត់ ។

ទី៣- ការបន្តផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ លើសុវត្ថិភាពចរាចរណ៍ តាមរយៈការកែលម្អ និង ការពង្រឹងការអនុវត្ត «**ច្បាប់ស្តីពីចរាចរណ៍ផ្លូវគោក**» រួមបញ្ចូលនូវការអនុវត្តវិធានការតឹងរ៉ឹងបំផុតចំពោះបទល្មើសចរាចរណ៍, ការពង្រឹងការត្រួតពិនិត្យលក្ខណៈបច្ចេកទេសយានយន្ត និង ការផ្តល់ការអនុញ្ញាតឱ្យយានយន្តធ្វើចរាចរណ៍, ការពង្រឹងយន្តការផ្តល់ប័ណ្ណបើកបរ, ការដាក់សញ្ញាចរាចរណ៍ផ្លូវគោក, ការរៀបចំសម្រួលលំហូរចរាចរណ៍, ការពង្រឹងសមត្ថភាព និង សីលធម៌

វិជ្ជាជីវៈរបស់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ ក៏ដូចជាការលើកកម្ពស់ការអប់រំ និង ការផ្សព្វផ្សាយអំពីសុវត្ថិភាពចរាចរណ៍ ស្របតាមពាក្យស្លោក «**ថ្ងៃនេះ, ថ្ងៃស្អែក, កុំឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍**» ។

ទី៤- ការរៀបចំ និង ការអនុវត្តផែនការមេនៃការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូន ដើម្បីតភ្ជាប់ផ្ទៃក្នុងប្រទេសផង និង ជាមួយប្រទេសជិតខាងផង តាមរយៈការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូនគ្រប់ប្រភេទឱ្យក្លាយជាប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីកមួយដ៏រស់រវើក និង មានភាពប្រកួតប្រជែង ទាំងក្នុងទិដ្ឋភាពនៃការតភ្ជាប់ការដឹកជញ្ជូនពហុសណ្ឋាន និង ការដឹកជញ្ជូនឆ្លងកាត់ព្រំដែន ក្នុងគោលដៅលើកកម្ពស់ការវិនិយោគ, ពាណិជ្ជកម្ម, ទេសចរណ៍ និង ការអភិវឌ្ឍជនបទ ដោយក្នុងនោះការយកចិត្តទុកដាក់នឹងត្រូវបានផ្តោតទៅលើការបញ្ចប់ទាំងស្រុងនូវការស្តារ និង ការអភិវឌ្ឍផ្លូវដែក, ការបន្តអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធអាកាសយានដ្ឋាន និង កំពង់ផែ, ការសិក្សាអំពីសក្តានុពល និង ការវិនិយោគលើការដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវទឹក ព្រមទាំងការកែសម្រួលសេវាពាក់ព័ន្ធនឹងការដឹកជញ្ជូនមួយចំនួន ដែលមានលក្ខណៈផ្តាច់មុខ និង ការបន្តជំរុញអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀង និង ពិធីសារទាំងឡាយពាក់ព័ន្ធនឹងការដឹកជញ្ជូនឆ្លងកាត់ព្រំដែន ដែលកម្ពុជាជាប្រទេសហត្ថលេខី ។

ទី៥- ការរៀបចំគោលនយោបាយ និង ក្របខណ្ឌគតិយុត្តចាំបាច់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និង អភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនា-សម្ព័ន្ធ ដូចជា ច្បាប់ស្តីពីផ្លូវថ្នល់ និង លិខិតបទដ្ឋានពាក់ព័ន្ធ រួមបញ្ចូលនូវការកំណត់ស្តង់ដារ និង គុណភាពផ្លូវ, ច្បាប់ស្តីពីកំពង់ផែ និង ច្បាប់ស្តីពីការដឹកជញ្ជូនផ្លូវគោកជាដើម ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការអនុវត្តផែនការមេនៃការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ ។

ទី៦- ការរៀបចំផែនការមេនៃការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទីក្រុង ពិសេសប្រព័ន្ធគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូនអ្នកដំណើរក្នុងទីក្រុង ព្រមទាំងការតភ្ជាប់រវាងតំបន់មូលដ្ឋានផលិតកម្មជុំវិញក្រុង, ប៉ូលសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ, តំបន់ឧស្សាហកម្ម និងតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស ជាដើម ដែលនឹងជួយកាត់បន្ថយការកកស្ទះចរាចរណ៍, លើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាព និង ភាពប្រកួតប្រជែងនៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ព្រមទាំងជួយលើកស្ទួយសុខុមាលភាពប្រជាជន និង ធានាចីរភាពបរិស្ថាន ដោយធានាសង្គតិភាពជាមួយនឹងក្របខណ្ឌនៃការរៀបចំដែនដី និង នគរូបនីយកម្ម រួមមានជាអាទិ៍ គោលនយោបាយជាតិស្តីពីលំនៅដ្ឋាន, ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និង សំណង់, យុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍតំបន់ទីក្រុង និង ទីប្រជុំជន, ការរៀបចំប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងសំណល់រាវ និង សំណល់រឹង ព្រមទាំងប្រព័ន្ធការពារ និង ពន្លត់អគ្គិភ័យ ។

ទី៧- ការបន្តជំរុញការចូលរួមរបស់វិស័យឯកជន ក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគមនាគមន៍ តាមរយៈការពង្រឹង និង ការកែលម្អយន្តការ «**ភាពជាដៃគូរវាងវិស័យសាធារណៈ និង វិស័យឯកជន**» ដោយដាក់ចេញនូវឯកសារគោលនយោបាយស្តីពីការលើកកម្ពស់ភាពជាដៃគូរវាងវិស័យសាធារណៈ និង វិស័យឯកជននៅកម្ពុជា ដើម្បីបង្កើនភាពទាក់ទាញ និង សម្រួលដល់ការអនុវត្តគម្រោងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលហិរញ្ញប្បទានដោយវិស័យឯកជន ។

មុំទី ២. ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក និង ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ

78. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការជំរុញកសាង ថែទាំ និង គ្រប់គ្រងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធធារាសាស្ត្រ និង ការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត ។

79. រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ រួមមាន : (១)• ការស្តារ និង កសាងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ សម្រេចបានលើផ្ទៃដីស្រោចស្រពចំនួនប្រមាណ ២៥០ ពាន់ហិកតា ពីឆ្នាំ ២០០៨-២០១២ ដោយបានបង្កើនសមត្ថភាព ស្រោចស្រពសរុបដល់ប្រមាណជាង ១ លានហិកតា រួមមានផ្ទៃដីស្រូវវស្សាជាង ៧២០ ពាន់ហិកតា និង ផ្ទៃដីស្រូវប្រាំង ជាង ២៩០ ពាន់ហិកតា, (២)• ការរៀបចំសហគមន៍កសិករអ្នកប្រើប្រាស់ទឹកសម្រេចបានជាង ១០០ សហគមន៍, (៣)• ការជួសជុលទំនប់ការពារទឹកជំនន់ដែលមានលទ្ធភាពការពារផ្ទៃដីដាំដុះបានជាង ៣ ពាន់ហិកតា, (៤)• ការដំឡើងស្ថានីយ៍ ជលសាស្ត្រ និង ស្ថានីយ៍ឧតុនិយមនៅតាមដងទន្លេ និង ស្ទឹងសំខាន់ៗ និង (៥)• ការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាតសម្រេចបាន ៤៤% នៃគ្រួសារនៅទីជនបទ និង ៧៦% នៃគ្រួសារនៅទីប្រជុំជន ។

80. ទន្ទឹមនឹងនេះ កម្ពុជានៅមានសេចក្តីត្រូវការចាំបាច់ក្នុងការបន្តដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ដូចជា ការ-បង្កើនសមត្ថភាពស្រោចស្រព ដើម្បីបង្កើនរដូវដាំដុះ សំដៅលើកកម្ពស់ផលិតភាពកសិកម្ម និង ប្រពលកម្មនៃការដាំដុះ, ការពង្រឹងយន្តការថែទាំ និង ជួសជុលហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធធារាសាស្ត្រ, ការលើកកម្ពស់ស្តង់ដារ និង គុណភាពនៃសំណង់ធារាសាស្ត្រ និង សំណង់សិល្បការ្យ, ការធ្វើវិចារណកម្មនៃការប្រើប្រាស់ធនធានទឹកប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព និង ចីរភាព, ការគ្រប់គ្រង និង ទប់ទល់នឹងគ្រោះទឹកជំនន់, ការបង្កើនសមត្ថភាព និង វិសាលភាពគ្របដណ្តប់ សម្រាប់ការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត, ការអភិវឌ្ឍក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ក៏ដូចជាសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង ធនធានមនុស្សសម្រាប់វិស័យទឹក ព្រមទាំងតម្រូវការសម្របសម្រួលរវាងការប្រើប្រាស់ទឹក ក្នុងវិស័យកសិកម្ម, ថាមពលអគ្គិសនី និង គមនាគមន៍ ។

81. ក្នុងន័យនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងបន្តលើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក និង ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ, បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការថែទាំ និង ជួសជុលហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធធារាសាស្ត្រ, ជំរុញសមាហរណកម្មប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រជាមួយនឹងការអភិវឌ្ឍវារីអគ្គិសនី និង ប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូន ព្រមទាំងលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ស្ថាប័ន និង ធនធានមនុស្ស ។

82. ក្នុងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការជំរុញវិត្ថារកម្មប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ តាមរយៈការកៀរគរធនធានសាធារណៈ និង ធនធានពីប្រភពផ្សេងទៀត ដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាពស្រោចស្រពប្រកបដោយវិចារណភាព ដោយយកចិត្តទុកដាក់លើការលើកកម្ពស់ស្តង់ដារ និង គុណភាពនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ក៏ដូចជាប្រសិទ្ធភាពនៃការវិនិយោគ គួបផ្សំនឹងការកសាងអាងស្តុកទឹកបម្រុង និង ការបន្តរៀបចំប្រព័ន្ធប្រឡាយស្រោចស្រពឱ្យបានពេញលេញ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរ ដល់ភាពចាំបាច់ក្នុងការត្រៀមខ្លួនទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

ទី២- ការលើកកម្ពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងធារាសាស្ត្រ ដោយផ្តោតលើការពង្រឹងក្របខណ្ឌគោល-នយោបាយ, ក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និង យន្តការនៃការប្រើប្រាស់ទឹក, ការថែទាំ និង ហិរញ្ញប្បទាន តាមរយៈការជំរុញរៀបចំ និង អនុវត្តផែនការមេ សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងធនធានទឹក និង ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ, ការបន្តពង្រឹងយន្តការថែទាំ, ជួសជុល និង ស្តារប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ព្រមទាំងការជំរុញរៀបចំ និង អនុវត្តលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងការគ្រប់គ្រងសហគមន៍កសិករអ្នកប្រើប្រាស់ទឹក, ការគ្រប់គ្រងអាងទន្លេ, ការគ្រប់គ្រងគុណភាពទឹក និង ការអភិវឌ្ឍស្ថាប័ន និង ធនធានមនុស្ស ។

ទី៣- ការជំរុញការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន សំដៅធ្វើសមាហរណកម្មការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រជាមួយនឹងការអភិវឌ្ឍវារីអគ្គិសនី និង ប្រព័ន្ធគមនាគមន៍ដឹកជញ្ជូន ដើម្បីបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការវិនិយោគ និង ការប្រើប្រាស់ធនធានទឹក ។

ទី៤- ការលើកកម្ពស់ចីរភាពនៃការប្រើប្រាស់ធនធានទឹក តាមរយៈការអនុវត្តឱ្យបានម៉ឺងម៉ាត់នូវ«**ច្បាប់ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងធនធានទឹកនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា**» និង ច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។

ទី៥- ការលើកកម្ពស់ការគ្រប់គ្រង និង ទប់ទល់នឹងទឹកជំនន់ តាមរយៈការសាងសង់ប្រព័ន្ធដោះទឹក, ទំនប់ការពារទឹក, អាងស្តុកទឹក និង ប្រឡាយបង្វែរទឹក ដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ពីគ្រោះធម្មជាតិ ។

ទី៦- ការបន្តពង្រីកវិសាលភាពនៃការផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាតនៅតំបន់ជនបទ និង ទីប្រជុំជន តាមរយៈការជំរុញអនុវត្ត«**យុទ្ធសាស្ត្រជាតិស្ដីពីវិស័យផ្គត់ផ្គង់ទឹកស្អាត និង អនាម័យជនបទ ២០១១-២០២៥**» ព្រមទាំងការរៀបចំផែនការជាក់លាក់ និង ការលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការចូលរួមពីវិស័យឯកជន ។

ទី៧- ការបន្តខិតខំពង្រឹង និង ពង្រីកយន្តការតាមដាន, ព្យាករណ៍ និង ផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានជលសាស្ត្រ និង ឧតុនិយមឱ្យបានទាន់ពេលវេលា និង ឱ្យកាន់តែមានសុក្រឹតភាព ពិសេសសំដៅធានាសុវត្ថិភាពនៃការដាំដុះ និង ត្រៀមទប់ទល់នឹងបច្ច័យនៃគ្រោះមហន្តរាយជាយថាហេតុ ។

ទី៨- ការបន្តចូលរួមក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិក្នុងវិស័យទឹក ដើម្បីធានាចីរភាព និង ប្រសិទ្ធភាពក្នុងការប្រើប្រាស់ធនធានទឹក ក៏ដូចជាក្នុងការដោះស្រាយបច្ច័យអាក្រក់បណ្ដាលមកពីគ្រោះទឹកជំនន់ និង រាំងស្ងួត ព្រមទាំងពីការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

មុំទី ៣. ការអភិវឌ្ឍវិស័យថាមពលអគ្គិសនី

83. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការបន្តពង្រីកវិសាលភាពនៃការផ្គត់ផ្គង់, ការបញ្ចុះថ្លៃអគ្គិសនីឱ្យបានសមរម្យ និង ការពង្រឹងយន្តការស្ថាប័ន និង សមត្ថភាពគ្រប់គ្រង ។

84. ដើម្បីគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើនសមត្ថភាពផ្គត់ផ្គង់ និង ធ្វើពិពិធភាវូបនីយកម្មប្រភពថាមពល ដើម្បីងាកចេញពីការពឹងផ្អែកជាសំខាន់លើការប្រើប្រាស់ប្រេង ក្នុងការផលិតថាមពលអគ្គិសនី មកជាការសាងសង់ស្ថានីយ៍វារីអគ្គិសនី និង រោងចក្រអគ្គិសនីប្រើធ្យូងថ្ម ដែលមានសមត្ថភាពផលិតធំ និង ថ្លៃដើមផលិតកម្មទាប ទន្ទឹមនឹងការនាំចូលអគ្គិសនីពីប្រទេសជិតខាង ក្នុងគោលដៅកាត់បន្ថយថ្លៃអគ្គិសនី ។ ទន្ទឹមនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានផ្ដោតការយកចិត្តទុកដាក់លើការពង្រីកបណ្ដាញបញ្ជូន និង ចែកចាយ ព្រមទាំងកាត់បន្ថយការបាត់បង់ថាមពលតាមប្រព័ន្ធ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្ដីត្រូវការអគ្គិសនីដែលមានកំណើនប្រមាណ ២៥% ក្នុងមួយឆ្នាំ ដោយសារការរីកលូតលាស់នៃសេដ្ឋកិច្ច និង ការកើនឡើងនៃចំនួនអ្នកប្រើប្រាស់នៅតាមគេហដ្ឋាន, អាជីវកម្ម និង រោងចក្រឧស្សាហកម្ម ។

85. ក៏ប៉ុន្តែ កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមសំខាន់ៗមួយចំនួន រួមមាន ភាពមិនទាន់អាចឆ្លើយគ្នាបានរវាងការផ្គត់ផ្គង់ និង សេចក្ដីត្រូវការ, ភាពចាំបាច់ក្នុងការពង្រឹងសមត្ថភាពធានាសន្តិសុខថាមពល, ការធានាឱ្យបានពេញលេញនូវភាព-

អាចទុកចិត្តបានក្នុងការផ្គត់ផ្គង់, ថ្លៃអគ្គិសនីនៅមិនទាន់ឆ្លើយតបទៅនឹងការចង់បានរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនៅឡើយ ព្រមទាំងភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តពង្រឹងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រង ។

86. លើមូលដ្ឋាននេះ គោលដៅរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ ក្នុងវិស័យថាមពលអគ្គិសនី គឺការបន្តពង្រឹងសមត្ថភាព និង សុវត្ថិភាពក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ ព្រមទាំងការពង្រីកវិសាលភាពនៃការផ្គត់ផ្គង់ ដើម្បីបង្កើនភាពប្រកួតប្រជែងសេដ្ឋកិច្ច, ទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចរយៈពេលវែង, ពង្រឹងសមត្ថភាពធានាសន្តិសុខថាមពលអគ្គិសនី និង លើកកម្ពស់ជីវភាពរបស់ប្រជាជន ។

87. ដើម្បីសម្រេចបានតាមគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតលើអាទិភាព ដូចតទៅ ÷

ទី១- ការបន្តបង្កើនសមត្ថភាពផលិតថាមពលអគ្គិសនី ដែលមានថ្លៃដើមថោក និង ប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាទំនើបពិសេស ប្រភពថាមពលថ្មី និង ថាមពលស្អាត ទន្ទឹមនឹងការបន្តអភិវឌ្ឍបណ្តាញបញ្ជូនអគ្គិសនីគ្រប់កម្រិត សំដៅពង្រឹងសន្តិសុខថាមពល ព្រមទាំងធានាប្រសិទ្ធភាព, សុវត្ថិភាព, គុណភាព, ភាពអាចទុកចិត្តបាន និង ថ្លៃសមរម្យក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ និង ចែកចាយថាមពលអគ្គិសនី ដែលឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍ ។

ទី២- ការបន្តទាក់ទាញឱ្យមានការចូលរួមរបស់វិស័យឯកជន ក្នុងការវិនិយោគលើការផលិត និង លើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបញ្ជូន និង ចែកចាយថាមពលអគ្គិសនី ដោយយកចិត្តទុកដាក់លើប្រសិទ្ធភាពបច្ចេកទេស- សេដ្ឋកិច្ច និង ការកាត់បន្ថយឱ្យបានជាអតិបរមានូវផលប៉ះពាល់លើបរិស្ថានធម្មជាតិ និង សង្គម ។

ទី៣- ការបន្តអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្រអគ្គិសនីភាវូបនីយកម្ម ដើម្បីឈានទៅសម្រេចគោលដៅ«**នៅឆ្នាំ ២០២០ គ្រប់ភូមិទាំងអស់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានឹងមានការផ្គត់ផ្គង់អគ្គិសនីពីបណ្តាញជាតិ និង ប្រភពផ្សេងៗ**» ។

ទី៤- ការបន្តគាំទ្រមូលនិធិអគ្គិសនីភាវូបនីយកម្មជនបទ សំដៅធានាសមធម៌ ក្នុងការទទួលបានសេវាអគ្គិសនីក្នុងចំណោមប្រជាជន ។

ទី៥- ការជំរុញអនុវត្តវិធានការវិចារណកម្មនៃការប្រើប្រាស់ថាមពលអគ្គិសនី តាមរយៈការលក់អគ្គិសនីក្នុងថ្លៃទាបជូនអតិថិជន ដែលប្រើអគ្គិសនីក្នុងរយៈពេលមានសេចក្តីត្រូវការទាប ក្នុងគោលដៅបម្រើប្រព័ន្ធផលិតកម្ម និង ការស្រោចស្រព សំដៅលើកកម្ពស់ផលិតភាពកសិកម្ម និង ជំរុញការអភិវឌ្ឍវិស័យឧស្សាហកម្ម និង សិប្បកម្ម ។

ទី៦- ការបន្តជំរុញការរុករក និង ធ្វើអាជីវកម្មវិស័យប្រេង និង ឧស្ម័ន ដែលជាសក្តានុពលដ៏សំខាន់មួយ សម្រាប់សន្តិសុខថាមពល និង ជាប្រភពធនធានដ៏មានតម្លៃ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជារយៈពេលវែង ។

ទី៧- ការបន្តពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន, ធនធានមនុស្ស ព្រមទាំងការធ្វើផែនការ និង ការគ្រប់គ្រង ក្នុងវិស័យថាមពល ។

ទី៨- ការបន្តសកម្មចូលរួមក្នុងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការវិស័យថាមពលក្នុងក្របខណ្ឌតំបន់ ។

មុំទី ៤. ការអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍

88. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺជំរុញការអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ទំនើប និង ប្រកបដោយគុណភាព តាមរយៈការពង្រឹងក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ការកសាងសមត្ថភាពស្ថាប័ន, ការធ្វើទំនើបកម្មមូលដ្ឋានសម្ភារៈបច្ចេកទេស, ការលើកស្ទួយការប្រកួតប្រជែង, ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង រដ្ឋបាលអេឡិចត្រូនិច ព្រមទាំងការជំរុញសាងសង់ និង បង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឆ្អឹងខ្នង សម្រាប់វិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ ។

89. ក្នុងការអនុវត្តគោលដៅខាងលើ រាជរដ្ឋាភិបាលបានកែទម្រង់វិស័យនេះ ដោយបង្កើតបញ្ញត្តិករទូរគមនាគមន៍កម្ពុជា ដែលជាអង្គភាពមានស្វ័យភាព ក្នុងការត្រួតពិនិត្យ និង គ្រប់គ្រងខាងផ្នែកបច្ចេកទេស និង រដ្ឋបាលនៃវិស័យទូរគម-នាគមន៍, បង្កើតប្រៃសណីយ៍កម្ពុជា ជាសហគ្រាសសាធារណៈ ដើម្បីបន្តពង្រីក និង អភិវឌ្ឍវិស័យប្រៃសណីយ៍ ប្រកបដោយគុណភាពខ្ពស់តាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ និង បង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលគ្រប់គ្រងទិន្នន័យសេវាទូរគមនាគមន៍ ក្នុងគោលដៅពង្រឹងការគ្រប់គ្រង និង ប្រមូលចំណូលពីវិស័យទូរគមនាគមន៍ ។ ការអនុវត្តកំណែទម្រង់នេះ បានផ្តល់វឌ្ឍនភាពគួរឱ្យកត់សម្គាល់ រួមមាន : (១). ចំនួនលេខទូរស័ព្ទចល័តដែលអតិថិជនបានជាវ បានកើនឡើងពី ៣,៨ លានលេខ នៅឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ប្រមាណ ១៩ លានលេខ នៅឆ្នាំ ២០១២ ស្មើនឹងអត្រាប្រមាណ ១៣០ លេខ ក្នុងប្រជាជន ១០០ នាក់ និង គ្របដណ្តប់ទីប្រជុំជនប្រមាណ ៩០%, (២). អតិថិជនប្រើប្រាស់សេវាអ៊ិនធឺណេតបានកើនឡើងពី ២ ម៉ឺននាក់ នៅឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ ២,៧ លាននាក់ នៅឆ្នាំ២០១២,(៣). គុណភាពនៃបណ្តាញ និង សេវាទូរគមនាគមន៍ ត្រូវបានពង្រឹងជាបន្តបន្ទាប់ ទន្ទឹមនឹងការបន្តអភិវឌ្ឍប្រភេទទូរស័ព្ទអចល័ត និង (៤). បណ្តាញ និង សេវាគ្របដណ្តប់របស់ខ្សែកាប្លិ៍អុបទិក ត្រូវបានពង្រីកឥតឈប់ឈរ ដោយតភ្ជាប់ពីរាជធានីភ្នំពេញទៅគ្រប់ស្រុក និង ឃុំមួយចំនួននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក៏ដូចជាតភ្ជាប់កម្ពុជាជាមួយប្រទេសជិតខាងក្នុងតំបន់ ។

90. ទោះបីយ៉ាងនេះក្តី កម្ពុជានៅបន្តជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាអាទិ៍ (១). ភាពមិនទាន់ពេញលេញគ្រប់-ជ្រុងជ្រោយនៃក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ, យុទ្ធសាស្ត្រ និង ក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ដើម្បីគ្រប់គ្រងវិស័យនេះប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព, (២). ភាពចាំបាច់ក្នុងការពង្រឹង និង សម្របសម្រួលយន្តការស្ថាប័ន, (៣). ភាពមិនទាន់ឆ្លើយតបប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៃធនធានមនុស្ស និង អក្ខរកម្មបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន ទៅនឹងការរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃបច្ចេកវិទ្យាទំនើប, (៤). ភាពចាំបាច់ក្នុងការពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែងនៃសេវាទូរស័ព្ទចល័ត និង អ៊ីនធឺណេត ធៀបនឹងប្រទេសជិតខាង, (៥). សេចក្តីត្រូវការពង្រឹងកិច្ចសហការ និង ការសម្របសម្រួល រវាងប្រតិបត្តិករ និង ប្រតិបត្តិករ ក៏ដូចជារវាងប្រតិបត្តិករ និង ស្ថាប័នទទួលខុសត្រូវ និង (៦). ភាពចាំបាច់ក្នុងការបង្កើនប្រសិទ្ធភាពនៃការវិនិយោគ និង ការប្រើប្រាស់ហេដ្ឋា-រចនាសម្ព័ន្ធរួបរ័ន្ត ក៏ដូចជាការពង្រីកវិសាលភាព និង ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឆ្អឹងខ្នង ។

91. នៅក្នុងបរិការណ៍នេះ ក៏ដូចជាក្នុងគោលដៅត្រៀមរៀបចំមូលដ្ឋានសម្រាប់ការឈានឡើងរបស់កម្ពុជាទៅកាន់ដំណាក់កាលថ្មីនៃការអភិវឌ្ឍ ពិសេសការធានាភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជានៅក្នុង **«សេដ្ឋកិច្ចពុទ្ធិ»** នាពេលអនាគត, រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងបន្តអភិវឌ្ឍបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ ឱ្យមានលក្ខណៈទំនើប, ទាន់សម័យ, មាន

គុណភាពខ្ពស់ស្របតាមស្តង់ដារអន្តរជាតិ, មានថ្លៃប្រកួតប្រជែង និង មានសេវាគ្របដណ្តប់នៅទូទាំងប្រទេស ដែលប្រជាជនទូទៅអាចប្រើប្រាស់បាន និង ទទួលបានផលប្រយោជន៍គ្រប់ៗគ្នាពីសេវានេះ ។

92. ដូច្នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ÷

ទី១- ការរៀបចំគោលនយោបាយជាតិ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាននិង គមនាគមន៍ ដោយយកចិត្តទុកដាក់លើគ្រប់ទិដ្ឋភាពសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គម ។

ទី២- ការជំរុញអនុម័តច្បាប់ស្តីពីទូរគមនាគមន៍ និង ការរៀបចំច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត មានជាអាទិ៍ ច្បាប់ស្តីពីការបង្ក្រាបឧក្រិដ្ឋកម្មតាមប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍, ច្បាប់ស្តីពីពាណិជ្ជកម្មអេឡិកត្រូនិក ដែលចាំបាច់សម្រាប់គ្រប់គ្រងវិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព ។

ទី៣- ការពង្រឹងការអនុវត្ត និង ការជំរុញរៀបចំបំពេញបន្ថែមនូវបញ្ញត្តិកម្មលើវិស័យទូរគមនាគមន៍ និង វិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ ។

ទី៤- ការពង្រឹងតួនាទីស្ថាប័នគ្រប់គ្រង និង ការជំរុញការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន ដើម្បីអភិវឌ្ឍ និង គ្រប់គ្រងវិស័យនេះ ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និង តម្លាភាព ។

ទី៥- ការរៀបចំ និង ដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ផែនការជាតិ សម្រាប់ប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺណេតល្បឿនលឿន ដើម្បីរួមចំណែកដល់ការលើកកម្ពស់នវានុវត្តន៍, ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស, ការពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែង និង ការបង្កើនផលិតភាពសេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជាដើម្បីបង្កើនការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយឡើងនៅក្នុងកិច្ចការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គម ។

ទី៦- ការពង្រីកវិសាលភាព និង ការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឆ្អឹងខ្នង ពិសេសតាមរយៈការជំរុញលើកទឹកចិត្តឱ្យប្រើប្រាស់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឆ្អឹងខ្នងរួម ទន្ទឹមនឹងការបន្តពង្រីកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនេះ ឱ្យបានដល់តំបន់ ដែលមានសក្តានុពលខាងសេដ្ឋកិច្ច និង ទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាតំបន់ជនបទដាច់ស្រយាលដែលគ្មាន ឬ មានសេវាទូរគមនាគមន៍មិនគ្រប់គ្រាន់ ។

ទី៧- ការជំរុញអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័សនៃបច្ចេកវិទ្យាទំនើប និង ការលើកកម្ពស់កម្រិតអក្ខរកម្មបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ សំដៅធានាប្រសិទ្ធភាពនៃការប្រើប្រាស់ និង ស្រូបយកឱ្យអស់លទ្ធភាពនូវសក្តានុពលពីវិស័យនេះ តាមរយៈការពង្រឹងកម្មវិធីសិក្សានៅគ្រប់កម្រិត ក៏ដូចជាការបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីរាជការ ព្រមជាមួយនឹងការជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់វិស័យឯកជនចូលរួមលើកកម្ពស់អក្ខរកម្មបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ ។

ទី៨- ការបន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធរដ្ឋបាលអេឡិចត្រូនិច ។

ទី៩- ការជំរុញលើកទឹកចិត្តដល់វិស័យឯកជនឱ្យវិនិយោគលើបច្ចេកវិទ្យាទំនើប, ទាន់សម័យ ដូចជា ប្រព័ន្ធអ៊ីនធឺ-ណេតល្បឿនលឿន, បច្ចេកវិទ្យាពពក និងការអភិវឌ្ឍសូហ្វវែរ (software) ដើម្បីលើកកម្ពស់គុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៃសេវាបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ ។

ចតុកោណទី ៣. ការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន និង ការងារ

93. រាជរដ្ឋាភិបាលបានកំណត់ថា«**វិស័យឯកជន គឺជាក្បាលម៉ាស៊ីននៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច**» ។ ជាការពិត វិស័យឯកជនមានតួនាទីគន្លឹះ ក្នុងការជំរុញកំណើន និង ការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ពិសេស ការធ្វើឱ្យសម្រេចនូវគោលដៅរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការធ្វើពិពិធកម្មមូលដ្ឋានផលិតកម្ម, ការបញ្ចូលបច្ចេកវិទ្យាទំនើប និង គំនិតច្នៃប្រឌិត សំដៅបង្កើនប្រសិទ្ធភាព និង ពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែងនៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ព្រមទាំងការបង្កើតការងារ ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងលើកស្ទួយជីវភាពរបស់ប្រជាជន ។ ក្នុងន័យនេះ ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍក្នុងដំណាក់កាលថ្មី រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តជំរុញអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន តាមរយៈវិធានការជាកញ្ចប់ និង គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ សំដៅរៀបចំ និងកែលម្អគោលនយោបាយ, ក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ក្របខណ្ឌអភិបាលកិច្ច និង ស្ថាប័ន ព្រមទាំងសេវា និង មធ្យោបាយសម្រួល និង គាំទ្រពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត រួមទាំងការអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និង ធនាគារ និង ទីផ្សារការងារផង ។ ក្នុងកិច្ចដំណើរការនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងដាក់ចេញនូវ «**គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្ម**» ដែលមានតួនាទីស្នូល ក្នុងការនាំសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាឈានឡើងទៅកាន់កម្ពស់ថ្មីមួយទៀត ក្នុងខ្សែចង្វាក់នៃតម្លៃបន្ថែម ក្នុងតំបន់ និង សកលលោក ។

មុំទី ១. ការពង្រឹងវិស័យឯកជន និង ការជំរុញការវិនិយោគ និង ធុរកិច្ច

94. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការបន្តទាក់ទាញទុនវិនិយោគឯកជន ទាំងក្រៅប្រទេស ទាំងក្នុងស្រុក តាមរយៈការបន្តពង្រឹងបរិស្ថានអំណោយផលដល់ការវិនិយោគ និង ធុរកិច្ច, ការបន្តកែលម្អហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត, ការជំរុញធ្វើពិពិធកម្មឧស្សាហកម្ម, ការលើកស្ទួយសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម និង ការធ្វើទំនើបកម្មសហគ្រាស, ការបន្តពង្រឹងក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ការបន្តអភិវឌ្ឍតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស និង កិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជ-កម្ម និង ការបន្តពង្រីកច្រកចូលទៅកាន់ទីផ្សារអន្តរជាតិ ព្រមទាំងការពង្រឹងភាពជាដៃគូរវាងវិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជន ។

95. ក្នុងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលសំខាន់ៗជាច្រើន ជាអាទិ៍ ការកែលម្អក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ការកែលម្អកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម រួមមាន ការកាត់បន្ថយចំណាយធុរកិច្ច, ការកំណត់កម្រៃ និង ស្តង់ដារនៃសេវាសាធារណៈ ក៏ដូចជាការកាត់បន្ថយ និង សម្រួលនីតិវិធីរដ្ឋបាល ព្រមទាំងការពង្រីកទីផ្សារអន្តរជាតិ តាមរយៈការចូលរួមក្នុងតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរី និង កិច្ចព្រមព្រៀងអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្ម ។ ទន្ទឹមនឹងនេះ តំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេសចំនួន ៨ បានដំណើរការ ហើយបានទាក់ទាញការវិនិយោគមកពីប្រភពថ្មី និង ក្នុងវិស័យថ្មីៗ រួមមាន រោងចក្រកែច្នៃម្ហូបអាហារ, រោងចក្រផ្គុំដំឡើង, រោងចក្រគ្រឿងអេឡិចត្រូនិច ជាដើម ។ លើសពីនេះ ភាពជាដៃគូរវាងរាជរដ្ឋាភិបាល និងវិស័យឯកជន ត្រូវបានពង្រឹង និង លើកកម្ពស់ថែមទៀត តាមរយៈកិច្ចដំណើរការប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនៃ«**វេទិការាជរដ្ឋាភិបាល- ផ្នែកឯកជន**» និង យន្តការពាក់ព័ន្ធ ។ ជាតួលេខ បើគិតតែការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស កម្ពុជាទទួលបានក្នុងទំហំជាមធ្យមប្រមាណ ៧០០ លានដុល្លារ ក្នុងមួយឆ្នាំ ជាមួយនឹងការបង្កើតការងារថ្មីជាមធ្យម ក្នុងមួយឆ្នាំ ប្រមាណ ២ សែនកន្លែង ។

ទន្ទឹមនេះ ការនាំចេញរបស់កម្ពុជាមានការកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ហើយនៅឆ្នាំ ២០១២ សម្រេចបាន ៥ ៥០០ លានដុល្លារ ខណៈដែលមុខទំនិញនាំចេញក៏មានចំនួនកាន់តែច្រើនជាងមុន ។

96. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជន កម្ពុជានៅបន្តជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ពិសេស ប្រសិទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធឡូជីស្ទីក និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រ, ចំណាយធុរកិច្ចនៅតែខ្ពស់នៅឡើយ ធៀបជាមួយនឹងប្រទេស ក្នុងតំបន់, ផលិតភាព និង សមត្ថភាពជំនាញរបស់ពលករនៅមិនទាន់ឆ្លើយតបនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់ទីផ្សារ, ភាពចាំបាច់ ក្នុងការពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ព្រមទាំងភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តពង្រឹងក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និង ស្ថាប័ន ។

97. នៅលើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ ដាក់ចេញនូវគោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រពីរ គឺ : (១) • ការបន្ត ជំរុញអភិវឌ្ឍវិស័យឯកជនឱ្យកាន់តែមានភាពរស់រវើក និង មានជវភាពខ្លាំងថែមទៀត ក្នុងតួនាទីជាក្បាលម៉ាស៊ីននៃ កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង (២) • ការប្រែក្លាយកម្ពុជាឱ្យទៅជាគោលដៅវិនិយោគ ប្រកបដោយភាពទាក់ទាញ និង ភាពប្រកួត ប្រជែងនៅក្នុងតំបន់ ពិសេសក្នុងក្របខណ្ឌសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន ។

98. ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការជំរុញលើកទឹកចិត្តការវិនិយោគក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មទំនើប ដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់ ក្នុងទិសដៅលើក កម្ពស់ពិពិធកម្មមូលដ្ឋានផលិតកម្ម ។

ទី២- ការជំរុញលើកទឹកចិត្តការវិនិយោគនៅទីជនបទ ដែលនឹងចូលរួមដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជនបទ, ការកាត់ បន្ថយគម្លាតរវាងទីក្រុង និង ជនបទ ក៏ដូចជាការលើកស្ទួយជីវភាពរបស់ប្រជាជន និង កាត់បន្ថយចំណាកស្រុកពីជនបទ មកទីប្រជុំជន និង ចំណាកស្រុករកការងារធ្វើនៅក្រៅប្រទេស ។

ទី៣- ការបន្តធ្វើទំនើបកម្មសហគ្រាសក្នុងស្រុក និង ការលើកកម្ពស់គំនិតច្នៃប្រឌិត ព្រមទាំងការផ្សារភ្ជាប់គ្នារវាង សហគ្រាស និង ឧស្សាហកម្មក្នុងស្រុក ជាមួយនឹងគម្រោងវិនិយោគមកពីក្រៅប្រទេស ក្នុងគោលដៅស្រូបយកបច្ចេកវិទ្យា, ចំណេះដឹង ចំណេះធ្វើ, បង្កើនផលិតភាព, បង្កើនភាពទាក់ទាញ និង ភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា ។

ទី៤- ការបន្តពង្រឹងបរិស្ថានអនុគ្រោះសម្រាប់ការវិនិយោគ និង ធុរកិច្ច តាមរយៈការបន្តកែលម្អក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ការធ្វើវិចារណកម្មរបបលើកទឹកចិត្តសម្រាប់គម្រោងវិនិយោគ, ការបន្តពង្រឹងក្របខណ្ឌអភិបាលកិច្ច និង ប្រសិទ្ធភាព នៃស្ថាប័នសាធារណៈ រួមទាំងការបន្តពង្រឹងយន្តការ **«ច្រកចេញ- ចូលតែមួយ»** នៃក្រុមប្រឹក្សាអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ។

ទី៥- ការបន្តកែលម្អកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម តាមរយៈការកែសម្រួលទម្រង់បែបបទ, នីតិវិធីរដ្ឋបាល និង យន្តការ នៃការដឹកជញ្ជូនឆ្លងកាត់ព្រំដែន, ការកាត់បន្ថយចំណាយធុរកិច្ច ព្រមទាំងការពង្រឹងកិច្ចសម្របសម្រួលអន្តរស្ថាប័ន ។

ទី៦- ការបង្កើនការវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត ព្រមទាំងកែលម្អសេវា និង មធ្យោបាយ សម្រាប់សម្រួល និង គាំទ្រដល់កិច្ចដំណើរការធុរកិច្ច រួមទាំងការបន្តពង្រឹង និង អភិវឌ្ឍតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស ។

ទី៧- ការបន្តពង្រឹងអភិបាលកិច្ចសាជីវកម្ម សម្រាប់ភាពរឹងមាំ និង ភាពធំធាត់របស់វិស័យឯកជន និង សម្រាប់ លើកកម្ពស់វប្បធម៌គណនេយ្យភាពចំពោះសង្គម ។

ទី៨- ការបន្តពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពនៃយន្តការ«**វេទិការាជរដ្ឋាភិបាល- ផ្នែកឯកជន**» ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាប្រឈមនានា ដែលវិស័យឯកជនជួបប្រទះ ហើយបន្ថែមលើនេះ លើកកម្ពស់ឱ្យទៅជាយន្តការសម្រាប់ការពិភាក្សាផ្តល់ជម្រើស និងអនុសាសន៍គោលនយោបាយនានា ដើម្បីបង្កើនតួនាទីរបស់វិស័យឯកជនជាតួអង្គក្នុងកិច្ចការអភិវឌ្ឍន៍ ។

ទី៩- ការពង្រឹងសេវាថែទាំការវិនិយោគ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហារបស់វិនិយោគិនឱ្យទាន់ពេលវេលា ។

ទី១០- ការពង្រឹងយន្តការតាមដានត្រួតពិនិត្យការអនុវត្តគម្រោងវិនិយោគ ដើម្បីធានាការអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមគោលការណ៍ និង លក្ខខណ្ឌកំណត់ ។

មុំទី ២. ការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម និង សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម

99. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការលើកស្ទួយសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ពិសេស ការពង្រឹងបរិស្ថានធុរកិច្ច តាមរយៈការកែលម្អក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ការលើកស្ទួយនវានុវត្តន៍ និង បច្ចេកវិទ្យា, ការលើកកម្ពស់លទ្ធភាពទទួលហិរញ្ញប្បទាន និង ការពង្រឹង និង ពង្រីកសេវាគាំទ្រផ្សេងទៀត ព្រមទាំងការធ្វើសមាហរណកម្មសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ទៅក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃជាសកល ។

100. តាមគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ពិសេស គឺការជំរុញអនុវត្តឯកសារក្របខណ្ឌអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម តាមរយៈការពង្រឹងអភិបាលកិច្ច សំដៅលើកកម្ពស់បរិយាកាសអាជីវកម្ម, ការរៀបចំស្តង់ដារឧស្សាហកម្ម, ការរៀបចំស្តង់ដារគណនេយ្យ និង របាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ សំដៅបង្កើនលទ្ធភាពរបស់សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យមក្នុងការទទួលហិរញ្ញប្បទាន, ការផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តផ្នែកពន្ធលើធាតុចូល សម្រាប់ផលិតកម្មមួយចំនួន និង ការកសាងសមត្ថភាពស្ថាប័ន ពិសេស ការបង្កើត«**មជ្ឈមណ្ឌលផលិតភាពជាតិ**» និង «**មជ្ឈមណ្ឌលមន្ទីរពិសោធន៍ឧស្សាហកម្ម**» ។ ការអនុវត្តវិធានការទាំងនេះ បានរួមចំណែកប្រកបដោយផ្លែផ្កាដល់ការពង្រីកមូលដ្ឋានឧស្សាហកម្ម ក្នុងនោះ មានការកកើតនូវឧស្សាហកម្មថ្មីៗជាច្រើន, ឧស្សាហកម្មអេឡិចត្រូនិចឧស្សាហកម្ម ផលិតគ្រឿងបន្លាស់, ឧស្សាហកម្មកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម និង ឧស្សាហកម្មកម្មន្តសាលផ្សេងទៀត ។ ជាតួលេខ ពីឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ឆ្នាំ ២០១២ មានរោងចក្រធុនធំថ្មីបានកើតឡើងចំនួន ៥១៨ ដែលបានបង្កើតផលិតផលសរុប គិតជាទឹកប្រាក់ មានចំនួនជិត ៥៥០០ លានដុល្លារ និង បង្កើតការងារបានចំនួន ៥៦០ ពាន់កន្លែង ។ បន្ថែមលើនេះ សហគ្រាសឧស្សាហកម្មធុនតូច និង មធ្យម នៅឆ្នាំ ២០១២ មានចំនួនជាង ៣៨ ពាន់ និង បានបង្កើតការងារសរុបចំនួនជាង ១៨៥ ពាន់កន្លែង ។

101. ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ កម្ពុជានៅបន្តជួបនឹងបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាពិសេស មូលដ្ឋានឧស្សាហកម្មនៅតូចចង្អៀត, កង្វះខាតឧស្សាហកម្មគាំទ្រ, ភាពមិនទាន់រីកចម្រើននៃទំនាក់ទំនងរវាងសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ជាមួយនឹងសហគ្រាសធំ, ផលិតភាពនៅទាប ហើយកត្តាសំខាន់ៗមួយចំនួនដែលកំណត់ភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា នៅមានថ្លៃខ្ពស់, មិនទាន់មានប្រសិទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ និង មិនទាន់អាចឆ្លើយតបបានពេញលេញទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការទីផ្សារនៅឡើយ បើធៀបនឹងប្រទេសជិតខាង ។ ក្នុងទិដ្ឋភាពដោយឡែកមួយទៀត ការផុសឡើងនៃវិស័យឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្មនៅកម្ពុជា ក៏តម្រូវឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសលើកិច្ចការនេះ សំដៅធានាឱ្យបាននូវការគ្រប់គ្រង

លើការរុករក និង ការធ្វើអាជីវកម្មធនធានរ៉ែ ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព, តម្លាភាព និង គណនេយ្យភាព ព្រមទាំងធានាបាននូវចីរភាពបរិស្ថាន ។

102. ដូច្នេះ ក្នុងនីតិកាលទី ៥ គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺការបន្តធ្វើពិពិធកម្មមូលដ្ឋានឧស្សាហកម្មតាមរយៈការជំរុញលើកទឹកចិត្តវិនិយោគក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្មថ្មីៗ ទំនើប ដែលមានតម្លៃបន្ថែមខ្ពស់, មានភាពច្នៃប្រឌិតរស់រវើក និង មានសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែង ពិសេស ឧស្សាហកម្មផ្គុំដំឡើង, ឧស្សាហកម្មអេឡិចត្រូនិច, ឧស្សាហកម្មគ្រឿងបន្លាស់, ឧស្សាហកម្មកែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម និង ឧស្សាហកម្មកម្មន្តសាលផ្សេងទៀត, គួបផ្សំនឹងការបន្តជំរុញអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម រួមទាំងសិប្បកម្មផង ព្រមទាំងការរុញការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្មឱ្យទៅដល់ទីជនបទ សំដៅរួមចំណែកជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជាបង្កើតការងារ និង បង្កើនចំណូលជូនប្រជាជន ។ បន្ថែមលើនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ផងដែរ ទៅលើការអភិវឌ្ឍ និង ការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់លើវិស័យឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្ម ដើម្បីប្រែក្លាយសក្តានុពលដែលមាននេះ ឱ្យក្លាយទៅជាប្រភពមួយទៀត នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។

103. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការរៀបចំគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្ម ដែលនឹងផ្តោតលើអភិក្រមគន្លឹះពីរ គឺ (១) • ការ-ពង្រឹកមូលដ្ឋានឧស្សាហកម្ម តាមរយៈការបង្កើនភាពទាក់ទាញ និង ការជំរុញលើកទឹកចិត្តការវិនិយោគ ព្រមទាំងការ-ធ្វើទំនើបកម្មសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម និង (២) • ការតភ្ជាប់ទៅនឹងបណ្តាញផលិតកម្មក្នុងតំបន់ ដើម្បីជ្រៀតចូល និង អភិវឌ្ឍឈានឡើងក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃសកល ។

ទី២- ការរៀបចំគោលនយោបាយលើកកម្ពស់វិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា សំដៅបង្កើនសមត្ថភាពនៃការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍរបស់កម្ពុជា ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេសក្នុងដំណាក់កាលថ្មី ពិសេសធានាសង្គតិភាពជាមួយនឹងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្ម និង គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យកសិកម្មនៅក្នុងពេលចំពោះមុខ ។

ទី៣- ការធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្ម «**ក្របខណ្ឌនៃការអភិវឌ្ឍសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម**» ក្នុងសង្គតិភាពជាមួយនឹងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្ម សំដៅជំរុញលើកកម្ពស់សមត្ថភាពសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ឱ្យមានលទ្ធភាពតភ្ជាប់ជាមួយសហគ្រាសធំៗ ជាកម្រងឧស្សាហកម្ម, មានសហគ្រិនភាព, ផលិតភាព, សមត្ថភាពច្នៃប្រឌិត, នវានុវត្តន៍ និង មានឯកទេស តាមរយៈការដាក់ចេញ និង អនុវត្តនូវកញ្ចប់វិធានការគាំទ្រគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ រួមមានការចងក្រងគ្នាជាប្រព័ន្ធតួអង្គក្នុងខ្សែចង្វាក់ផលិតកម្ម, ការលើកកម្ពស់ការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យា, ការបង្កើនលទ្ធភាពទទួលបានហិរញ្ញប្បទាន, ការពង្រឹងស្តង់ដារបច្ចេកទេស, ការបង្កើត «**មជ្ឈមណ្ឌលផ្តល់ប្រឹក្សាស្តីពីការអភិវឌ្ឍធុរកិច្ច**», ការបន្តជំរុញ **«ចលនាភូមិមួយ- ផលិតផលមួយ»** និង ការកែលម្អក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ព្រមទាំងការពង្រឹងការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន ។

ទី៤- ការតម្រង់គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឯកជន និង វិនិយោគ ឱ្យឆ្លើយឆ្លងគ្នាជាមួយគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្ម និង សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ជាពិសេសការលើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគបង្កើតកម្រង

ឧស្សាហកម្ម និង សួនឧស្សាហកម្មធំៗ តាមរយៈការជំរុញបង្កើតច្បាប់ស្តីពីតំបន់សេដ្ឋកិច្ចពិសេស សំដៅអភិវឌ្ឍតំបន់នេះឱ្យឈានឡើងដល់កម្រិតស្តង់ដារអន្តរជាតិ ទាំងក្នុងទិដ្ឋភាពនៃការគ្រប់គ្រង, ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និង កិច្ចប្រតិបត្តិការ ។

ទី៥- ការជំរុញការអភិវឌ្ឍរបៀងឧស្សាហកម្ម នៅតាមផ្លូវជាតិសំខាន់ៗ ដែលតភ្ជាប់ប៉ូលសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗនៃកម្ពុជា ក៏ដូចជាតភ្ជាប់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាជាមួយនឹងប្រទេសជិតខាង ពិសេសក្នុងក្របខណ្ឌនៃការអភិវឌ្ឍរបៀងសេដ្ឋកិច្ចមហាអនុ-តំបន់មេគង្គ និង អាស៊ាន ។

ទី៦- ការបន្តពង្រឹងយន្តការអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្មនិស្សារណកម្ម ពិសេស ការគ្រប់គ្រង និង ការត្រួតពិនិត្យទាំងផ្នែកបច្ចេកទេស, ផ្នែកគ្រប់គ្រងហានិភ័យ, ផ្នែកគ្រប់គ្រងផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន និង សង្គម តាំងពីដើមទីរហូតដល់ការធ្វើអាជីវកម្ម និង ក្រោយការធ្វើអាជីវកម្ម ព្រមទាំងការគ្រប់គ្រងចំណូលសម្រាប់ថវិកាជាតិ តាមរយៈការរៀបចំគោលនយោបាយ, ការពង្រឹងក្របខណ្ឌគតិយុត្ត, ការលើកកម្ពស់សមត្ថភាព និង ការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន រួមទាំងការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ។

ទី៧- ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ពិសេស ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញ សម្រាប់វិស័យឧស្សាហកម្ម តាមរយៈការ-លើកស្ទួយគុណភាពអប់រំគ្រប់ផ្នែក និង គ្រប់កម្រិត ពិសេស កំណែទម្រង់វិស័យឧត្តមសិក្សា និង ការអប់រំបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ដោយផ្តល់អាទិភាពខ្ពស់លើការបណ្តុះបណ្តាលវិស្វករ, អ្នកបច្ចេកទេស និង កម្មករ ដែលមានជំនាញសមស្របតាមសេចក្តីត្រូវការនៃទីផ្សារ ផ្អែកលើអភិក្រមបុរេសកម្ម និង ភាពជាដៃគូរវាងវិស័យសាធារណៈ និង វិស័យឯកជន ។

មុំទី ៣. ការអភិវឌ្ឍទីផ្សារការងារ

104. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយផ្សារភ្ជាប់ពាណិជ្ជកម្មទៅនឹងលក្ខខណ្ឌការងារ, ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈឱ្យសមស្របតាមសេចក្តីត្រូវការទីផ្សារ, ការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអំពីសេចក្តីត្រូវការនៃទីផ្សារការងារ, ការកសាងប្រព័ន្ធស្ថិតិការងារ និង ក្របខណ្ឌគុណវុឌ្ឍិជាតិ, ការពង្រឹងយន្តការដោះស្រាយវិវាទការងារ និង ការបន្តការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីការងារ ។

105. ក្នុងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ក្នុងនោះ នៅឆ្នាំ ២០១១ សហគ្រាសគ្រប់ប្រភេទ, ទាំងធំ ទាំងតូច, ដែលជាអង្គភាពអាជីវកម្ម[6] មានចំនួនសរុបជាង ៥ សែន និង បង្កើតការងារបានជាង ១ លាន

[6] *យោងតាមចំណាត់ថ្នាក់ឧស្សាហកម្មស្តង់ដារអន្តរជាតិ(ISIC) ដែលបានប្រើប្រាស់ក្នុង «ជំរឿនសហគ្រាសនៅកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១១» សហគ្រាស គឺសំដៅលើអង្គភាពអាជីវកម្មដែលស្ថិតក្រោមកម្មសិទ្ធិ ឬ ការគ្រប់គ្រងរបស់ម្ចាស់តែមួយនិងពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចអ្វីមួយ ក្នុងទីតាំងរូបវន្តណាមួយជាក់លាក់ ។ ក្នុងនិយមន័យនេះ សហគ្រាសមានបីប្រភេទៈ (១). សហគ្រាសអចល័ត គឺជាសហគ្រាសដែលជានិច្ចកាលដំណើរការអាជីវកម្មក្នុងទីតាំង ឬ អគារជាប់លាប់, (២). សហគ្រាសមានទីតាំងមិនជាប់លាប់ គឺសហគ្រាសដែលតែងតែដំណើរការអាជីវកម្មក្នុងទីតាំងជាប់លាប់ ប៉ុន្តែ អាចផ្លាស់ប្តូរទីតាំងបានយ៉ាងងាយស្រួល និង (៣). សហគ្រាសចល័ត គឺជាសហគ្រាសដែលតែងតែដំណើរការអាជីវកម្មពីទីតាំងមួយទៅទីតាំងមួយនៅតាមដងផ្លូវ ។*

៦ សែន[7] ដែលគ្រាន់តែកម្មករ និយោជិត ផ្នែកវាយនភ័ណ្ឌកាត់ដេរ និង ដេរស្បែកជើងមានចំនួនជាង ៥ សែននាក់ ។ បន្ថែមលើនេះ ពលករដែលត្រូវបានបញ្ជូនជាផ្លូវការឱ្យទៅធ្វើការនៅក្រៅប្រទេសមានចំនួនសរុបជាង ១ សែននាក់ ហើយបាននាំប្រាក់ចំណូលមកក្នុងប្រទេសជាង ២០០ លានដុល្លារ ជាមធ្យមក្នុងមួយឆ្នាំ ។ ជាមួយគ្នានេះ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានបង្កើត «**ទីភ្នាក់ងារជាតិមុខរបរ និង ការងារ**» សម្រាប់ផ្តល់សេវារកការងារជូនប្រជាជន ព្រមទាំងបានបង្កើត «**វេទិកាការងារ**» សម្រាប់ផ្លាស់ប្តូរ និង ផ្តល់ព័ត៌មានស្តីពីទីផ្សារការងារ ។ ម្យ៉ាងទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលបានជំរុញដំឡើងប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមាក្នុងវិស័យវាយនភ័ណ្ឌ, កាត់ដេរ និង ផលិតស្បែកជើង ពី ៥០ ទៅដល់ ៨០ ដុល្លារ ព្រមទាំងបានលើកទឹកចិត្តឱ្យនិយោជកផ្តល់ប្រាក់បំណាច់ផ្សេងៗបន្ថែមទៀត ដល់កម្មករ និយោជិត ប្រមាណ ២០ ដុល្លារ ក្នុងមួយខែ ។ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការគោរពសិទ្ធិ និង លក្ខខណ្ឌការងារ ក៏ដូចជាភាពសុខដុមរមនា ក្នុងទំនាក់ទំនងវិជ្ជាជីវៈរវាងកម្មករ និយោជិត និង និយោជក រាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើនការធ្វើអធិការកិច្ចការងារ និង ការផ្សះផ្សាវិវាទការងារនៅនឹងកន្លែង ព្រមទាំងបានផ្តល់ការគាំទ្រដល់កម្មវិធី «**រោងចក្រល្អប្រសើរ**» ។ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានលើកទឹកចិត្ត ឱ្យមានយន្តការដោះស្រាយវិវាទការងារក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការផងដែរ គឺយន្តការ «**ក្រុមប្រឹក្សាអាជ្ញាកណ្តាល**» និង «**គណៈកម្មាធិការប្រឹក្សាការងារ**» ។

106. ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី កម្ពុជានៅបន្តជួបនឹងបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ពិសេសភាពមិនទាន់ឆ្លើយឆ្លងគ្នារវាងសមាសភាគសំខាន់ៗនៃទីផ្សារការងារ មានជាអាទិ៍ សមត្ថភាពជំនាញ និង ផលិតភាពរបស់ពលករ, កង្វះខាតវិស្វករ និង អ្នកបច្ចេកទេស, ភាពចាំបាច់ក្នុងការធ្វើនិទស្សន៍អំពីសេចក្តីត្រូវការការងារ ទាំងតាមប្រភេទ ទាំងតាមជំនាញ, គុណភាព និង ភាពឆ្លើយតបនៃការបណ្តុះបណ្តាល ទាំងកម្រិតឧត្តមសិក្សា ទាំងកម្រិតបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ, ចល័តភាពនៃកម្លាំងពលកម្ម, ការការពារសិទ្ធិ និង លក្ខខណ្ឌការងាររបស់ពលករ ទាំងក្នុងប្រទេស និង ក្រៅប្រទេស, ទំនាក់ទំនងវិជ្ជាជីវៈរវាងកម្មករ និយោជិត និង និយោជក, ការកែលម្អយន្តការកំណត់ប្រាក់ឈ្នួលពលកម្ម ក៏ដូចជាសេចក្តីត្រូវការក្នុងការពង្រឹង និង កែលម្អក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ និង ក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ព្រមទាំងការពង្រឹងសមត្ថភាព និង ការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន ។

107. ក្នុងន័យនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងបន្តកែទម្រង់ឱ្យបានស៊ីជម្រៅថែមទៀត ទាំងលើគោលនយោបាយ, ក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និង យន្តការស្ថាប័ន ដែលបានអនុវត្តនាពេលកន្លងមក សំដៅធ្វើឱ្យគ្រប់សមាសភាគនៃទីផ្សារការងារដំណើរការប្រកបដោយភាពស៊ីសង្វាក់គ្នា និង ជួយគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីរួមចំណែកលើកកម្ពស់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចបង្កើតការងារ និង លើកស្ទួយជីវភាពប្រជាជន ។

108. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ៖

ទី១- ការរៀបចំ និង អនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីមុខរបរ និង ការងារ ដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យការងារឱ្យស្របតាមការវិវត្តនៃស្ថានភាពសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ដោយយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសលើការអភិវឌ្ឍការងារសម្រាប់យុវជន, ការ-

[7] *តួលេខនេះ មិនរាប់បញ្ចូលការងារក្នុងវិស័យកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ, ការងារក្នុងរដ្ឋបាលសាធារណៈ សន្តិសុខ និង ការពារជាតិ, សកម្មភាពរកស៊ីចិញ្ចឹមជីវិតជាលក្ខណៈគ្រួសារ និង សកម្មភាពផលិតទំនិញ និង សេវាជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដែលបម្រើឱ្យការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួន និង ការងារទាំងឡាយ ដែលបម្រើឱ្យសកម្មភាពរបស់អង្គការ ឬ ស្ថាប័នក្រៅប្រទេស ។*

រៀបចំកម្លាំងពលកម្ម ឱ្យឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការអនុវត្តគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ព្រម-ទាំងការត្រៀមលក្ខណៈក្នុងការគ្រប់គ្រង និង ទាញយកផលប្រយោជន៍ឱ្យបានជាអតិបរមាពីការចូលរួមក្នុងសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន ។

ទី២- ការពង្រឹងយន្តការ «**វេទិកាការងារ**» ដែលមានការចូលរួមពីសំណាក់អ្នកផ្តល់ការងារ, អ្នកស្វែងរកការងារ និង អ្នកផ្តល់ការអប់រំ និង បណ្តុះបណ្តាល ក្រោមការសម្របសម្រួលរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល សំដៅផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន, ប្រឹក្សាយោបល់ និង ធ្វើសកម្មភាពរួមគ្នា ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានភាពទីផ្សារការងារ ។

ទី៣- ការពង្រីកការផ្តល់សេវារកការងារ និង ការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអំពីឱកាសការងារក្នុង និង ក្រៅប្រទេសឱ្យបានទូលំទូលាយដល់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ព្រមទាំងការផ្តល់ប្រឹក្សា និង ការគាំទ្រ សម្រាប់ការជ្រើសរើសពលករតាមរយៈការពង្រីកបន្ថែមនូវមជ្ឈមណ្ឌលការងារនៃទីភ្នាក់ងារជាតិមុខរបរ និង ការងាររបស់គណៈកម្មាធិការជាតិបណ្តុះ-បណ្តាលនៅទូទាំងប្រទេស ។

ទី៤- ការបន្តអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធព័ត៌មានទីផ្សារការងារឱ្យកាន់តែល្អ ជាពិសេស ការពង្រឹងការប្រមូល, ការវិភាគ និង ការផ្សព្វផ្សាយស្ថិតិការងារ, ការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានស្តីពីការអប់រំ និង ការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ, ការផ្តល់ព័ត៌មានអំពីប្រាក់ឈ្នួល រួមទាំងអំពីការផ្គត់ផ្គង់ពលកម្ម និង សេចក្តីត្រូវការជំនាញ ។

ទី៥- ការបន្តអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សលើផ្នែកបច្ចេកទេស ឱ្យឆ្លើយតបទៅនឹងសំណូមពរនៃការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច ពិសេស តាមរយៈការជំរុញការបណ្តុះបណ្តាល និង វិក្រឹតការជំនាញ និង វិជ្ជាជីវៈ ព្រមទាំងការហ្វឹកហ្វឺនកូនជាង ដោយផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តដល់ការចូលរួមរបស់វិស័យឯកជន សំដៅលើកកម្ពស់ផលិតភាពការងារ និង បង្កើនចំណូលជូនពលករ និង និយោជក ។

ទី៦- ការសម្របសម្រួលឱ្យស៊ីសង្វាក់គ្នា រវាងវិស័យអប់រំ និង វិស័យបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ពិសេស ការរៀបចំក្របខណ្ឌ និង ស្តង់ដារនៃការអប់រំ និង ការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ដែលអាចទទួលស្គាល់ឆ្លងពីគ្រឹះស្ថានបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ ទៅគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា ។

ទី៧- ការបន្តលើកកម្ពស់លក្ខខណ្ឌការងារឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង តាមរយៈ ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីការងារ និង ច្បាប់ស្តីពីរបបសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់ជនទាំងឡាយដែលស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីការងារ រួមទាំងការបន្តគាំទ្រកម្មវិធី «**រោងចក្រល្អប្រសើរ**» និង ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវបរិយាកាសទីផ្សារការងារ ។

ទី៨- ការពង្រឹងភាពសុខដុមរមនានៃទំនាក់ទំនងវិជ្ជាជីវៈ រវាងកម្មករ និយោជិត និង និយោជក តាមរយៈការជំរុញអនុម័តច្បាប់ស្តីពីសហជីព, ការធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្មច្បាប់ស្តីពីការងារ, ការពង្រឹងការគោរពវិន័យការងារ និង ក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ, ការពង្រឹង និង សម្របសម្រួលស្ថាប័នអនុវត្តយន្តការទប់ស្កាត់ និង ដោះស្រាយវិវាទការងារ ក៏ដូចជាយន្តការទប់ស្កាត់ និង ដោះស្រាយបាតុកម្ម ព្រមទាំងការពង្រឹងសមត្ថភាព និង តួនាទីរបស់អធិការកិច្ចការងារ ក្នុងការផ្សះផ្សាដោះស្រាយវិវាទ និង ការបង្កើតតុលាការការងារ ។

ទី៩- ការបង្កើតយន្តការសម្រាប់ធ្វើការសិក្សាជាទៀងទាត់ និង ជាយថាហេតុលើកអនុសាសន៍ សម្រាប់ការពិនិត្យកំណត់ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា ស្របតាមស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិ តាមវិស័យ និង តាមតំបន់ ព្រមទាំងការបង្កើតយន្តការធានារ៉ាប់រងផលប្រយោជន៍របស់កម្មករ និយោជិត នៅពេលរោងចក្រក្ស័យធន ។

ទី១០- ការបន្តពង្រឹងគ្រប់គ្រងការជ្រើសរើស និង ការបញ្ជូនពលករទៅធ្វើការនៅក្រៅប្រទេស ព្រមទាំងការលើកកម្ពស់យន្តការការពារសិទ្ធិ, សុខភាព និង សុវត្ថិភាពការងាររបស់ពលករកម្ពុជានៅក្រៅប្រទេស ។

មុំទី ៤. ការអភិវឌ្ឍវិស័យធនាគារ និង ហិរញ្ញវត្ថុ

109. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការអភិវឌ្ឍវិស័យធនាគារ និង ហិរញ្ញវត្ថុឱ្យមានភាពរឹងមាំ និង ផ្អែកលើគោលការណ៍ទីផ្សារ សំដៅពង្រឹងតួនាទីជាកម្លាំងចលករនៃវិស័យហិរញ្ញវត្ថុក្នុងការអភិវឌ្ឍ និងពិពិធកម្មមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ច ពិសេសតាមរយៈការកៀរគរធនធានហិរញ្ញវត្ថុ បម្រើសេចក្តីត្រូវការហិរញ្ញប្បទានដែលកើនឡើងជាប្រចាំ ។

110. ជាមួយគោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ មានជាអាទិ៍ (១). ការអភិវឌ្ឍគោលនយោបាយ និង ក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ព្រមទាំងការពង្រឹងការគ្រប់គ្រងលើវិស័យធនាគារ និង ហិរញ្ញវត្ថុ, (២). ការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ សម្រាប់ទ្រទ្រង់ប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុឱ្យរឹងមាំ និង ប្រព្រឹត្តទៅប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព រួមមាន ការបង្កើតប្រព័ន្ធទូទាត់ជាតិ និង ការិយាល័យព័ត៌មានឥណទាន, ការពង្រឹងសេវាហិរញ្ញវត្ថុជនបទ, ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន សម្រាប់ប្រតិបត្តិការធនាគារកណ្តាល និង (៣). ការកសាងសមត្ថភាពធនធានមនុស្ស និងឯកទេសកម្ម និង ការចូលរួមចំណែកកសាងយន្តការ និង បណ្តាញស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុក្នុងតំបន់ ។

លទ្ធផលដែលទទួលបានពីការអនុវត្តវិធានការខាងលើ ត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈភាពកាន់តែរឹងមាំឡើងនៃប្រព័ន្ធធនាគារ និង ហិរញ្ញវត្ថុ ដែលមិនត្រឹមតែរក្សាបាននូវស្ថិរភាពជារួម ក្នុងខណៈដែលសកលលោកត្រូវជួបប្រឈមនឹងវិបត្តិកលិយុគហិរញ្ញវត្ថុប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ថែមទាំងបង្កើនបាននូវជវភាព និង ភាពរស់រវើក តាមរយៈការកៀរគរប្រាក់សន្សំ, ទាំងក្នុង និង ក្រៅប្រទេស, ហើយប្រែក្លាយទៅជាប្រភពហិរញ្ញប្បទានដ៏សំខាន់ សម្រាប់ជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងបង្កើតការងារ ។ លើសពីនេះ វិស័យហិរញ្ញវត្ថុមិនមែនធនាគារ ក៏ត្រូវបានអភិវឌ្ឍថែមទៀត តាមរយៈការបន្តពង្រឹង និងពង្រីកវិសាលភាពនៃវិស័យធានារ៉ាប់រង រួមទាំងការធានារ៉ាប់រងអាយុជីវិត និង ការធានារ៉ាប់រងខ្នាតតូច, ការដាក់ឱ្យដំណើរការទីផ្សារមូលបត្រ, ការបង្កើតឡើងនូវប្រព័ន្ធសុវត្ថិភាពសង្គម រួមមានបេឡាសន្តិសុខសង្គម សម្រាប់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល, បេឡាជាតិអតីតយុទ្ធជន, បេឡាជាតិរបបសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់កម្មករ និយោជិត, មូលនិធិជនពិការ និងសោធនស្ម័គ្រចិត្តពីវិស័យឯកជន ។

ជាតួលេខ គិតពីឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ ឆ្នាំ ២០១២ ទ្រព្យសកម្មរបស់ប្រព័ន្ធធនាគារពាណិជ្ជមានការកើនឡើងចំនួន ៣ ដង ពោលគឺមានទឹកប្រាក់ចំនួនជិត ១១ ពាន់លានដុល្លារ, ទំហំឥណទានសរុបកើនឡើងជិត ៤ ដង គឺពីជាង ១ ៥០០ លានដុល្លារ ឬ ត្រូវជាជាង ២៣% នៃ ផសស ដល់ចំនួនជាង ៥ ៨០០ លានដុល្លារ ឬ ត្រូវជាជាង ៤១% នៃ ផសស

ហើយប្រាក់បញ្ញើអតិថិជនបានកើនឡើងជិត ៣ ដង គឺពីជាង ២ ៤០០ លានដុល្លារ ឬ ត្រូវជាជាង ២៤% នៃ ផសស ដល់ជាង ៦ ៧០០ លានដុល្លារ ឬ ត្រូវជាជាង ៤៧% នៃ ផសស ។ រីឯទ្រព្យសកម្មរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានកើនឡើងចំនួន ៦ ដង ពីជាង ១៨០ លានដុល្លារ ដល់ជាង ១ ០០០ លានដុល្លារ, ទន្ទឹមនឹងទំហំឥណទានសរុបបានកើនឡើងពីជាង ១៥០ លានដុល្លារ ដល់ជាង ៨៨០ លានដុល្លារ ដែលបម្រើឱ្យអតិថិជនចំនួនជាងមួយលានបីសែន ។ ចំពោះវិស័យធានារ៉ាប់រងវិញ បុព្វលាភរ៉ាប់រងមានការកើនឡើងជិត ២ ដង ពីប្រមាណ ២០ លានដុល្លារ ដល់ជាង ៣៦ លានដុល្លារ ទន្ទឹមនឹងទ្រព្យសកម្មសរុបបានកើនឡើងជិត ២ ដង ផងដែរ ពីប្រមាណ ៦០ លានដុល្លារ ដល់ប្រមាណ ១០៥ លានដុល្លារ ។ តួលេខទាំងនេះ ឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីភាពកាន់តែស៊ីជម្រៅ និង វិសាលភាពកាន់តែទូលាយនៃអន្តរការិយកម្មហិរញ្ញវត្ថុ ព្រមទាំងការឈានឡើងទៅដំណាក់កាលឯកទេសកម្មនៃប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ និង កំណើននៃជំនឿទុកចិត្តរបស់សាធារណជន ។

111. ទន្ទឹមនឹងសមិទ្ធផលដែលទទួលបានខាងលើ កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាពិសេស ភាពចំបាច់ក្នុងការបន្តអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ទន្ទឹមនឹងការផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែខ្លាំងឡើង លើការធានាស្ថិរភាព និង ភាពធន់របស់ប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ រួមមាន ការសម្របសម្រួលគោលនយោបាយ ក៏ដូចជាការបំពេញបន្ថែម និង ការធ្វើសុខដុមនីយកម្មក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ព្រមទាំងការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ។

112. លើមូលដ្ឋាននេះ គោលដៅជាយុទ្ធសាស្រ្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ គឺការបន្តអភិវឌ្ឍវិស័យហិរញ្ញវត្ថុមួយដែលមានវិសាលភាពកាន់តែទូលាយ, កាន់តែមានពិពិធភាព, កាន់តែស៊ីជម្រៅ ហើយរឹងមាំ និង មានប្រសិទ្ធភាព ដោយផ្អែកលើគោលការណ៍ទីផ្សារ ដើម្បីទ្រទ្រង់ដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រកបដោយចីរភាព និង ចូលរួមកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាជន ។

113. ដើម្បីសម្រេចគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តជំរុញអនុវត្តឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព និង ប្រកបដោយផ្លែផ្កា នូវ «**យុទ្ធសាស្រ្តអភិវឌ្ឍន៍វិស័យហិរញ្ញវត្ថុឆ្នាំ ២០១១-២០២០**» ពិសេសដោយផ្តោតអាទិភាពលើ ៖

ទី១- ការបន្តអភិវឌ្ឍ និង សម្របសម្រួលក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ និង ក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ពិសេស ការពង្រឹងយន្តការគ្រប់គ្រង និង ត្រួតពិនិត្យ, ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័ន និង ធនធានមនុស្ស ឱ្យស្របតាមការរីកចម្រើននៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ព្រមទាំងឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការធ្វើសមាហរណកម្មប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជាទៅក្នុងតំបន់ និង អន្តរជាតិ ។

ទី២- ការបន្តអភិវឌ្ឍយន្តការបង្ការ និង ដោះស្រាយវិបត្តិ រួមទាំងយន្តការផ្តល់សញ្ញាជាមុន តាមរយៈការបង្កើនការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន ពិសេស ការពិនិត្យអំពីភាពចាំបាច់ក្នុងការបង្កើតគណៈកម្មការជាតិស្ថិរភាពហិរញ្ញវត្ថុ ។

ទី៣- ការបន្តពង្រឹង និង អភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធវិស័យហិរញ្ញវត្ថុឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព រួមមាន ប្រព័ន្ធទូទាត់សងប្រាក់, ការដាក់ឱ្យដំណើរការទីផ្សាររូបិយវត្ថុ/ទីផ្សារអន្តរធនាគារ, ការបន្តជំរុញប្រើប្រាស់នូវឧត្តមានុវត្តន៍អន្តរជាតិ ក្នុងប្រព័ន្ធគណនេយ្យ និង អភិបាលកិច្ចសាជីវកម្ម ។

ទី៤- ការបន្តគាំទ្រ និង ជំរុញកំណើនក្នុងវិស័យធនាគារ និង មីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ សំដៅលើកកម្ពស់បរិយាប័ន្នហិរញ្ញវត្ថុដោយផ្តោតលើការកែលម្អថែមទៀត នូវយន្តការផ្តល់អាជ្ញាបណ្ណ និង ការចុះបញ្ជី ព្រមទាំងយន្តការត្រួតពិនិត្យ និង តាម

ដាន ឱ្យមានភាពសាមញ្ញ, មានតម្លាភាព, មានគណនេយ្យភាព និង មានប្រសិទ្ធភាព ពិសេស សម្រាប់គ្រឹះស្ថានមីក្រូ-ហិរញ្ញវត្ថុ ទន្ទឹមនឹងការបន្តធ្វើពិពិធកម្មឧបករណ៍ និង ផលិតផលហិរញ្ញវត្ថុ ដូចជា ការជំរុញអនុវត្តកិច្ចប្រតិបត្តិការភតិសន្យាហិរញ្ញវត្ថុ និង ប្រព័ន្ធចែករំលែកហានិភ័យ ។

ទី៥- ការបន្តខិតខំពង្រីកសេវាមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ តាមថ្លៃ និង លក្ខខណ្ឌកាន់តែមានលក្ខណៈអនុគ្រោះ ពិសេសសម្រាប់ប្រជាជនក្រីក្រ ក៏ដូចជាសហគមន៍កសិកម្ម សំដៅលើកស្ទួយសេដ្ឋកិច្ចជនបទ ទន្ទឹមនឹងការបន្តពង្រីកការផ្តល់ឥណទានដល់សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ។

ទី៦- ការបន្តពង្រឹង និង ពង្រីកការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចធានារ៉ាប់រង និង ការបង្កើតផលិតផលថ្មីៗ ជាពិសេសការ-ពង្រីកការផ្តល់សេវាធារ៉ាប់រងអាយុជីវិត និង ធានារ៉ាប់រងខ្នាតតូច ដោយរៀបចំ និង កែសម្រួលក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ឱ្យកាន់តែប្រសើរ ជាមួយនឹងការពង្រឹងសមត្ថភាពបញ្ញត្តិករធានារ៉ាប់រង ។

ទី៧- ការបន្តអភិវឌ្ឍទីផ្សារមូលបត្រ តាមរយៈការជំរុញ និង លើកទឹកចិត្តដល់សហគ្រាស និង ក្រុមហ៊ុនឱ្យបោះ-ផ្សាយលក់មូលបត្រជាសាធារណៈ និង ការលើកកម្ពស់យន្តការជួញដូរ និង ការពិនិត្យអំពីសេចក្តីត្រូវការក្នុងការបោះផ្សាយលក់មូលបត្ររដ្ឋ ។

ទី៨- ការបន្តអភិវឌ្ឍ និង ពង្រឹងប្រព័ន្ធសុវត្ថិភាពសង្គម ឱ្យមានលក្ខណៈប្រមូលផ្តុំ, សង្គតិភាព និង ប្រសិទ្ធភាព ។

ទី៩- ការបន្តអភិវឌ្ឍ និង ពង្រឹងអនុវិស័យហិរញ្ញវត្ថុមិនមែនធនាគារផ្សេងទៀត រួមមាន បរធនបាលកិច្ច, ទីផ្សារអចលនវត្ថុ ព្រមទាំងអាជីវកម្មទទួលទិញ- លក់ទ្រព្យបញ្ចាំ និង អាជីវកម្មប្រាតិភោគដោយអនុប្បទាន ។

ទី១០- ការបន្តពិនិត្យលទ្ធភាពបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលនៃការអភិវឌ្ឍហិរញ្ញវត្ថុ ។

ចតុកោណទី ៤. ការកសាងសមត្ថភាព និង ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស

114. ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សប្រកបដោយគុណភាព, សមត្ថភាព និង គុណធម៌ គឺជាកត្តាគន្លឹះ សម្រាប់ទ្រទ្រង់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និង ភាពប្រកួតប្រជែងរបស់ប្រទេស ទាំងក្នុងពេលចំពោះមុខ ទាំងសម្រាប់អនាគត ពិសេសក្នុងពេលដែលកម្ពុជាឈានចូលទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាបក្នុងពេលដ៏ខ្លីខាងមុខ ហើយបន្តឡើងទៅជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ ២០៣០ និង ជាប្រទេសអភិវឌ្ឍនៅឆ្នាំ ២០៥០ តាមចក្ខុវិស័យវែងឆ្ងាយរបស់រាជ-រដ្ឋាភិបាល ។ ក្នុងន័យនេះ ការអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ជាពិសេសយុវជន គឺសំដៅទៅលើការកសាងសមត្ថភាពខាងចំណេះដឹង ចំណេះធ្វើ, សហគ្រិនភាព, ជំនាញ, ការច្នៃប្រឌិត និង នវានុវត្តន៍ គ្រប់ផ្នែក គ្រប់វិស័យ ពិសេស ផ្នែកវិទ្យា-សាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា, ព្រមទាំងសមត្ថភាពក្នុងការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍ ទន្ទឹមនឹងការលើកស្ទួយគុណភាពខាងសុខភាព, កាយសម្បទា, សីលធម៌, ស្មារតីទទួលខុសត្រូវ និង មនសិការស្នេហាជាតិ និងវិជ្ជាជីវៈ ដោយគ្មានការរើសអើងខាងយេនឌ័រ រួមជាមួយនឹងប្រព័ន្ធសុវត្ថិភាពសង្គមគត់មត់ ។

មុំទី ១. ការពង្រឹង និង ការលើកកម្ពស់វិស័យអប់រំ, វិទ្យាសាស្ត្រ, បច្ចេកវិទ្យា ព្រមទាំងការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស

115. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺបន្តអនុវត្តផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យអប់រំ ដោយផ្តោតលើការផ្តល់ឱកាសស្មើៗគ្នាដល់កុមារ និង យុវជនកម្ពុជាទាំងអស់ ក្នុងការទទួលការអប់រំមូលដ្ឋាន, ទាំងក្នុងប្រព័ន្ធ និង ក្រៅប្រព័ន្ធ, ព្រមទាំងបន្តយកចិត្តទុកដាក់លើការកែលម្អគុណភាពអប់រំ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍប្រទេស ។

116. ក្នុងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលធំៗគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ពិសេសការលើកកម្ពស់គុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៃការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្ស តាមរយៈការអនុវត្ត «**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យអប់រំឆ្នាំ ២០០៩-២០១៣**» ជាអាទិ៍ ការកែលម្អគោលនយោបាយ និង ក្របណ្ឌគតិយុត្ត ព្រមទាំងការបង្កើនធនធាន និង ការវិនិយោគលើវិស័យនេះ, ទាំងពីប្រភពថវិកាជាតិ ទាំងពីប្រភពដៃគូអភិវឌ្ឍន៍, រាប់ទាំងការចូលរួមរបស់វិស័យឯកជនផង ។ ជាលទ្ធផលសូចនាករសំខាន់ៗក្នុងវិស័យអប់រំ ត្រូវបានកែលម្អ រួមមាន : (១). សាលាបឋមសិក្សារដ្ឋមានចំនួនសរុប ៦ ៩១០ នៅឆ្នាំ ២០១២ គឺមានការកើនឡើងចំនួន ៣៤៥ ក្នុងនីតិកាលទី ៤ ទន្ទឹមនឹងអត្រាពិតនៃការសិក្សា[8] នៅបឋមសិក្សាសម្រេចបាន ៩៧% នៅឆ្នាំសិក្សា ២០១២- ២០១៣ ជាមួយនឹងអត្រាបញ្ចប់ការសិក្សា[9] ជាង ៨៧%, (២). អនុវិទ្យាល័យរដ្ឋ មានចំនួន ១ ២១៤ នៅឆ្នាំ ២០១២ គឺមានការកើនឡើងចំនួន ៩២ ក្នុងនីតិកាលទី ៤ ហើយអត្រារួមនៃការសិក្សា[10] នៅមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ សម្រេចបានជាង ៥៣% នៅឆ្នាំសិក្សា ២០១២- ២០១៣ ជាមួយនឹងអត្រាបញ្ចប់ការសិក្សាជាង ៤០%, (៣). វិទ្យាល័យរដ្ឋ នៅឆ្នាំ ២០១២ មានចំនួន ៤៣៣ គឺមានការកើនឡើងចំនួន ៨៤ ក្នុងនីតិកាលទី ៤ ហើយអត្រារួមនៃការសិក្សាមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ សម្រេចបានជាង ២៧%ជាមួយនឹងអត្រាបញ្ចប់ការសិក្សាប្រមាណ ២៧%, (៤). នៅឆ្នាំ ២០១២ គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សារដ្ឋមានចំនួន ៣៩ និង គ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សាឯកជនមានចំនួន ៦២ ដែលក្នុងនេះ ចំនួននិស្សិតសិក្សានៅគ្រឹះស្ថានឧត្តមសិក្សា នៅឆ្នាំសិក្សា ២០១២- ២០១៣ មានចំនួនជាង ២៥ ម៉ឺននាក់ និង (៥). គ្រឹះស្ថានបណ្តុះ-

---

[8] ***អត្រាពិតនៃការសិក្សា*** *គឺសមាមាត្ររវាងសិស្សគ្រប់អាយុ ដែលបានចូលសិក្សាក្នុងភូមិសិក្សានីមួយៗ ធៀបនឹងចំនួនប្រជាជនគ្រប់អាយុសិក្សា សម្រាប់ភូមិសិក្សានោះ ។ ឧទាហរណ៍ អត្រាពិតនៃការសិក្សាបឋមសិក្សា គឺសមាមាត្រសិស្សអាយុ ៦ ឆ្នាំ ដល់ ១១ ឆ្នាំ រៀននៅបឋមសិក្សាធៀបនឹងចំនួនប្រជាជនអាយុ ៦ ឆ្នាំ ដល់ ១១ ឆ្នាំ ។ អត្រានេះ មានគោលដៅវាស់វែងការទទួលបាននូវសេវាអប់រំប្រកបដោយសមធម៌ ។*

[9] ***អត្រាបញ្ចប់ការសិក្សា*** *គឺសមាមាត្ររវាងចំនួនសិស្សថ្មី ដែលបានបញ្ចប់ការសិក្សានៅភូមិសិក្សានីមួយៗ ធៀបនឹងចំនួនប្រជាជនគ្រប់អាយុត្រូវបញ្ចប់ការសិក្សានៅភូមិសិក្សានោះ ។ ឧទាហរណ៍ អត្រាបញ្ចប់ការសិក្សានៅបឋមសិក្សា គឺសមាមាត្ររវាងចំនួនសិស្សថ្មីរៀននៅថ្នាក់ទី ៦ ធៀបនឹងចំនួនប្រជាជនអាយុ ១១ ឆ្នាំ ។*

[10] ***អត្រារួមនៃការសិក្សា*** *គឺសមាមាត្ររវាងចំនួនសិស្សទាំងអស់នៅភូមិសិក្សានីមួយៗ ធៀបនឹងចំនួនប្រជាជនគ្រប់អាយុសិក្សាសម្រាប់ភូមិសិក្សានោះ ។ ឧទាហរណ៍ អត្រារួមនៃការសិក្សានៅមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិ គឺសមាសមាមាត្រនៃចំនួនសិស្សរៀននៅមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិទាំងអស់ ធៀបនឹងចំនួនប្រជាជនអាយុពី ១២ ឆ្នាំ ដល់ ១៤ ឆ្នាំ ។ អត្រានេះ បង្ហាញពីចំនួនសិស្សទាំងអស់ ដែលរៀននៅតាមកម្រិតសិក្សា ហើយអាចលើស ១០០% ដោយសារមានសិស្សរៀនត្រួតថ្នាក់ និង លើសអាយុ ប៉ុន្តែ រៀននៅមធ្យមសិក្សាបឋមភូមិដែរ ។*

បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ សរុបទាំងអស់មានចំនួន ៣៣១ គិតត្រឹមឆ្នាំ ២០១២ ពោលគឺរបស់រដ្ឋចំនួន ៥៥, របស់ឯកជនចំនួន ២២៧ និង របស់អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលចំនួន ៤៩ ។ បន្ថែមលើនេះ កិច្ចការយុវជន និង កីឡា ក៏ត្រូវបានលើកកម្ពស់ តាមរយៈការអនុវត្តចលនាបីល្អ «**កូនល្អ, សិស្សល្អ, មិត្តល្អ**» និង កិច្ចសហការជំរុញចលនាយុវជនក្នុងសង្គម ដូចជា ចលនាយុវជនក្នុងបុព្វហេតុមាតុភូមិ, ចលនាយុវជនកាកបាទក្រហម, ចលនាកាយរិទ្ធ ក្នុងការងារសង្គមនានា ព្រមទាំងការរៀបចំសកម្មភាព «**កីឡាដើម្បីទាំងអស់គ្នា**» និង ការប្រកួតកីឡាមហាជនជ្រើសរើសជើងឯកថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ភូមិភាគ ។

117. ទន្ទឹមនឹងនេះ កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាអាទិ៍ ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តពង្រឹងគុណភាពអប់រំ នៅគ្រប់កម្រិតសិក្សា, អត្រាបោះបង់ការសិក្សារបស់សិស្សានុសិស្សនៅមានកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ ពិសេសនៅកម្រិតមធ្យមសិក្សា, ភាពចាំបាច់ក្នុងការពង្រឹងការអភិវឌ្ឍជំនាញបច្ចេកទេសសម្រាប់យុវជន, ចំនួននិស្សិតសិក្សាផ្នែកវិស្វកម្ម វិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា នៅមានចំនួនមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃទីផ្សារ និង ការអភិវឌ្ឍប្រទេសនៅឡើយ និង ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តលើកទឹកចិត្ត និង បន្តពង្រឹងសមត្ថភាពគ្រូបង្រៀន ក៏ដូចជាពង្រឹងសមត្ថភាពនៃគ្រឹះស្ថានសិក្សាតាមរយៈការបំពាក់ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និង សម្ភារៈឧបទ្ទេសសិក្សាចាំបាច់ ។

118. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងបន្តជំរុញអនុវត្តគោលការណ៍ «**ការអប់រំសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា**» សំដៅធានាសមធម៌ក្នុងការទទួលបានសេវាអប់រំ, បន្តលើកកម្ពស់គុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាពសេវានៃអប់រំគ្រប់កម្រិត ព្រមទាំងបន្តអភិវឌ្ឍស្ថាប័ន និង សមត្ថភាពមន្ត្រីអប់រំ ។

119. ក្នុងទិសដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ៖

ទី១- ការបន្តរៀបចំ និង កែលម្អគោលនយោបាយ និង យុទ្ធសាស្ត្រវិស័យអប់រំ ពិសេសការធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្មផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យអប់រំ, ផែនការមេបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍ ក្នុងវិស័យអប់រំ និង គោលនយោបាយស្តីពីការអភិវឌ្ឍការស្រាវជ្រាវក្នុងវិស័យអប់រំ ដើម្បីកសាង និង អភិវឌ្ឍធនធានមនុស្ស ប្រកបដោយគុណភាព, សមត្ថភាព និង គុណធម៌ក្នុងគ្រប់វិស័យ សំដៅឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការនៃការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច និង ពង្រឹងភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា ក្នុងក្របខណ្ឌតំបន់ និង អន្តរជាតិ ដោយផ្អែកលើអភិក្រមបុរេសកម្ម ។

ទី២- ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង និង សមត្ថភាពធនធានមនុស្ស ក្នុងផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា ពិសេសតាមវិស័យអាទិភាពនានា ដូចជា វិស័យកសិកម្ម រួមមាន ដំណាំកសិកម្ម, ការចិញ្ចឹមសត្វ និង វារីវប្បកម្ម, វិស័យឧស្សាហកម្ម ថាមពល សំណង់ និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត, វិស័យបច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន និង គមនាគមន៍, វិស័យសុខាភិបាល និង វិស័យបរិស្ថាន ជាដើម តាមរយៈវិធានការគន្លឹះមួយចំនួន ជាអាទិ៍ (១). ការបញ្ជ្រាបការយល់ដឹងអំពីវិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា និង ផលប្រយោជន៍នៃការប្រើប្រាស់វិទ្យាសាស្ត្រ និង បច្ចេកវិទ្យា ទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាគ្រប់កម្រិត ពិសេសកម្រិត មធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ, កម្រិតបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ និង នៅកម្រិតឧត្តមសិក្សា និង (២). ការជំរុញការស្រាវជ្រាវ និង ការអភិវឌ្ឍ រួមទាំងការបង្កើតបណ្តាញស្រាវជ្រាវគំរូរវាង **សកលវិទ្យាល័យ- ស្ថាប័នរដ្ឋ- ឧស្សាហកម្ម** ។

ទី៣- ការបង្កើនលទ្ធភាពទទួលបានសេវាអប់រំប្រកបដោយសមធម៌ តាមរយៈការបន្តជំរុញការកសាងសាលាបឋមសិក្សាឱ្យដល់ភូមិ, ការកសាងអនុវិទ្យាល័យឱ្យបានមួយយ៉ាងតិចក្នុងឃុំនីមួយៗ ស្របតាមស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ, ការជំរុញឱ្យមានសកលវិទ្យាល័យ ឬ សាខាសកលវិទ្យាល័យ នៅតាមខេត្តនីមួយៗស្របតាមលទ្ធភាព និង ស្ថានភាពជាក់ស្តែង, ការពង្រាយគ្រូបង្រៀនឱ្យដល់គ្រប់ទីកន្លែង ក្នុងនេះ រួមមានការផ្តល់អាទិភាពឱ្យគ្រូបង្រៀនអាចធ្វើការនៅតាមមូលដ្ឋានភូមិ- ឃុំរបស់ខ្លួន, ការបង្កើនចំនួនអន្តេវាសិកដ្ឋាន, ការកាត់បន្ថយចំណាយរបស់មាតាបិតាសិស្ស, ការបង្កើនចំណាយសម្រាប់គ្រឹះស្ថានសិក្សា ព្រមទាំងការពង្រីកការចូលរួមពីវិស័យឯកជន និង ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ។

ទី៤- ការបន្តអភិវឌ្ឍស្ថាប័ន និង សមត្ថភាពរបស់មន្ត្រីអប់រំ តាមរយៈការអភិវឌ្ឍក្របខណ្ឌគតិយុត្ត និង ការពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ និង លិខិតបទដ្ឋានពាក់ព័ន្ធ, ការពង្រឹងរចនាសម្ព័ន្ធការងារ និង ការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញដល់មន្ត្រី ។

ទី៥- ការបង្កើនគុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៃសេវាអប់រំនៅគ្រប់កម្រិតសិក្សា និង ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង មុខជំនាញ ទាំងក្នុងគ្រឹះស្ថានរដ្ឋ និង គ្រឹះស្ថានឯកជន ឱ្យស្របទៅតាមកម្រិតស្តង់ដារអន្តរជាតិ និង តម្រូវការអភិវឌ្ឍរបស់ប្រទេស តាមរយៈការពង្រឹងការបណ្តុះបណ្តាល និង វិក្រឹតការគ្រូបង្រៀន, ការកែលម្អកម្មវិធីសិក្សា, ការធ្វើអធិការកិច្ច និង ការពង្រឹងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រង, ការលើកទឹកចិត្តគ្រូបង្រៀនក្នុងការបង្កើនសមត្ថភាពបង្រៀន, ការពង្រឹងគុណភាពក្នុងការប្រឡងបញ្ចប់កម្រិតសិក្សានីមួយៗ, ការលើកកម្ពស់ការសិក្សាភាសាបរទេសដែលចាំបាច់, ការកែលម្អលក្ខខណ្ឌនៃការសិក្សា, ការបង្កើតបណ្ណាល័យ, មន្ទីរពិសោធន៍ និង ការបង្កើនការផ្គត់ផ្គង់សម្ភារៈសិក្សា ព្រមទាំងការចូលរួមរបស់មាតា- បិតា, អាណាព្យាបាល និង សហគមន៍។

ទី៦- ការបន្តជំរុញលើកកម្ពស់តួនាទីសាសនា, ពិសេសគឺព្រះពុទ្ធសាសនាដែលជាសាសនារបស់រដ្ឋ, ក្នុងការចូលរួមផ្តល់ការអប់រំផ្នែកគុណធម៌ សីលធម៌ និងចរិយាធម៌ ព្រមទាំងក្នុងការធានាភាពសុខដុមរមនានៅក្នុងសង្គមកម្ពុជា ។

ទី៧- ការជំរុញរៀបចំ និង អនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីការអប់រំ បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ សំដៅលើកកម្ពស់ផលិតភាពការងាររបស់ពលករ, ដោះស្រាយ និង កាត់បន្ថយភាពគ្មានការងារធ្វើរបស់យុវជន ព្រមទាំងបង្កើនចំណូលរបស់ប្រជាជន និង ធានាសមធម៌ ។

ទី៨- ការបន្តពង្រឹងគុណភាពនៃការអប់រំ បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ និង ការអភិវឌ្ឍសម្រាប់យុវជននូវជំនាញបច្ចេកទស និង ជំនាញទន់ ពិសេសការធ្វើការងារជាក្រុម, ការគោរពវិន័យ និង ក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈក្នុងកន្លែងការងារ តាមរយៈការកែលម្អកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល, ការពង្រឹងក្របខណ្ឌគុណវុឌ្ឍិជាតិ, ការបង្កើតស្តង់ដារជាតិសមត្ថភាព, ការត្រួតពិនិត្យ និង ធ្វើតេស្តសមត្ថភាព, ការទទួលស្គាល់មុខជំនាញ, ការអភិវឌ្ឍមុខជំនាញ និង ការប្រកួតប្រជែងជំនាញ សំដៅឆ្លើយតបបានទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការទីផ្សារពលកម្ម, បង្កើនឱកាសទទួលបានការងារ និង ប្រើប្រាស់ឱ្យអស់សក្តានុពលនូវផលលាភប្រជាសាស្ត្ររបស់កម្ពុជា ក៏ដូចជា ដើម្បីបង្កើតលក្ខខណ្ឌសមស្រប សម្រាប់ពលករកម្ពុជាអាចឈានឡើងទៅកាន់តួនាទីគ្រប់គ្រង និង ដឹកនាំ ។

ទី៩- ការបន្តជំរុញអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍយុវជនកម្ពុជា និង គោលនយោបាយជាតិស្តីពីការ

អប់រំកាយ និង កីឡា តាមរយៈការបំផុសយុវជនឱ្យចូលរួមក្នុងចលនាការងារសង្គម និង សកម្មភាពកីឡា សំដៅប្រែក្លាយយុវជនឱ្យទៅជាធនធានមនុស្ស ប្រកបដោយគុណភាព, សមត្ថភាព និង គុណធម៌ សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច និង ការបន្តវេន ។

ទី១០- ការបន្តអភិវឌ្ឍពហុកីឡាដ្ឋានជាតិ និង ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធពាក់ព័ន្ធ ព្រមទាំងការរៀបចំបណ្តុះបណ្តាលកីឡាករ- កីឡាការិនី តាមវិស័យដែលកម្ពុជាមានសក្តានុពល ដើម្បីត្រៀមក្នុងការទទួលធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះនៃការប្រកួតកីឡាស៊ីហ្គេម នៅឆ្នាំ ២០២៣ ។

មុំទី ២. ការលើកកម្ពស់សុខភាព និង អាហារូបត្ថម្ភ

120. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការបន្តអនុវត្ត «**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យសុខាភិបាល**» សំដៅលើកកម្ពស់សុខុមាលភាព និង អាហារូបត្ថម្ភរបស់ប្រជាជនទូទៅ, កាត់បន្ថយអត្រាស្លាប់របស់មាតា ទារក និង កុមារ តាមរយៈការពង្រឹង និង ពង្រីកសេវាសុខាភិបាលប្រកបដោយគុណភាព, ប្រសិទ្ធភាព និង ភាពស័ក្តិសិទ្ធិ ។ ជាលទ្ធផល រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ជាច្រើន មានជាអាទិ៍ ការធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងនូវស្ថានភាពសុខភាពរបស់ប្រជាជន ជាពិសេស ស្ត្រី ទារក កុមារ និង ប្រជាជនក្រីក្រ ដែលស្តែងឡើង តាមរយៈការកែលម្អសូចនាករសុខាភិបាលសំខាន់ៗមួយចំនួន គឺ : (១). អត្រាមរណភាពមាតាបានធ្លាក់ចុះយ៉ាងលឿនពី ៤៧២ នាក់ ក្នុង ១ សែន កំណើតរស់ នៅឆ្នាំ ២០០៥ មកត្រឹម ២០៦ នាក់ ក្នុង ១ សែន កំណើតរស់ នៅឆ្នាំ ២០១០, (២). អត្រាមរណភាពទារកបានថយពី ៦៦ នាក់ ក្នុង ១ ០០០ កំណើតរស់ នៅឆ្នាំ ២០០៥ មក ត្រឹម ៤៥ នាក់ ក្នុង ១ ០០០ កំណើតរស់ នៅឆ្នាំ ២០១០, (៣). អត្រាមរណភាពកុមារអាយុក្រោម ៥ ឆ្នាំ បានធ្លាក់ពី ៨៣ នាក់ ក្នុង ១ ០០០ កំណើតរស់ នៅឆ្នាំ ២០០៥ មកត្រឹម ៥៤ នាក់ ក្នុង ១ ០០០ កំណើតរស់ នៅឆ្នាំ ២០១០, (៤). អត្រាស្លាប់ដោយជំងឺរបេងបានធ្លាក់ពី ១៩៥ ករណី លើប្រជាជន ១ សែននាក់ នៅឆ្នាំ ១៩៩០ មកនៅត្រឹម ៦៣ ករណី នៅឆ្នាំ ២០១១, (៥). អត្រាប្រេវ៉ាឡង់នៃជំងឺរបេងបានធ្លាក់ពី ១ ៦៧០ ករណី លើប្រជាជន ១ សែន នាក់ នៅឆ្នាំ ១៩៩០ មក ៨១៧ ករណី នៅឆ្នាំ ២០១១, (៦). អត្រាស្លាប់ដោយជំងឺគ្រុនចាញ់បានធ្លាក់ពី ២,០៨ លើប្រជាជន ១ សែននាក់ នៅឆ្នាំ ២០០៧ មក ០,៣២ នៅឆ្នាំ ២០១២, និង (៧). អត្រាប្រេវ៉ាឡង់នៃការឆ្លងមេរោគអេដស៍បានធ្លាក់ពី ០,៩% នៅឆ្នាំ ២០០៦ មក ០,៧% នៅឆ្នាំ ២០១២ ។ បន្ថែមលើនេះ ការយល់ដឹងអំពីសុខភាព និង អនាម័យ ក្នុងចំណោមប្រជាជនមានភាពកាន់តែប្រសើរឡើង ហើយលទ្ធភាពរបស់ប្រជាជនក្នុងការទទួលបាន និង ការប្រើប្រាស់សេវាសុខាភិបាលប្រកបដោយសមធម៌ ក៏ត្រូវបានលើកកម្ពស់ តាមរយៈការអនុវត្តយន្តការមួយចំនួន រួមមាន ការបង់ថ្លៃជួសសម្រាប់ប្រជាជនក្រីក្រ, មូលនិធិសមធម៌ និង ប័ណ្ណសុខភាពបន្តពូជ ក្នុងនេះ ប្រជាជនក្រីក្រដែលបានទទួលការគាំពារពីមូលនិធិសមធម៌ បានកើនពី ៥៧% នៅឆ្នាំ ២០០៨ ដល់ ៧៨% នៅឆ្នាំ ២០១២ ។

121. ទោះបីជាសម្រេចបានសមិទ្ធផលធំៗដូចខាងលើក៏ដោយ ក៏កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ជាអាទិ៍ អត្រាមរណភាពមាតា និង ទារក ក៏ដូចជាកង្វះអាហារូបត្ថម្ភ ពិសេសសម្រាប់កុមារ នៅមានកម្រិតខ្ពស់នៅឡើយ បើប្រៀប

ធៀបទៅនឹងបណ្តាប្រទេសក្នុងតំបន់, វិសាលភាព និង គុណភាពនៃសេវាសុខាភិបាល នៅមិនទាន់ឆ្លើយតបបានទាំងស្រុង នៅឡើយ ទៅនឹងសេចក្តីត្រូវការរបស់ប្រជាជន ។

122. ក្នុងបរិការណ៍នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងបន្តជំរុញអនុវត្ត និង ធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្ម «**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រវិស័យសុខាភិបាល ២០០៨-២០១៥**» ដើម្បីលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាពនៃវិស័យសុខាភិបាល សំដៅលើកស្ទួយអនាម័យ, សុខភាព, សុខុមាលភាព និង អាហារូបត្ថម្ភរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ឱ្យកាន់តែល្អប្រសើរឡើង ពិសេសសម្រាប់ប្រជាជនក្រីក្រ, ជនងាយរងគ្រោះ, ស្ត្រី និង កុមារ ។

123. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ÷

ទី១- ការរៀបចំ និង កែលម្អគោលនយោបាយ និង យុទ្ធសាស្ត្រវិស័យសុខាភិបាល, ការពង្រឹង និង កែលម្អក្របខណ្ឌគតិយុត្ត ពិសេស សម្រាប់ការគ្រប់គ្រងសេវាសុខាភិបាលឯកជន, ការលើកកម្ពស់អភិបាលកិច្ចល្អ និង ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ថាប័នសុខាភិបាលគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់, ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងរបស់គ្រូពេទ្យ មន្ត្រី បុគ្គលិក សុខាភិបាល និង អ្នកប្រើប្រាស់សេវា អំពីសិទ្ធិរបស់អតិថិជន, ការលើកកម្ពស់ភាពជាដៃគូជាមួយវិស័យឯកជន ក្នុងការផ្តល់សេវាសុខភាព ព្រមទាំងការលើកទឹកចិត្តដល់ការចូលរួមរបស់សហគមន៍ក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យសុខាភិបាល ។

ទី២- ការបន្តអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធគាំទ្រក្នុងការគ្រប់គ្រងវិស័យសុខាភិបាល តាមរយៈការអភិវឌ្ឍ និង ការ-ពង្រីកការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាព័ត៌មាន សំដៅពង្រឹងប្រព័ន្ធទិន្នន័យព័ត៌មានសុខាភិបាល ។

ទី៣- ការបន្តបង្កើនលទ្ធភាពទទួលបានសេវាសុខាភិបាលជូនដល់ប្រជាជន តាមរយៈ ការពង្រីកវិសាលភាពនៃសេវាសុខភាពសាធារណៈ ឱ្យកាន់តែខិតជិតប្រជាជន ដោយបន្តពង្រីកហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធលើវិស័យនេះ ដូចជាការសាងសង់ឱ្យមានមន្ទីរពេទ្យបង្អែក, មណ្ឌលសុខភាព, ប៉ុស្តិ៍សុខភាព ស្របតាមស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ និង ប្រជាសាស្ត្រ រួមជាមួយនឹងការបំពាក់ឧបករណ៍, សម្ភារៈ, បរិក្ខារពេទ្យ និង ឱសថ ព្រមទាំងបុគ្គលិកសុខាភិបាល ដែលមានជំនាញសមស្រប ។

ទី៤- ការបន្តលើកកម្ពស់សមធម៌ក្នុងការទទួលបាននូវសេវាសុខភាព តាមរយៈ ការពង្រីកកម្មវិធីមូលនិធិសមធម៌ និង ការបង់ថ្លៃជួសសម្រាប់ប្រជាជនក្រីក្រ និង ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធធានារ៉ាប់រងសុខភាព តាមបរិការណ៍សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដើម្បីលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពរបស់ប្រជាជន ក៏ដូចជាការពារប្រជាជនក្រីក្រពីហានិភ័យនៃចំណាយធំហួសសមត្ថភាពលើការថែទាំសុខភាព ។

ទី៥- ការបន្តលើកកម្ពស់គុណភាពសេវាសុខាភិបាល តាមរយៈការពង្រឹងសមត្ថភាពបច្ចេកទេសគ្លីនិក និងសមត្ថភាពគ្រប់គ្រងរបស់គ្រូពេទ្យ បុគ្គលិកពេទ្យ និង មន្ត្រីសុខាភិបាល ដោយផ្តោតលើ : (១). ការបង្កើនគុណភាពនៃការបណ្តុះ-បណ្តាលមូលដ្ឋាន និង ការបណ្តុះបណ្តាលបន្ត, (២). ការពង្រឹងការអនុវត្តក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ និង (៣). ការបង្កើនបរិមាណ, ការពង្រាយ និង ការបែងចែកវេជ្ជបណ្ឌិត, ឱសថការី, ទន្តបណ្ឌិត, ឆ្មប, គិលានុបដ្ឋាក និង បុគ្គលិកអមវេជ្ជ-សាស្ត្រ ទៅគ្រប់មូលដ្ឋានសុខាភិបាលសាធារណៈ ពិសេសក្នុងតំបន់ជនបទ ដោយផ្តល់អាទិភាពដល់សិស្ស-និស្សិត មកពី

ជនបទ ក្នុងការប្រឡងចូលសិក្សានៅតាមគ្រឹះស្ថានសិក្សាផ្នែកសុខាភិបាលនៅថ្នាក់ជាតិ និង ថ្នាក់ភូមិភាគ ព្រមទាំងផ្តល់ការលើកទឹកចិត្តសមស្រប រួមទាំងការផ្តល់កន្លែងស្នាក់នៅសមរម្យ នៅទីជនបទ ។

ទី៦- ការបន្តលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីអនាម័យ និង ការលើកស្ទួយស្ថានភាពអនាម័យ ក្នុងចំណោមប្រជាជន សំដៅថែទាំសុខភាព និង កាត់បន្ថយអត្រាឈឺ និង អត្រាឆ្លងជំងឺនានា ។

ទី៧- ការកែលម្អឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងនូវសុខភាពបន្តពូជ និង សុខភាពមាតា ទារក និង កុមារ ព្រមទាំងស្ថានភាពអាហារូបត្ថម្ភរបស់ស្ត្រី និង កុមារ តាមរយៈការពង្រីកសេវាសុខភាពបន្តពូជ និង សេវាសុខភាពមាតា ទារក និង កុមារ ប្រកបដោយគុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាព ដោយផ្តោតលើការពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្តប់នៃការសម្រាលកូនដោយឆ្មប និង គ្រូពេទ្យជំនាញ, ការពង្រីកសេវាសង្គ្រោះបន្ទាន់ផ្នែកសម្ភព និង សេវាថែទាំទារក, ការពង្រីកសេវាផ្តល់មធ្យោបាយពន្យារកំណើត, ការបង្កើនអត្រាគ្របដណ្តប់នៃការផ្តល់វ៉ាក់សាំងបង្ការជំងឺដល់កុមារ ពិសេសវ៉ាក់សាំងជំងឺកញ្ជ្រឹល និង ជំងឺតេតាណូស, ការផ្តល់មីក្រូសារជាតិ និង ជីវជាតិដល់ទារកអាយុ ១ ០០០ ថ្ងៃដំបូង និង សេវាថែទាំព្យាបាលជំងឺកង្វះអាហារូបត្ថម្ភធ្ងន់ធ្ងរ ព្រមទាំងការផ្តល់សេវាអប់រំ និង សេវាសុខភាពបន្តពូជដល់យុវវ័យ ។

ទី៨- ការបន្តកាត់បន្ថយអត្រាឈឺ និង អត្រាស្លាប់បណ្តាលមកពីជំងឺឆ្លងចម្បងៗ ដូចជា ហ៊ីវ/អេដស៍, របេង, គ្រុនចាញ់, គ្រុនឈាម, ជំងឺត្រូពិកដែលមិនចាប់អារម្មណ៍ ព្រមទាំងជំងឺឆ្លងលេចឡើងថ្មីៗ និង ជំងឺឆ្លងដែលកើតឡើងសាជាថ្មីម្តងទៀត ពិសេសគឺការខិតខំលុបបំបាត់ជំងឺគ្រុនចាញ់ ឱ្យបានទាំងស្រុងនៅឆ្នាំ ២០២៥ ។

ទី៩- ការកាត់បន្ថយអត្រាឈឺ និង អត្រាស្លាប់ ដែលបណ្តាលមកពីជំងឺមិនឆ្លង-រ៉ាំរ៉ៃ និង បញ្ហាសុខភាពសាធារណៈដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសុវត្ថិភាពចំណីអាហារ, ការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន, គ្រឿងស្រវឹង, ថ្នាំជក់, គ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍, គ្រោះមហន្តរាយ, បរិស្ថាន និង ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ។

ទី១០- ការពង្រឹងថែមទៀតនូវកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និង ដៃគូពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត សំដៅលើកកម្ពស់សេវាសុខភាពសាធារណៈ ពិសេសសម្រាប់កម្មវិធីសំខាន់ៗមួយចំនួន ដូចជា កម្មវិធីសុខភាពបន្តពូជ និង កម្មវិធីអាហារូបត្ថម្ភ សម្រាប់ស្ត្រី និង កុមារ ជាដើម ។

មុំទី ៣. ការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម

124. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺពង្រឹងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម និង បង្កើតឱ្យមានប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមផ្លូវការមួយ សំដៅគាំពារជនក្រីក្រ និង ជនងាយរងគ្រោះ ដែលមិនអាចជួយខ្លួនឯងបាន ដើម្បីទប់ទល់នឹងបញ្ហាសុខភាព, អប់រំ, អសន្តិសុខស្បៀង និង ផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិនានា ។ ស្របតាមគោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវ«**យុទ្ធសាស្ត្រជាតិគាំពារសង្គមសម្រាប់ជនក្រីក្រ និង ជនងាយរងគ្រោះ ២០១១- ២០១៥**» សំដៅប្រមូលផ្តុំបណ្តាកម្មវិធី និង ប្រភេទសេវានានា ដែលបណ្តាស្ថាប័នផ្សេងៗកំពុងអនុវត្តឱ្យស្ថិតនៅក្នុងក្របខណ្ឌគាំពារ

សង្គមតែមួយ ដើម្បីងាយស្រួលដល់ការវិភាគ កែទម្រង់ និង កៀរគរធនធាន សម្រាប់ការគាំពារសង្គមទាំងមូល ។

125. សមិទ្ធផលសំខាន់ៗដែលរាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបាន រួមមាន (១)• កម្មវិធីចែកស្បៀងដល់ជនក្រីក្រ, កម្មវិធីស្បៀងពលកម្ម, កម្មវិធីគាំពារកុមារក្រីក្រឱ្យបានចូលរៀន និង ការជួយឧបត្ថម្ភគាំទ្រជនក្រីក្រ និង ជនងាយរងគ្រោះពិសេសកសិករ ក្នុង និង ក្រោយពេលមានគ្រោះមហន្តរាយនានា, (២)• ការជួយគាំពារដល់កម្មករ និយោជិត ក្នុងពេលមានវិបត្តិកលយុគហិរញ្ញវត្ថុសកល តាមរយៈការផ្តល់មូលនិធិពិសេសសម្រាប់ការបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ, ការផ្តល់ឥណទានសម្រាប់បង្កើតមុខរបរ ជូនដល់កម្មករ និយោជិត ដែលបានបាត់បង់ការងារ, ការបង់ជំនួសនិយោជកនូវវិភាគទានហានិភ័យការងារចំនួន ០,៣% នៃប្រាក់ឈ្នួលគោលរបស់កម្មករ និយោជិតដល់បេឡាជាតិរបបសន្តិសុខសង្គម និង ការជួយរក្សាការងារជូនដល់កម្មករ និយោជិត តាមរយៈការផ្តល់ការអនុគ្រោះខាងផ្នែកសារពើពន្ធបន្ថែមមួយចំនួន ដល់រោងចក្រវិស័យវាយនភ័ណ្ឌ កាត់ដេរ និង ផលិតស្បែកជើង, (៣)• ការអនុវត្តមូលនិធិសមធមិ, ការបង់ថ្លៃជួសសម្រាប់ជនក្រីក្រ, ប័ណ្ណសុខភាពបន្តពូជ និង យន្តការធានារ៉ាប់រងសុខភាពនៅសហគមន៍ ដោយមានការចូលរួមរបស់ដៃគូដែលមានការពាក់ព័ន្ធ, (៤)• ការកែលម្អប្រព័ន្ធសុវត្ថិភាពសង្គម តាមរយៈការបង្កើតបេឡាជាតិរបបសន្តិសុខសង្គម, បេឡាជាតិសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល, បេឡាជាតិអតីតយុទ្ធជន និង មូលនិធិជនពិការ ដោយក្នុងនោះ បេឡាជាតិរបបសន្តិសុខសង្គម កំពុងអនុវត្តរបបធានារ៉ាប់រងហានិភ័យការងារសម្រាប់កម្មករ និយោជិត ចំនួនជិត ៨ សែននាក់ ហើយសេវាផ្តល់ប្រាក់សោធននិវត្តន៍សម្រាប់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល, កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ, ក្រុមគ្រួសារយុទ្ធជនពលី- ពិការ ត្រូវបានពង្រីកដល់គ្រប់រាជធានី ខេត្ត និង កំពុងប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធធនាគារ ដើម្បីជំរុញការបើកផ្តល់ផ្ទាល់ជូនដល់សាមីជន, (៥)• ការផ្តល់សម្បទានដីសង្គមកិច្ច និង ការធ្វើប្រទានកម្មដីជូនដល់ជនក្រីក្រ ដែលគ្មាន ឬ ខ្វះដីពិតប្រាកដ, យោធិនពិការ, គ្រួសារយោធាពលី និង មរណៈ និង អតីតកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និង (៦)• ការពង្រីកវិសាលភាពនៃការផ្តល់សេវាមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុដែលកាន់តែមានលក្ខណៈអនុគ្រោះ ជូនដល់ប្រជាជន ។

126. បើទោះបីជាសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផល និង ការវិវត្តជាវិជ្ជមានធំៗដូចខាងលើក៏ដោយ ក៏កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនទៀត ជាពិសេស ភាពនៅដាច់ដោយដុំៗ មិនទាន់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និង មិនទាន់បំពេញឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមកគ្រប់គ្រាន់នៃប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម ។

127. ក្នុងបរិការណ៍នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងបន្តពង្រឹងប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមឱ្យកាន់តែមានភាពប្រទាក់ក្រឡាជាប្រព័ន្ធប្រមូលផ្តុំ, មានសង្គតិភាព និង ប្រសិទ្ធភាព គ្របដណ្តប់ទាំងវិស័យសាធារណៈ ទាំងវិស័យឯកជន ដែលមានការបែងចែកតួនាទីច្បាស់លាស់រវាង និង ក្នុងកម្រិតនីមួយៗ ពោលគឺកម្រិតគោលនយោបាយ, កម្រិតបញ្ញត្តិករ និង កម្រិតប្រតិបត្តិករ ។

128. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការកែលម្អក្របខណ្ឌគោលនយោបាយ និង យុទ្ធសាស្ត្រវិស័យគាំពារសង្គម ក្នុងនេះរួមមាន ការរៀបចំធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្ម «**យុទ្ធសាស្ត្រជាតិគាំពារសង្គមសម្រាប់ជនក្រីក្រ និង ជនងាយរងគ្រោះ ២០១១-២០១៥**» និង ឯកសារពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ជាអាទិ៍ «**យុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ឆ្នាំ ២០១១-២០២០**» ឱ្យមានសង្គតិភាពជាមួយគ្នា និង

ឆ្លើយតបទៅនឹងគោលដៅខាងលើ ។

ទី២- ការបន្តជំរុញអនុវត្ត និង រៀបចំយន្តការសម្របសម្រួលស្ថាប័ន ក៏ដូចជាការធ្វើសុខដុមនីយកម្មលើអន្តរាគមន៍ដែលមានស្រាប់ និង ការរៀបចំសិក្សា និង វិភាគអំពីមុខសញ្ញាត្រូវគាំពារ, ឧបករណ៍សម្រាប់គាំពារ និង យន្តការសម្រាប់អនុវត្ត សំដៅបង្កើនប្រសិទ្ធភាព និង បំពេញចន្លោះប្រហោងនៃកិច្ចគាំពារសង្គមសម្រាប់ជនក្រីក្រ និង ជនងាយរងគ្រោះ ហើយឈានទៅរៀបចំបង្កើតប្រព័ន្ធសន្តិសុខសង្គមទូលំទូលាយមួយ តាមរយៈការជំរុញអនុម័ត **ច្បាប់ស្តីពីរបបសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់ប្រជាជនកម្ពុជា** ។

ទី៣- ការបន្តពង្រឹងការអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិចំពោះអតីតយុទ្ធជន និង គោលនយោបាយជាតិចំពោះអតីតមន្ត្រីរាជការស៊ីវិលឱ្យកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព តាមរយៈការបន្តពង្រឹងសេវាបេឡាជាតិសន្តិសុខសង្គមសម្រាប់មន្ត្រីរាជការស៊ីវិល និង បេឡាជាតិសម្រាប់អតីតយុទ្ធជន ។

ទី៤- ការបន្តអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិចំពោះជនពិការ តាមរយៈ **ក្រុមប្រឹក្សាសកម្មភាពជនពិការ**, ការពង្រឹងការអនុវត្ត **ច្បាប់ស្តីពីកិច្ចការពារ និង លើកកម្ពស់សិទ្ធិជនពិការ,** ការជំរុញកិច្ចការពារលើកកម្ពស់សិទ្ធិ និង សុខមាលភាពជនពិការ ស្របតាម **អនុសញ្ញានៃអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិជនពិការ** ព្រមទាំងការពង្រឹងគុណភាព និង ប្រសិទ្ធភាពនៃសេវារបស់មូលនិធិជនពិការ ។

ទី៥- ការបន្តជំរុញអនុវត្ត **គោលនយោបាយជាតិសម្រាប់មនុស្សចាស់** តាមរយៈគណៈកម្មាធិការជាតិកម្ពុជាដើម្បីមនុស្សចាស់, ការបន្តពង្រឹងសមាគមមនុស្សចាស់, ការជំរុញកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍មនុស្សចាស់តាមសហគមន៍ និង កម្មវិធីថែទាំមនុស្សចាស់តាមគ្រួសារ ឱ្យបានកាន់តែប្រសើរ ជាពិសេស ការជំរុញរៀបចំ និង ដំណើរការសេវាជនចាស់ជរាដើម្បីបណ្តុះបណ្តាលភ្នាក់ងារផ្តល់សេវាថែទាំជនចាស់ជរា ។

ទី៦- ការបន្តពង្រឹងយន្តការឆ្លើយតបនឹងគ្រោះមហន្តរាយ ដោយផ្តោតលើការជួយគាំពារដល់ប្រជាជនរងគ្រោះទាំងក្នុង និង ក្រោយ ពេលមានគ្រោះមហន្តរាយ តាមរយៈការពង្រឹងស្ថាប័ន និង យន្តការពាក់ព័ន្ធ ពិសេសគណៈកម្មាធិការជាតិគ្រប់គ្រងគ្រោះមហន្តរាយ ដោយបង្កើនថែមទៀតនូវកិច្ចសហការ, កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និង ការសម្របសម្រួលជាមួយគ្រប់តួអង្គពាក់ព័ន្ធ ជាអាទិ៍ កាកបាទក្រហមកម្ពុជា, អង្គការមនុស្សធម៌អន្តរជាតិនានា, វិស័យឯកជន, សប្បុរសជន និង ដៃគូផ្សេងទៀត ។

ទី៧- ការបន្តពង្រឹងយន្តការធានាសន្តិសុខស្បៀង ពិសេសយន្តការ«**គណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធស្បៀងបម្រុងកម្ពុជា**» ។

ទី៨- ការបន្តអន្តរាគមន៍ក្នុងផ្នែកសុខាភិបាល សំដៅលើកស្ទួយស្ថានភាពអនាម័យ, លើកកម្ពស់ការបង្ការជំងឺឆ្លង និង ហានិភ័យផ្នែកសុខភាពផ្សេងទៀត, លើកស្ទួយសុខុមាលភាពមាតា ទារក និង កុមារ ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ពិសេសលើអាហារូបត្ថម្ភ ព្រមទាំងពង្រីកវិសាលភាពនៃមូលនិធិសមធម៌ ក៏ដូចជា ការធានារ៉ាប់រងសុខភាពសហគមន៍មូលដ្ឋាន និង ការធានារ៉ាប់រងសុខភាពដោយស្ម័គ្រចិត្តសម្រាប់មុខសញ្ញាសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ ។

ទី៩- ការបន្តអន្តរាគមន៍លើការបង្កើតឱកាសការងារ តាមរយៈការបន្តផ្តល់ការឧបត្ថម្ភឱ្យជនក្រីក្របានទទួល ទាំង

ការបណ្តុះបណ្តាល និង ការបណ្តុះបណ្តាលឡើងវិញ នូវជំនាញបច្ចេកទេស, វិជ្ជាជីវៈ និង សហគ្រិនភាព ដែលម៉្យាង អាចផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យពលករដែលមានការពាក់ព័ន្ធ បង្កើតមុខរបរខ្លួនឯង និងម៉្យាងទៀត អាចងាយរកការងារធ្វើនៅក្នុងទីផ្សារពលកម្ម ។

ទី១០- ការបន្តចាត់វិធានការជាកញ្ចប់ ប្រកបដោយភាពទន់ភ្លន់ ស្របតាមសភាពការណ៍ជាក់ស្តែង ដើម្បីផ្តល់ការគាំពារដល់ក្រុមជនងាយរងគ្រោះ ក្នុងពេលដែលប្រទេសជាតិត្រូវជួបប្រឈមនឹងសភាពការណ៍នៃវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចជាយថាហេតុណាមួយ ។

ទី១១- ការបន្តអនុវត្តវិធានការបែងចែកដីធ្លី តាមរយៈការបន្តផ្តល់សម្បទានដីសង្គមកិច្ច និង ការធ្វើប្រទានកម្មដីជូនដល់ជនក្រីក្រ, យោធិនពិការ, គ្រួសារយោធាពលី និង មរណៈ និង អតីតកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ដែលគ្មាន ឬ ខ្វះដីពិតប្រាកដ ស្របតាមគោលនយោបាយកំណែទម្រង់ដីធ្លីរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ទី១២- ការលើកកម្ពស់បរិយាប័ន្នហិរញ្ញវត្ថុ តាមរយៈការពង្រីកវិសាលភាព និង អន្តរការីកម្មនៃសេវាមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ និង មីក្រូធានារ៉ាប់រង ដែលមានថ្លៃ និង លក្ខខណ្ឌកាន់តែអនុគ្រោះ រួមទាំងការបន្តអន្តរាគមន៍របស់រដ្ឋក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់ការបង្កើតមុខរបរ តាមយន្តការ «**មូលនិធិជាតិបណ្តុះបណ្តាលដើម្បីកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ**» ។

ទី១៣- ការបន្តពង្រីកសេវាធានារ៉ាប់រងហានិភ័យការងារ និង ការរៀបចំអនុវត្តយន្តការធានារ៉ាប់រងសុខភាពសម្រាប់កម្មករ និយោជិត និង គ្រួសារក្នុងបន្ទុក ព្រមទាំងរបបធានារ៉ាប់រងផ្នែកសោធន សម្រាប់កម្មករ និយោជិត ។

មុំទី ៤. ការជំរុញអនុវត្តគោលនយោបាយជាតិប្រជាជន និង សមភាពយេនឌ័រ

129. គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៤ គឺការពង្រឹងគុណភាពប្រជាជន, លើកស្ទួយស្ថានភាពស្ត្រី ដែលជាឆ្អឹងខ្នងនៃសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមជាតិ និង ប្រែក្លាយយុវជន ឱ្យទៅជាកម្លាំងចលករដ៏មានសារៈសំខាន់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍលើគ្រប់វិស័យ ។

130. ឆ្លើយតបនឹងគោលដៅនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចបានសមិទ្ធផលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ជាច្រើន ក្នុងការលើកកម្ពស់គុណភាព និង ជីវភាពរបស់ប្រជាជន ដែលត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈការកែលម្អសូចនាករសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ ក្នុងវិស័យអប់រំ, បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស និង វិជ្ជាជីវៈ, សុខាភិបាល និង ការងារ ជាដើម ។

ជាក់ស្តែង ក្នុងការលើកស្ទួយស្ថានភាពស្ត្រី រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្ត«**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រនារីរតនៈទី ៣**» ដោយផ្តោតទៅលើការពង្រីកកាលានុវត្តភាពសេដ្ឋកិច្ចដល់ស្ត្រី តាមរយៈការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពលើផ្នែកចំណេះដឹង, ជំនាញវិជ្ជាជីវៈ និង ការបង្កើនលទ្ធភាពដល់ស្ត្រីជាសហគ្រិន ក្នុងការទទួលបានសេវាឥណទានខ្នាតតូច និង មធ្យម ។ ក្នុងវិស័យអប់រំ រាជរដ្ឋាភិបាលបានកាត់បន្ថយគម្លាតយេនឌ័រនៅគ្រប់កម្រិត ដោយបានបង្កើនចំនួនអាហារូបករណ៍ដល់សិស្ស និស្សិតក្រីក្រ ពិសេសនារី, បង្កើនចំនួនគ្រឹះស្ថានអប់រំទៅដល់មូលដ្ឋាន, បង្កើនអន្តេវាសិកដ្ឋានសម្រាប់សិស្សស្រី ជាដើម ។ ក្នុងវិស័យសុខាភិបាល រាជរដ្ឋាភិបាលបានបង្កើនសេវាសុខភាព និង អាហារូបត្ថម្ភដល់ស្ត្រី និង កុមារ ដែលបានកាត់បន្ថយគួរឱ្យកត់សម្គាល់ នូវអត្រាមរណភាពមាតា និង ទារក ។ ក្នុងវិស័យសាធារណៈ មន្ត្រីរាជការជាស្ត្រីបានកើនដល់ ៣៥% នៅ

ឆ្នាំ ២០១២, ស្ត្រីចំនួន ២៧៨ រូប បានបំពេញតួនាទីជាអភិបាលរងនៅរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ។ បន្ថែមលើនេះ នៅក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាលមានស្ត្រី ១ រូប ជាឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី, ២ រូប ជារដ្ឋមន្ត្រី, ៥៤ រូប ជារដ្ឋលេខាធិការ និង អនុរដ្ឋលេខាធិការ ។ ស្ត្រីជាសមាជិករដ្ឋសភាមានអត្រា ២៧% ក្នុងនេះ មានស្ត្រីមួយរូបជាអនុប្រធាននៃរដ្ឋសភា ។ សមាមាត្រស្ត្រីដែលជាប់ឆ្នោតជាសមាជិកក្រុមប្រឹក្សាឃុំ- សង្កាត់ បានកើនឡើងទ្វេដងពី ៨% នៅឆ្នាំ ២០០២ ដល់ ១៨% នៅឆ្នាំ ២០១២ ។ ដើម្បីទប់ស្កាត់អំពើហឹង្សាលើស្ត្រី និង លើកកម្ពស់សីលធម៌សង្គម តម្លៃស្ត្រី និង គ្រួសារខ្មែរ រាជរដ្ឋាភិបាលបានជំរុញអនុវត្ត «**ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និង កិច្ចការពារជនរងគ្រោះ**», «**ច្បាប់ស្តីពីការ បង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និង អំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ**» ព្រមទាំង «**ផែនការសកម្មភាពជាតិលើកទី ១ ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាលើស្ត្រី**» ។

ចំពោះយុវជន រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញ «**គោលនយោបាយជាតិស្តីពីការអភិវឌ្ឍយុវជនកម្ពុជា**» សំដៅអភិវឌ្ឍយុវជន ទាំងខាងចំណេះដឹង ចំណេះធ្វើ, សុខភាព, កាយសម្បទា និង សីលធម៌ ឱ្យក្លាយទៅជា «**ធនធានមនុស្ស**» ប្រកបដោយសក្តានុពល និង ផ្តល់ឱកាសឱ្យពួកគេចូលរួម ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ក៏ដូចជា ក្នុងការអភិវឌ្ឍគ្រួសារ, សហគមន៍ និង ប្រទេសជាតិ ។ ជាក់ស្តែង យុវជនបានបំពេញតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងកិច្ចការសង្គមផ្សេងៗ តាមរយៈចលនាកាយរិទ្ធិ, យុវជនកាកបាទក្រហម, យុវជនស្ម័គ្រចិត្តក្នុងការអនុវត្ត «**គោលនយោបាយចាស់- សកម្មភាពថ្មីលើវិស័យដីធ្លី**» ព្រមទាំងចលនាយុវជន ក្នុងការលើកតម្កើងវប្បធម៌, ប្រពៃណីជាតិ និង ក្នុងកិច្ចការពារបរិស្ថាន ។

131. ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ កម្ពុជានៅបន្តជួបបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនទៀត ជាអាទិ៍ : (១). ភាពចាំបាច់ក្នុងការគ្រប់គ្រងបន្លាស់ទីរបស់ប្រជាជន និង នគរូបនីយកម្ម, (២). ការក្តាប់ឱ្យជាប់នូវកាលានុវត្តភាព ដែលកើតចេញមកពីផលលាភប្រជាសាស្ត្រ ដោយសារបច្ចុប្បន្ន សមាមាត្រនៃប្រជាជនវ័យក្មេង (ក្រុមអាយុតិចជាង ២៥ ឆ្នាំ) មានប្រមាណ ៥០% ធៀបនឹងប្រជាជនសរុប និង (៣). ភាពចាំបាច់ក្នុងការបន្តកែលម្អ និង លើកស្ទួយស្ថានភាពស្ត្រី ដែលជាឆ្អឹងខ្នងនៃសង្គម និង សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ។

132. ក្នុងបរិការណ៍នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នឹងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើការបន្តពង្រឹងការគ្រប់គ្រងជីវភាពប្រជាសាស្ត្រ សំដៅធានាបង្កើនគុណភាព «**ធនធានមនុស្ស**» ដែលជាគន្លឹះកំណត់ភាពប្រកួតប្រជែងរយៈពេលវែងរបស់ប្រទេស ដើម្បីទាញយកផលប្រយោជន៍ និង ប្រើប្រាស់ឱ្យអស់លទ្ធភាព នូវសក្តានុពលប្រជាសាស្ត្ររបស់កម្ពុជាសម្រាប់ធានាចីរភាពនៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ព្រមទាំងវឌ្ឍនភាព និង វិបុលភាពរបស់ប្រជាជន ។

133. លើមូលដ្ឋាននេះ រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តោតអាទិភាពលើ ÷

ទី១- ការរៀបចំគោលនយោបាយគ្រប់គ្រងចលនាបន្លាស់ទីរបស់ប្រជាជន គួបផ្សំនឹងការពង្រឹងការងាររៀបចំដែនដី និង នគរូបនីយកម្ម ដោយផ្តោតលើ : (១). ការអភិវឌ្ឍរាជធានីភ្នំពេញ, ប៉ូលសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗនៅក្នុងប្រទេស, ក្រុងរណប និង តំបន់ទីប្រជុំជន ទន្ទឹមនឹងការបង្កើតការងារនៅតាមមូលដ្ឋាន និង (២). ការតភ្ជាប់ក្រុងរណប និង តំបន់ទីប្រជុំជនទៅនឹងប៉ូលសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់ៗ ឱ្យក្លាយជារបៀងសេដ្ឋកិច្ច ។

ទី២- ការបន្តអភិវឌ្ឍធនធានមនុស្សប្រកបដោយគុណភាព សមត្ថភាព និង គុណធម៌ តាមរយៈការអនុវត្តវិធានការចម្រុះ ប្រទាក់ក្រឡា ក្នុងវិស័យពាក់ព័ន្ធ ជាអាទិ៍ អប់រំ, ស្រាវជ្រាវ, វិទ្យាសាស្ត្រ, បច្ចេកវិទ្យា, បណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស

វិជ្ជាជីវៈ និង សុខាភិបាល ។

ទី៣- ការបន្តលើកកម្ពស់តួនាទីរបស់ស្ត្រី និង យុវជន ក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈការពង្រីកកម្មវិធីបណ្ដុះបណ្ដាលវិជ្ជាជីវៈ, ការបំពាក់បំប៉នជំនាញបច្ចេកទេស និង សហគ្រិនភាព ព្រមទាំងការពង្រឹងភាពអង់អាចរបស់ស្ត្រី និង យុវជន ។

ទី៤- ការបន្តលើកកម្ពស់តួនាទីរបស់ស្ត្រី ក្នុងវិស័យសាធារណៈ តាមរយៈការបង្កើនសមាមាត្រ និង ការពង្រឹងសមត្ថភាពស្ត្រី នៅក្នុងជួរថ្នាក់ដឹកនាំក្រសួង- ស្ថាប័ន ទាំងកម្រិតនយោបាយ ទាំងកម្រិតជំនាញ ។

ទី៥- ការបន្តជំរុញអនុវត្ត «**ផែនការសកម្មភាពជាតិស្ដីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាលើស្ត្រី** » សំដៅលុបបំបាត់ឥរិយាបថប្រើអំពើហិង្សាលើស្ត្រី និង ពង្រីកវប្បធម៌អហិង្សា ដើម្បីរួមចំណែកលើកកម្ពស់សីលធម៌សង្គម, តម្លៃស្ត្រី និង គ្រួសារខ្មែរ ក៏ដូចជា កសាងគ្រួសារមានសុភមង្គល, សហគមន៍ និង សង្គមជាតិសុខដុមរមនា ។

ទី៦- ការបន្តពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាព ដើម្បីបង្ក្រាបអំពើជួញដូរមនុស្ស និង អំពើធ្វើអាជីវកម្មផ្លូវភេទ ទៅលើស្ត្រី និង កុមារ ។

ទី៧- ការបន្តលើកកម្ពស់សុខុមាលភាព និង សិទ្ធិរបស់កុមារ ដែលមានកំណត់ក្នុងអនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិកុមារ រួមមាន សិទ្ធិរស់រានមានជីវិត, សិទ្ធិទទួលបានការអភិវឌ្ឍ, សិទ្ធិទទួលបានការការពារ និង សិទ្ធិចូលរួមរបស់កុមារ ។

ទី៨- ការបន្តយកចិត្តទុកដាក់បង្កើតលក្ខខណ្ឌឱ្យយុវជន ដែលជាកម្លាំងបន្តវេន អាចចូលរួមក្នុងការដឹកនាំ និង ការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច និង ការការពាររាល់សមិទ្ធផលសង្គម តាមរយៈការជំរុញការអនុវត្តជាជំហានៗ នូវទិសដៅយុវភាវូបនីយកម្ម ក្នុងការផ្ដល់ការទទួលខុសត្រូវនៅគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ ។

ទី៩- ការបន្តជំរុញការបញ្ជ្រាបយេនឌ័រ និង សេចក្ដីត្រូវការរបស់យុវជន ទៅក្នុងគោលនយោបាយ និង ផែនការអភិវឌ្ឍគ្រប់វិស័យ និង គ្រប់កម្រិត ។

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

134. ការអនុវត្តប្រកបដោយជោគជ័យនូវ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ១ និង ទី ២** នៅក្នុងរយៈពេលមួយទសវត្សកន្លងទៅនេះ បាននាំកម្ពុជាឱ្យឈានឡើងទៅកាន់ដំណាក់កាលថ្មីមួយទៀត នៅលើវិថីនៃការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច ។ សមិទ្ធផលសំខាន់ៗដែលមានអត្ថន័យជាប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏គួរឱ្យកត់សម្គាល់ទាំងនេះ រួមមាន ÷

ទី១- ការធានាចីរភាពនៃសន្តិភាព, ស្ថិរភាពនយោបាយ, សន្តិសុខ និង សណ្ដាប់ធ្នាប់សង្គម ក៏ដូចជាការលើកស្ទួយនីតិរដ្ឋ, ការលើកកម្ពស់សិទ្ធិ និង សេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស, ការអនុវត្តយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្ស, ការលើកស្ទួយកិត្យានុភាពកម្ពុជាឱ្យខ្ពស់ត្រដែតនៅលើឆាកតំបន់ និង អន្តរជាតិ ព្រមទាំងការការពារបានដោយឥតរវាត នូវអធិបតេយ្យភាពជាតិ និង បូរណភាពទឹកដី ។

ទី២- ការសម្រេចបាននូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ប្រកបដោយចីរភាព ក្នុងអត្រាប្រមាណ ៨% ជាមធ្យម ក្នុងមួយឆ្នាំ ក្នុងរយៈពេលមួយទសវត្សរ៍ចុងក្រោយ នៅលើមូលដ្ឋានទូលាយជាងមុន និង មានសមត្ថភាពប្រកួតប្រជែងជាងមុន នៅ

ក្នុងបរិការណ៍អត្រាអតិផរណាទាប ក្នុងរង្វង់ ៥% ជាមធ្យមក្នុងមួយឆ្នាំ ។

ទី៣- ការកាត់បន្ថយអត្រានៃភាពក្រីក្រ បានលើស ១% ក្នុងមួយឆ្នាំ និង ការធានាកែលម្អសូចនាករសំខាន់ៗ ក្នុងវិស័យសង្គមកិច្ច ពិសេស ក្នុងវិស័យអប់រំ, សុខាភិបាល និង សមភាពយេនឌ័រ ។

ទី៤- ការបង្កើនវិសាលភាព, ប្រសិទ្ធភាព និង គុណភាពនៃសេវាសាធារណៈ ឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើង ហើយទទួលបាននូវការជឿទុកចិត្តកាន់តែខ្លាំងឡើង ពីសំណាក់ប្រជាជន ។

135. លើមូលដ្ឋាននេះ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ៣** របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នេះ ត្រូវបានរចនាដាក់ចេញមក ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបេសកម្មជាប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ចម្បងពីរយ៉ាងរបស់ជាតិ គឺ : ទីមួយ- ការបន្តដំណើរទៅមុខ, ក្នុងជំនឿដ៏មុតមាំ, សំដៅសម្រេចឱ្យបានពេញលេញនូវគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍សហស្សវត្សរ៍កម្ពុជា នៅឆ្នាំ ២០១៥ ព្រមទាំងសម្រេចឱ្យបាននូវឋានៈជាប្រទេសមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប, និង ទីពីរ- ការបង្កើតឡើងនូវបុរេលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ និង បរិស្ថានអនុគ្រោះ សម្រាប់ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរស៊ីជម្រៅរបស់កម្ពុជា ឆ្ពោះទៅរកដំណាក់កាលអភិវឌ្ឍន៍ថ្មីកាន់តែខ្ពស់ថែមទៀត នៅក្នុងរយៈពេលវែងខាងមុខ ពោលគឺមហិច្ឆតានៃការប្រែក្លាយខ្លួន ឱ្យទៅជាប្រទេសដែលមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់ នៅឆ្នាំ ២០៣០ ហើយឈានឡើងទៅជាប្រទេសមានចំណូលខ្ពស់ ក្នុងឆ្នាំ ២០៥០ ។

136. ក្នុងគោលដៅនេះ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ៣** បានឆ្លុះបញ្ចាំងឱ្យឃើញយ៉ាងច្បាស់នូវរបៀប-វារៈគោលនយោបាយសង្គម- សេដ្ឋកិច្ចរបស់កម្ពុជា សម្រាប់រយៈពេល ៥ ឆ្នាំ ខាងមុខ ដែលផ្តោតទៅលើ **«គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រ ៤»** និង **«អាទិភាព ៤»** ដូចបានគូសបញ្ជាក់ពីខាងដើម ។ ដូច្នេះ ក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំខាងមុខ **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ- ដំណាក់កាលទី ៣** នឹងនាំកម្ពុជាឱ្យបន្តដំណើរឈានឡើងរបស់ខ្លួនយ៉ាងស្វាហាប់តទៅទៀត ដោយឆ្លងកាត់នូវដំណើរផ្លាស់ប្តូរជាប្រវត្តិសាស្ត្រ នៅក្នុងទិដ្ឋភាពប្រទាក់ក្រឡាគ្នាចំនួនបួនសំខាន់ៗ គឺ ÷

ទី១- ដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរពីបរិមាណទៅគុណភាពនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍសង្គម- សេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈកំណែទម្រង់រចនាសម្ព័ន្ធ, ការបង្កើនផលិតភាព និង ការធ្វើពិពិធកម្ម/ទំនើបកម្មសេដ្ឋកិច្ច សំដៅលើកកម្ពស់ភាពប្រកួតប្រជែងរបស់កម្ពុជា, បង្កើនបរិយាប័ន្ន ឬ ការចូលរួមរបស់ប្រជាជន ព្រមទាំងលើកស្ទួយសមធម៌សង្គម ។ ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរនេះ នឹងត្រូវបានឆ្លុះបញ្ចាំង តាមរយៈ (១). ការបន្តជំរុញអនុវត្តកំណែទម្រង់ដ៏ស៊ីជម្រៅទាំងឡាយ ពិសេសកំណែទម្រង់ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ, កំណែទម្រង់វិមជ្ឈការ និង វិសហមជ្ឈការ, កំណែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ និង កំណែទម្រង់ច្បាប់ និង ប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌, និង (២). ការបន្តវិនិយោគលើហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្ត និង ការកែលម្អថែមទៀតនូវកិច្ចសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម និង បរិស្ថានវិនិយោគ ។

ទី២- ដំណើរការនៃការអភិវឌ្ឍឧស្សាហកម្ម តាមរយៈការដាក់ចេញ និង ជំរុញអនុវត្ត **«គោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍វិស័យឧស្សាហកម្ម»** និង ការធ្វើពាណិជ្ជូបនីយកម្មវិស័យកសិកម្ម ដើម្បីបង្កើនតម្លៃបន្ថែម ពោលគឺការអភិវឌ្ឍវិស័យកសិកម្មកម្ពុជា ពីកសិកម្មបែបវិបុលកម្ម, មានផលិតភាពទាប និង ផលិតសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ខ្លួនឯង ទៅជាកសិកម្មបែបប្រពលកម្ម, មានផលិតភាពខ្ពស់ និង ផលិតសម្រាប់ធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ។

ទី៣- ដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរពីការសង្កត់ធ្ងន់លើការវិនិយោគលើ **«មូលធនរូបវន្ត»** (Physical Capital) ទៅ

រកការផ្តល់សារសំខាន់កាន់តែខ្លាំងឡើងលើការវិនិយោគលើ **«មូលធនពុទ្ធិ»** (Knowledge Capital) ពោលគឺការអភិវឌ្ឍ **«មូលធនមនុស្ស»** ពិសេសតាមរយៈការបង្កើនការវិនិយោគលើយុវជន និង ការលើកកម្ពស់តួនាទីរបស់យុវជននៅក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គម ព្រមទាំងការលើកស្ទួយសុខមាលភាពរបស់ប្រជាជន ដោយផ្តោតជាសំខាន់លើស្ត្រី, ទារក និង កុមារ ។

ទី៤- ដំណើរការនៃការធ្វើសមាហរណកម្មកាន់តែស៊ីជម្រៅទៅក្នុងសហគមន៍តំបន់ និង ពិភពលោក ពិសេសការចូលរួមក្នុងសហគមន៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ាន នៅឆ្នាំ ២០១៥ ខាងមុខ ដោយខិតខំប្រើប្រាស់ឱ្យបានប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់បំផុត នូវបណ្តាកាលានុវត្តភាព និង លក្ខខណ្ឌអំណោយផលទាំងឡាយ ដែលកើតចេញមកពីកិច្ចដំណើរការសមាហរណកម្មក្នុងតំបន់នេះ សំដៅទាក់ទាញប្រយោជន៍ជាអតិបរមាសម្រាប់កម្ពុជា ពិសេសតាមរយៈការតភ្ជាប់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាទៅនឹងបណ្តាញផលិតកម្មតំបន់ និង ខ្សែសង្វាក់តម្លៃសកល ។

137. ដូចនីតិកាលមុនដែរ «**កម្មវិធីនយោបាយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលនីតិកាលទី ៥ នៃរដ្ឋសភា**» និង «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ-ដំណាក់កាលទី ៣**» នឹងត្រូវបានអនុវត្តតាមរយៈ **ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ** ឆ្នាំ ២០១៣-២០១៨ ដែលនឹងត្រូវបានដាក់ចេញក្នុងពេលដ៏ឆាប់ខាងមុខ ។ យ៉ាងណាមិញ នៅក្នុងការអនុវត្តជាក់ស្តែង រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តខិតខំធានាឱ្យបានល្អប្រសើរនូវសង្គតិភាព និង លំដាប់លំដោយនៃការអនុវត្តរវាង «**កម្មវិធីនយោបាយ**» និង «**យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ**» ជាមួយនឹង «**ផែនការយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍ជាតិ**» ក៏ដូចជាជាមួយយុទ្ធសាស្ត្រអភិវឌ្ឍន៍តាមវិស័យ ព្រមទាំងឯកសារដែលមានចរិតលក្ខណៈជាគោលនយោបាយ, យុទ្ធសាស្ត្រ, កម្មវិធី និង ផែនការសកម្មភាពទាំងឡាយផ្សេងទៀត ទាំងឯកសារដែលត្រូវបានដាក់ចេញមករួចហើយ, ទាំងឯកសារដែលនឹងត្រូវបានដាក់ចេញមកបន្ថែមទៀត និង ទាំងឯកសារដែលនឹងត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នកម្មឡើងវិញក្នុងពេលខាងមុខ ពិសេសគឺកម្មវិធីវិនិយោគរំកិលបីឆ្នាំ និង ថវិកាជាតិប្រចាំឆ្នាំ ។

138. ក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីប៉ុណ្ណោះ ក្រោយពីមានការបង្រួបបង្រួមជាតិ និង សុខសន្តិភាពពេញលេញនៅក្នុងផ្ទៃប្រទេស, កម្ពុជាសម្រេចបាននូវសមិទ្ធផលដ៏ច្រើនគួរជាទីមោទនៈ បើប្រៀបធៀបនឹងប្រទេសដទៃទៀតដែលត្រូវចំណាយពេលវេលាអស់រាប់ទសវត្សរ៍ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី រាជរដ្ឋាភិបាលទទួលស្គាល់ថា ក្នុងការឈានទៅសម្រេចឱ្យបានតាមចក្ខុវិស័យដែលមានចែងនៅក្នុង **យុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណ**, កម្ពុជានៅត្រូវបន្តជួបនឹងបញ្ហាប្រឈម ព្រមទាំងឧបសគ្គជាច្រើនទៀតដែលតម្រូវឱ្យជាតិកម្ពុជាទាំងមូល ខិតខំបង្កើនជវភាព និង សមត្ថភាពប្រកួតប្រជែងរបស់ខ្លួន ដើម្បីបន្តបោះជំហានទៅមុខ ក្នុងល្បឿនកាន់តែលឿនជាងមុន និង មានប្រសិទ្ធភាពជាងមុន ។ ក៏ប៉ុន្តែ កម្ពុជាពិតជាមានមូលដ្ឋានដ៏រឹងមាំ សម្រាប់គាំទ្រទស្សនៈអនាគតប្រកបដោយសុទិដ្ឋិនិយមរបស់ខ្លួន ។

139. ផ្អែកលើសមិទ្ធផលសម្រេចបានកន្លងមក, ផ្អែកលើសក្តានុពលដ៏ធំធេងរបស់កម្ពុជា, ផ្អែកលើឆន្ទៈដ៏មោះមុត និង ទេពកោសល្យរបស់ប្រជាជនកម្ពុជា ព្រមទាំងផ្អែកលើសមត្ថភាពក្នុងការរៀនសូត្រ, ការដកស្រង់នូវបទពិសោធន៍, ការតម្រឹម, ការបន្ស៊ាំ និង ការចេះជ្រើសយកវិធានការចាំបាច់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល និង របស់ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូល រួមជាមួយនឹងយុទ្ធសាស្ត្រដ៏ត្រឹមត្រូវដែលបានដាក់ចេញមកនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលមានជំនឿយ៉ាងមុតមាំថា កម្ពុជានឹងជំនះ

បាននូវរាល់បញ្ហាប្រឈម និង ឧបសគ្គទាំងឡាយនេះ នៅលើមាគ៌ាឆ្ពោះទៅកាន់វឌ្ឍនភាព, វិបុលភាព និង ភាពថ្កុំថ្កើង រុងរឿង ។